

Bērnu aizsardzības
centrs

LABKLĀJĪBAS MINISTRIJAS BĒRNU AIZSARDZĪBAS CENTRA 2024. GADA PUBLISKAIS PĀRSKATS

RĪGA, 2025

Saturs

Priekšvārds	4
1. Pamatinformācija	5
1.1. Bērnu aizsardzības centra juridiskais statuss	5
1.2. Politikas jomas, nozares, apakšnozares vai funkcijas, par kurām ir atbildīgs centrs	5
1.3. Centra funkcijas	5
1.4. Centra darbības virzieni un to mērķi	6
1.5. Centrs savā darbā	6
1.6. Pārskata gada galvenie uzdevumi (prioritātes, pasākumi)	6
2. Finanšu resursi un centra darbības rezultāti	7
2.1. Pamatbudžeta izdevumi:	7
2. Normatīvo aktu ievērošanas uzraudzība un kontrole	14
3.1. Saņemtie un izskatītie iesniegumi par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem 2024. gadā	14
3.2. Iesniegumi par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem ģimenēs	15
3.3. Iesniegumi par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem sabiedriskās vietās, interneta vidē, iespējamā pārkāpuma vieta nav norādīta vai nav zināma	16
3.4. Iesniegumi par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem valsts vai pašvaldību iestādēs, pie pakalpojumu sniedzējiem	17
3.5. Iesniegumi par iespējamu vienaudžu savstarpēju vardarbību valsts vai pašvaldību iestādēs, pie pakalpojumu sniedzējiem	18
3.6. Iesniegumi par iespējamu valsts un pašvaldību amatpersonu vai darbinieku, citu iestāžu darbinieku, kurās uzturas bērni, emocionālu un/vai fizisku vardarbību pret bērnu	19
3.7. Iesniegumi, kuros norādīts uz bērnu seksuālu izmantošanu	22
4. BTAD veiktās pārbaudes 2024. gadā	22
4.1. Bērnu tiesību (BT) ievērošanas pārbaudes	22
4.2.1. BTAD 2024. gadā veicis 24 plānotās BT ievērošanas pārbaudes	23
4.2. Plānotās BT ievērošanas pārbaudes	23
4.2.2. BT ievērošanas pārbaudes, kas veiktas uz iesnieguma pamata	23
4.2.3. Bērnu personisko un mantisko interešu ievērošanas pārbaudes	25
4.3. BTAD administratīvā lietvedība 2024. gadā	25
4.4. BTAD gan fiziskām, gan juridiskām personām sniegtās konsultācijas bērnu tiesību aizsardzības jautājumos 2024. gadā	28
5. Uzraudzības dienesta BUD saņemtie un izskatītie iesniegumi, kas saistīti ar bāriņtiesu un bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem	31
5.1. Funkcionālā pārraudzība	33
5.2. Bāriņtiesu darbības uzraudzība	33
5.3. BUD sniegtās konsultācijas fiziskām un juridiskām personām bāriņtiesu un bērnu tiesību un interešu aizsardzības jautājumos	35
5.4. Apliecību sociālo garantiju nodrošināšanai pieprasījumu izvērtēšana	36
5.5. Atbalsta sniegšana starpinstitūciju tikšanās laikā	36
5.6. BUD bāriņtiesu kvalitātes uzraudzības ietvaros veiktie pasākumi	36

6.	Bērnu un pusaudžu uzticības tālruņa 116111 darbības nodrošināšana	37
6.1.	Saņemtie zvani Bērnu un pusaudžu uzticības tālrunī	37
6.2.	Uzticības tālruņa konsultatīvo zvanu analīze	37
6.3.	Sadarbība ar Centra ekspertiem un institūcijām, kas nodrošina bērnu tiesību aizsardzību	48
6.4.	Psiholoģiska atbalsta nodrošināšana bērniem un pusaudžiem	48
6.5.	Izglītojošais darbs ar speciālistiem un bērniem	49
7.	Labbūtības veicināšanas departamenta Vardarbības intervences nodaļa	51
7.1.	Gadījumu risināšana	52
7.2.	Darbs krīzes situāciju risināšanā un vadībā	52
7.3.	Sabiedrības informēšana un izglītošana	52
7.4.	Nodaļas darbības nodrošināšana	53
8.	Metodiskās vadības un analītikas departaments	53
8.1.	Metodiskais atbalsts	53
8.2.	Zināšanu pilnveides pasākumi	54
8.3.	Ārpusģimenes aprūpes atbalsta centru pārraudzība	55
8.4.	Analītiskais atbalsts	56
9.	Atbalsta pakalpojumu departaments	57
9.1.	Projekta atbalsta pakalpojumu ieviešanas nodaļas bērnu atbalsta speciālisti (turpmāk – BAS)	57
9.2.	Sadarbības veicināšana un sabiedrības informēšana	58
10.	Nodaļa “Bērna māja”	60
11.	Personāls	63
11.1.	Cilvēkresursi	63
12.	Komunikācija ar sabiedrību	63
12.1.	Centra mājaslapa	63
12.2.	Sociālo tīklu profili	63
13.	2025. gadā plānotie pasākumi	63

Priekšvārds

Mīlie kolēģi, sadarbības partneri un visi, kam rūp bērnu drošība un labklājība.

Katrs gads mūsu darbā ir īpašs – nevis ar skaitļiem vai atskaitēm, bet ar reāliem bērnu stāstiem, ar ikdienas centieniem mainīt viņu pasauli uz labu. Mēs strādājam ne tikai ar likumiem un sistēmām – mēs strādājam ar sirdsapziņu un pārliecību, ka bērnība dzīvei ir jābūt drošai, aizsargātai un piepildītai ar mīlestību, nevis bailēm vai vientulību.

Aizvadītajā gadā mūsu uzmanības centrā bija vairāki būtiski uzdevumi. Veicām pastiprinātas pārbaudes bērnu un pusaudžu nometnēs visā Latvijā, lai sargātu no iespējamajiem seksuālās vardarbības riskiem – jo nevienam bērnam nekad nevajadzētu ciest vietā, kur jāvalda priekam un drošībai.

Mēs pilnveidojām valsts kompensāciju izlietošanas procesu bērniem, kuri ir ne tikai zaudējuši ģimenes atbalstu, bet arī cietuši no noziedzīgiem nodarījumiem. Šiem bērniem ir vajadzīgs ne tikai materiāls, bet arī emocionāls atbalsts – sapratne, atzišana un iespēja atgūties.

Īpašu uzmanību veltījām bērniem ar atkarību grūtībām, piedāvājot personalizētu, individualizētu pieeju – tādu, kas redz ne tikai problēmu, bet arī cilvēku, kurš meklē ceļu atpakaļ pie sevis.

Un visbeidzot – mēs turpinājam ieguldīt cilvēkos. Pilnveidojām darba metodes un gatavojām augsti kvalificētus speciālistus, jo tikai caur viņu zināšanām, empātiju un sirds darbu iespējams sniegt palīdzību vislabākajā līmenī.

Šis pārskats ir mūsu kopīgā darba atspoguļojums. Tajā ieraudzīsiet gan paveikto, gan izaicinājumus, kas vēl priekšā. Pateicamies ikvienam, kurš ir gājis šo ceļu kopā ar mums – ar sirdi, ar pacietību un ar patiesu vēlēšanos aizsargāt bērnību.

Bērnu aizsardzības centra vadītāja

Gunita Kovaļevska

1. Pamatinformācija

1.1. Bērnu aizsardzības centra juridiskais statuss

Bērnu aizsardzības centrs (turpmāk – Centrs) izveidots, pamatojoties uz Ministru kabineta 2005. gada 29. novembra rīkojumu Nr. 755 „Par tiešās pārvaldes iestādes „Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija” izveidošanu”. Iestādes darbība sāka 2005. gada 1. decembrī.

Pamatojoties uz 2023.gada 22. novembra rīkojumu Nr.1-1/191 “Par izmaiņām Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas nosaukumā, struktūrā un amatu sarakstā ar 2024.gada 1. janvāri” Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijai mainīts nosaukums uz Bērnu aizsardzības centru.

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 65.¹ pantu centrs sniedz atbalstu bērnu aizsardzības jomā bērniem un šā likuma 5. pantā minētajiem bērna tiesību aizsardzības subjektiem un uzrauga bērnu tiesību un interešu ievērošanu.

1.2. Politikas jomas, nozares, apakšnozares vai funkcijas, par kurām ir atbildīgs centrs

Centrs ir labklājības ministra pārraudzībā esoša tiešās pārvaldes iestāde bērnu aizsardzības jomā. Centra funkcijas un uzdevumus nosaka 2023.gada 19. decembra Ministru kabineta noteikumi Nr.784 “Bērnu aizsardzības centra nolikums” (turpmāk – nolikums).

1.3. Centra funkcijas

- koordinēt sadarbību starp iestādēm un organizācijām, kas iesaistītas bērnu aizsardzības jomā;
- analizēt situāciju, prognozēt nepieciešamo pakalpojumu apjomu un izvērtēt pakalpojumu nepieciešamību bērnu aizsardzības jomā;
- nodrošināt starpinstitutionālās sadarbības programmas "Bērna māja" īstenošanu;
- sniegt konsultācijas un atbalsta pakalpojumus bērnu aizsardzības nodrošināšanai;
- sniegt metodisko atbalstu bērnu aizsardzības nodrošināšanai;
- uzraudzīt bērnu tiesību un interešu ievērošanu, kā arī kontrolēt normatīvo aktu ievērošanu bērnu tiesību aizsardzības jomā;
- nodrošināt sabiedrības informēšanu un izglītošanu par bērnu tiesībām un bērnu aizsardzības jautājumiem;
- atbilstoši kompetencei veikt citas funkcijas, kas noteiktas attiecīgo jomu regulējošajos normatīvajos aktos.

1.4. Centra darbības virzieni un to mērķi

Centrs darbojas, lai veidotu sistēmu, kuras ietvaros ikviens bērns var saņemt ātru, kvalitatīvu un pieejamu palīdzību savu problēmu risināšanai un tiesību aizsardzībai. Šīs darbības galvenais mērķis ir panākt, lai bērni valstī kļūst par vērtību sabiedrībā un jūtas droši un pasargāti.

1.5. Centrs savā darbā

- savlaicīgi konstatē pārkāpumus un sniedz efektīvu palīdzību cietušajiem;
- nodrošina pēc iespējas plašāku un pieejamāku atbalstu bērniem krīzes situācijās;
- identificē iespējamus riskus un apdraudējumus;
- darbojas prevencijas un informācijas analīzes jomā;
- rada priekšnoteikumus bērniem drošas un draudzīgas vides veidošanai;
- pārbauda bāriņtiesu darbu bērnu un personu ar ierobežotu rīcībspēju personisko un mantisko tiesību un interešu nodrošināšanā un uzdod novērst konstatētos pārkāpumus;
- izglīto sabiedrību un profesionāļus, lai veicinātu kopējo izpratni par bērnu tiesību aizsardzību un drošību;
- veido efektīvus sadarbības modeļus starp jomā iesaistītajām struktūrām;
- izstrādā un virza grozījumus normatīvajos aktos, uzlabojot un padarot efektīvāku savas jomas normatīvo regulējumu;
- veicina bērnu līdzdalību lēmumu pieņemšanā;
- sniedz atbalstu profesionāļiem;
- sniedz konsultatīvo atbalstu iedzīvotājiem;
- pilnveido atbalsta sistēmu bērniem ar saskarsmes grūtībām, uzvedības traucējumiem un vardarbību ģimenē.

1.6. Pārskata gada galvenie uzdevumi (prioritātes, pasākumi)

2024. gadā tika pastiprinātas pārbaudes bērnu un pusaudžu nometnēs visā valstī, lai savlaicīgi novērstu seksuālās vardarbības riskus un stiprinātu aizsardzības mehānismus. Vienlaikus pilnveidots valsts kompensācijas izlietošanas process bērniem, kas atrodas ārpusģimenes aprūpē un ir cietuši no noziedzīgiem nodarījumiem, nodrošinot, ka pieejamais atbalsts tiek efektīvi izmantots viņu individuālajām vajadzībām. Īpaša uzmanība pievērsta personalizētam atbalstam bērniem ar atkarību problēmām, piedāvājot viņiem piemērotus rehabilitācijas un psihosociālā atbalsta risinājumus. Lai nodrošinātu augstas kvalitātes palīdzību, tika pilnveidotas darba metodes un stiprināta speciālistu sagatavošana, veidojot profesionāļu komandas, kas spēj sniegt atbalstu visaugstākajā līmenī. Izveidots algoritms valsts un pašvaldību institūciju rīcībai un sadarbībai situācijās, kad ir pamats uzskatīt, ka bērns cietis no fiziskas vai emocionālas cietsirdības, seksuālas izmantošanas, pamešanas novārtā jeb ilgstošas un sistemātiskas nolaidības vai cita veida izturēšanās, kas apdraud vai var apdraudēt bērna dzīvību, veselību, drošību, attīstību vai pašcieņu, vai arī pakļauts riskam, kas ilgtermiņā varētu ietekmēt bērna dzīvību, veselību, drošību, attīstību.

2. Finanšu resursi un centra darbības rezultāti

2.1. Pamatbudžeta izdevumi:

2024. gads - 8 309 610 *euro*/ izpilde 91,31 %

2023. gads - 5 115 020 *euro*/ izpilde 83,52 %

2022. gads - 2 083 947 *euro*/ izpilde 91,36 %

Valsts budžeta apakšprogramma 22.01.00 “Bērnu aizsardzības centra darbības nodrošināšana”

Apakšprogrammā prioritāro pasākumu īstenošanai 2024. gadā papildus tika piešķirti 2 096 144 *euro*, tostarp:

- 1 650 000 *euro* Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcijas kā vadošās bērnu atbalsta institūcijas pārveidei (redzējuma, satura, tēla, kapacitātes, kompetences stiprināšana) par Bērnu aizsardzības centru;
- 446 144 *euro* starpinstitucionālās sadarbības programmas “Bērna māja” (no 01.05.2024.) turpmākai īstenošanai pēc projekta Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta 2014.
- 2021. gada programmas “Starptautiskā policijas sadarbība un noziedzības apkarošana” projekta “Atbalsts Barnahus ieviešanai Latvijā” noslēgšanās (30.04.2024.).

Apakšprogrammas 22.01.00 “Bērnu aizsardzības centra darbības nodrošināšana” plāns 3 661 540 *euro* apmērā, izdevumu izpilde 2024. gada 12 mēnešos 3 224 449 *euro* apmērā, kas ir 88,06 % no 2024. gada plāna. Salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu (1 603 101 *euro*), izdevumu palielinājums ir 1 621 348 *euro* apmērā vai 101,11 % apmērā.

Budžeta apakšprogrammas 22.01.00 “Bērnu aizsardzības centra darbības nodrošināšana” ietvaros veikti šādi pasākumi:

- sekmēta bērnu tiesību nodrošināšana un sniegts metodiskais atbalsts bērnu tiesību aizsardzības uzlabošanai, veicot 112 bērnu tiesību ievērošanas pārbaudes, nodrošinot dalību 113 pasākumos (semināri, lekcijas, konferences, tikšanās), izgatavojot 2 478 bāreņu un bez vecāku gādības palikušo bērnu apliecības, sniedzot 1 389 individuālās konsultācijas bērnu tiesību aizsardzības speciālistiem, fiziskām un juridiskām personām bērnu tiesību aizsardzības jautājumos;
- nodrošināta iespēja anonīmi ziņot par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem un saņemt atbalstu krīzes situācijās, apkalpojot 11 865 zvanus, t.sk. čats un e-konsultācijas, un sniedzot 8 228 Bērnu un pusaudžu uzticības tālruņa speciālistu konsultācijas bērniem krīzes situācijās;
- veiktas bāriņtiesu uzraudzības pārbaudes 11 bāriņtiesās un nodrošināta bāriņtiesu metodiskās vadības pilnveide, kā ietvaros aktualizēti un izveidoti 11 metodiskie ieteikumi, sniegtas 1 708 individuālas konsultācijas fiziskām un juridiskām personām bāriņtiesu darbības jautājumos, organizēti 42 pasākumi bāriņtiesām (semināri, konsultatīvās dienas, u.c.). 2024. gadā funkcionālās pārraudzības ietvaros tika vērtētas 223 bāriņtiesu lietas, no kurām 11 gadījumos uzsākta funkcionālā pārraudzība, lai novērstu iestāžu bezdarbību vai bērnu tiesību pārkāpumus;

- starpinstitutionālās sadarbības programmas “Bērna māja” ietvaros saņēmuši atbalstu 172 bērni, kuri cietuši no no prettiesiskām darbībām;
- izveidota emociju dienasgrāmata dažādu vecumgrupu bērniem - inovatīvs un praktisks rīks, lai palīdzētu bērniem apgūt un uzlabot spēju atpazīt un vadīt savas emocijas. Ceļvedis ir pielāgots divām vecuma grupām: 1.–4. klasei un 5.–9. klasei, ņemot vērā bērnu emocionālās attīstības īpatnības katrā posmā;
- radīts algoritms par vardarbības gadījumu risināšanu izglītības iestādēs, novadīti vairāki tiešsaistes semināri, lai speciālistus iepazīstinātu ar algoritma izmantošanu (apmācīti aptuveni 3200 speciālisti);
- dalība 339 starpinstitutūciju sanāsmēs (234 starpresoru vienošanās ietvarā, 114 - pēc Centra, bāriņtiesu vai izglītības iestāžu iniciatīvas, 11- smagos vardarbības gadījumos);
- izveidoti ieteikumi “Bērnu labāko interešu aspekti sekmīgai aprūpei ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās”;
- veikti Bāriņtiesu rokasgrāmatas papildinājumi un precizējumi;
- izstrādāts sadarbības un informācijas sniegšanas algoritms policijai, sociālajiem dienestiem, bāriņtiesām un mediķiem vardarbības pret bērnu gadījumos.

Valsts budžeta apakšprogramma 22.02.00 „Valsts programma bērnu un ģimenes stāvokļa uzlabošanai”

Apakšprogrammas 22.02.00 „Valsts programma bērnu un ģimenes stāvokļa uzlabošanai” plāns 118 000 *euro* apmērā, izdevumu izpilde 2024. gada 12 mēnešos 112 989 *euro* apmērā, kas ir 95,75 % no 2024. gada plāna. Izdevumu izpilde 2024. gada 12 mēnešos 112 989 *euro* apmērā, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu (126 121 *euro*), izdevumu samazinājums 13 132 *euro* apmērā vai 10,41 % apmērā.

Budžeta apakšprogrammas 22.02.00 “Valsts programma bērnu un ģimenes stāvokļa uzlabošanai” ietvaros atbilstoši plānotajām sadaļām veikti šādi pasākumi:

Sadaļas “Palīdzības nodrošināšana krīzes gadījumos” ietvaros:

Krīzes intervences komanda sniedza palīdzību un metodisko atbalstu kopumā 17 krīzes situācijas gadījumos (visbiežāk saistīti ar bērna nāvi, tuvinieka zaudējumu, suicīda mēģinājumu, vienaudžu smagu vardarbību izglītības iestādē u.c.), 17 gadījumos sniedzot operatīvu psihoemocionālu atbalstu klātienē. Izbraukumos psiholoģiskā palīdzība nodrošināta 165 bērniem, 85 pedagogiem un speciālistiem un 11 ģimenes locekļiem.

Sadaļas “Sabiedrības informēšanas kampaņa „Palīdzi bērnam izaugt!”” ietvaros:

- video klipu “Bērnu drošība” pārraide TV3 Group platformās;
- reklāmas “Bērnu drošība uz ūdens” atskaņošana radio ēterā un mūzikas straumēšanas servisā;
- reklāmas “Bērnu drošība” atskaņošana radio ēterā;
- reklāmas rullīša “Minūte par drošību svētkos” producēšana un atskaņošana radio ēterā;
- reklāmas “Ugunsdrošība” atskaņošana radio ēterā un mūzikas straumēšanas servisā;
- video materiāla saistībā ar Uzticības tālruņa statistiku izveide un reklamēšana sociālajos tīklos;
- videomateriāla izveide par “Bērnu un pusaudžu uzticības tālruni 116111”;

- dalība Tēva dienas festivālā 2024. gada 9. septembrī;
- konsultāciju nodrošināšana kampaņas "Atpakaļ uz skolu" ietvaros;
- reklāmas "Atpakaļ uz skolu kampaņa Uzticības tālrunis" atskaņošana radio ēterā;
- Starptautiskās bērnu aizsardzības dienas 1. jūnijā pasākuma organizēšana;
- informatīvo un izdales materiālu ar Centra logo izgatavošana un izplatīšana.

Sadaļas "Pasākumi bērna tiesību aizsardzībā" ietvaros:

- organizēts pasākums 45 bērnu ārpusģimenes aprūpes iestāžu speciālistiem no visas Latvijas kapacitātes stiprināšanai un bērnu vajadzību izprašanai, nodrošinot personības izaugsmi tiem Bērnu aprūpes iestāžu nodarbinātajiem, kuriem darba apstākļu dēļ būtu nepieciešama emocionālā stabilitāte un sevis apzināšanās;
- piecu radošo domnīcu „Kā mēs redzam viens otru” organizēšana sociālo dienestu, izglītības iestāžu, bāriņtiesu speciālistiem un policistiem Grobiņas, Stāmerienas, Rundāles pagastos, Līvānos un Limbažos;
- trīs semināru “Sarunas ar bērnu pamatprincipi vecāku vai likumisko pārstāvju nolaidības un vardarbības gadījuma izvērtēšanā” Rīgā, kā arī Preiļos, Valmierā, Kuldīgā un Jelgavā organizēšana, lai nodrošinātu bāriņtiesu un sociālo dienestu darbinieku zināšanu un prasmju pilnveidi;
- divu konferenču "Par jauniešu līdzdalības pasākumu" organizēšana Rīgā;
- divu Saldū un četru Rīgā radošo domnīcu “Vienota pieeja uz bērnu centrētam atbalstam” organizēšana pašvaldību bērnu tiesību sadarbības grupu vadītājiem.

Valsts budžeta apakšprogramma 22.03.00 „Valsts atbalsts ārpusģimenes aprūpei”

Apakšprogrammas 22.03.00 „Valsts atbalsts ārpusģimenes aprūpei” plāns 3 606 452 *euro* apmērā, izdevumu izpilde 2024. gada 12 mēnešos 3 587 812 *euro* apmērā, kas ir 99,48 % no 2024. gada plāna. Izdevumu izpilde nav salīdzināma ar iepriekšējā perioda datiem, jo valsts pārvaldes deleģētas funkcijas nodrošināšana tika pārņemta 2023. gada martā saskaņā ar 2023. gada 28. februāra grozījumiem 2018. gada 26. jūnija MK noteikumos Nr.355 "Ārpusģimenes aprūpes centra noteikumi".

Ārpusģimenes aprūpes atbalsta centru pārraudzības ietvaros apkopoti rezultatīvie rādītāji no 12 ārpusģimenes atbalsta centriem, kas tiek saņemti no ikmēneša finanšu pārskatiem, pārskatiem par ceturkšņa rezultatīvajiem rādītājiem un informatīvajiem ziņojumiem par ārpusģimenes aprūpes atbalsta centru sniegtajiem pakalpojumiem 2024. gadā. Apkopojot datus no ikmēneša un ceturkšņa pārskatiem, tika pārbaudīta datu atbilstība, ārpusģimenes aprūpes atbalsta centri tika lūgti sniegt papildu skaidrojumus, sniegta metodiskā palīdzība pārskatu atbilstoši sagatavošanai un apkopošanai. Nodrošinātas 10 klātienēs un 7 attālinātās tikšanās ar ārpusģimenes aprūpes atbalsta centriem metodisko ieteikumu sniegšanai un diskusijām par ārpusģimenes aprūpes atbalsta centru aktualitātēm.

2024. gadā ārpusģimenes aprūpes atbalsta centru atbalstu saņēmušas 618 audžuģimenes un 104 specializētās audžuģimenes. Ārpusģimenes aprūpes atbalsta centri nodrošinājuši mācības 53 personām - potenciālajām audžuģimenēm, un 18 personām - potenciālajām specializētajām audžuģimenēm. Ik mēnesi vidēji tikušas nodrošinātas atbalsta grupas 80 personām (adoptētājiem, audžuģimenēm, aizbildņiem, viesģimenēm).

2024. gadā ārpusģimenes aprūpes atbalsta centri nodrošinājuši mācības 297 potenciālajiem aizbildņiem. Aizbildņiem sniegtas 3 689 sociālo darbinieku konsultācijas. Attiecībā uz adoptētājiem

ārpusģimenes aprūpes atbalsta centri nodrošinājuši mācības 104 personai kā potenciālajiem adoptētājiem, par 53 potenciālajiem adoptētājiem sagatavots raksturojums, sniegtas 847 sociālo darbinieku konsultācijas adoptētājiem. Kopā sniegtas 8 533 psihologa konsultācijas adoptētājiem, aizbildņiem un viesģimenēm.

Apakšprogrammas 63.08.00 Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) projektu un pasākumu īstenošana (2021-2027)”:

- projekta “Profesionālās kvalifikācijas pilnveide bērnu tiesību aizsardzības jautājumos un bērnu likumisko pārstāvju atbildības stiprināšana” valsts budžeta plāns 385 982 euro, izdevumu izpilde 2024. gada 12 mēnešos - 308 313 euro, kas ir 79,9 % no 2024. gada plāna.

Projektā realizētas šādas aktivitātes:

- apakšdarbības “Speciālistu mācības, tai skaitā E-mācības” sadarbības partneris Valsts administrācijas skola pārskata periodā organizēja trīs mācību grupas kārtējās profesionālās kompetences pilnveidei Valsts policijas un pašvaldību policijas darbiniekiem, divas mācību grupas kārtējās profesionālās kompetences pilnveidei tiesnešiem, prokuroriem, advokātiem, notāriem, tiesu izpildītājiem, Centra un pašvaldību administratīvo komisiju amatpersonām, vienu mācību grupu kārtējās profesionālās kompetences pilnveidei bāriņtiesas amatpersonām. Kopumā mācības nodrošinātas 155 speciālistiem;
- apakšdarbības “Supervīzijas bāriņtiesu amatpersonām” ietvaros supervīzijas pakalpojumus saņēma 14 bāriņtiesu 158 amatpersonas;
- apakšdarbības “Finansējuma saņēmēja darbības koncepcijas izstrāde un darbinieku profesionālās kompetences stiprināšana tā pārveidei par atbalstošu un koordinējošu iestādi bērnu aizsardzības jautājumos” ietvaros veikts iepirkums, noslēgts līgums, saņemts un apstiprināts 1. nodevums “Centra darbības koncepcija”. Uzsākts darbs 2., 3. un 4. nodevumu “Mācību programmas” izstrādei;
- apakšdarbības “Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmas attīstības iespēju izvērtēšana, tās pilnveides koncepcijas un biznesa procesu aprakstu izstrāde” ietvaros veikts iepirkums, noslēgts pakalpojuma līgums, saņemts un apstiprināts 1. nodevums “Ievada ziņojums”. Uzsākts darbs 2. nodevuma “Informācijas sistēmas koncepcijas apraksts” izstrādei;
- izstrādāti Ministru kabineta 2023. gada 5. decembra noteikumu Nr. 724 anotācijas grozījumi, lai palielinātu pieejamo finansējumu un papildinātu atbalstāmās darbības.

Projekta **“Atbalsta pasākumi bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām un to ģimenēm”** 2024. gadā valsts budžeta plāns 803 369 euro apmērā, izdevumu izpilde 2024. gada 12 mēnešos 666 427 euro apmērā, kas ir 83,0 % no 2024. gada plāna.

Projektā realizētas šādas aktivitātes:

- projekta aktivitātes “Izmēģinājumu projekta īstenošana MK noteikumu 3.2. apakšpunktā minēto bērna atbalsta speciālistu funkcijas aprobācijai” ietvaros Projekta atbalsta pakalpojumu ieviešanas nodaļā darbu uzsāka vēl deviņi BAS visos piecos Latvijas plānošanas reģionos. Tika iekārtotas BAS darba vietas, organizētas speciālistu supervīzijas, kovīzijas, iknedēļas klātienes un attālinātas sanāksmes, “prāta vētras” u.c. pasākumi. Ir izstrādāta BAS darba organizēšanas kārtība, nosakot BAS pakalpojuma piešķiršanas kārtību, darba un atpūtas laika sadalījumu, darba

- braucienu organizēšanas kārtību, transporta līdzekļu izmantošanas kārtību darba vajadzībām un ar tiem saistīto izdevumu kompensēšanas nosacījumus;
- BAS 2024.gada 2.pusgadā ir uzsākuši nodrošināt BAS pakalpojumu 32 bērniem (kopumā 2024.gadā 38 bērniem), t.sk. 27 bērniem Centra pamatdarbības un 11 bērniem projekta ietvaros;
 - veikti iepirkumi un noslēgti līgumi projekta aktivitāšu īstenošanai:
 - “Tematisku atbalsta grupu īstenošana”;
 - “Mentora pakalpojuma apraksta un mentoru kompetences pilnveides programmas izstrāde, mentoru mācību organizēšana un mentora pakalpojuma nodrošināšana MK noteikumu 3.4. apakšpunktā minētajai mērķa grupai”;
 - “Atbalsta sistēmas un pakalpojumu bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku un viņu ģimenēm pieejamības izvērtēšana un sabiedriskās domas izpēte”;
 - “Vadlīniju izstrāde MK noteikumu 3.2. apakšpunktā minēto bērna atbalsta speciālistu funkciju īstenošanai”;
 - “Speciālistu konsultāciju nodrošināšana”.

Sagatavoti un izsludināti iepirkumi projekta aktivitātēs:

- “Multidisciplinārā atbalsta pakalpojuma apraksta, vadlīniju un mācību programmas izstrāde un multidisciplinārā atbalsta pakalpojuma aprobācija”;
- “Atbalsta pakalpojuma apraksta izstrāde un atbalsta pakalpojuma aprobācija bērnu uzvedības vai atkarības problēmu risku atpazīšanai un mazināšanai izglītības iestādēs”;
- “Kompetences pilnveides programmas izstrāde un mācību organizēšana speciālistiem, kuru darbs ir saistīts ar atbalsta vai pakalpojumu nodrošināšanu bērniem vai to ģimenēm”.
- sniegti priekšlikumi normatīvā regulējuma pilnveidei;
- nodrošināta sabiedrības informēšana par Atbalsta pakalpojumu departamenta projekta progresu Centra mājaslapā: <https://www.bac.gov.lv/lv/projekts/atbalsta-pasakumi-berniem-ar-uzvedibas-vai-atkaribu-problemam-un-gimenem>.

Projekta **“Ģimeņu vajadzību izpēte un atbalsts, stiprinot bērnu emocionālo noturīgumu krīzes, vardarbības situācijās”** 2024. gadā valsts budžetā precizētais plāns 134 441 *euro* apmērā, izdevumu izpilde 2024. gada 12 mēnešos 103 541 *euro* apmērā, kas ir 77,0 % no 2024. gada plāna.

Projekta ietvaros realizēta šādas aktivitātes:

- diskriminācijas mazināšanas kā vardarbības prevences mācību programmas “Dažādības treniņš” izstrāde un īstenošana, 2024. gada 18. oktobrī noslēgts līgums ar iepirkuma procedūrā noskaidroto pretendentu Biedrību “Izglītības iniciatīvu centrs”. Līguma izpildes ietvaros uzsāktas apmācības “Dažādības treniņš” Jelgavas 4. vidusskolā un Jēkabpils 2. vidusskolā;
- veikti organizatoriskie pasākumi, saziņa ar organizācijām par pieredzes apmaiņas pasākumu nodrošināšanu diskriminācijas un vardarbības incidentu vadības jautājumos, kā arī par atbalsta sistēmām bērniem un viņu ģimenēm, kuri saskārušies ar tuvinieku vai draugu nāvi, smagu slimību vai invaliditāti, novadītas 10 reģionālās domnīcas;

- diskriminācijas un vardarbības incidentu vadības sistēmas izstrādes uzsākšana - veikta iepirkumu procedūra pretendenta piesaistei.

Apakšprogramma 70.09.00 „Citu Eiropas Savienības politiku instrumentu projektu un pasākumu īstenošana labklājības nozarē (2021-2027).”

Eiropas Komisijas apstiprinātajā asociācijas projektā **“SIC Latvia – Latvian Safer Internet Centre V”** (Nr. 101083313), kā darbības laiks ir no 2022. gada 1. jūlija un līdz 2024. gada 30. jūnijam, izlietots finansējums 120 617 *euro* apmērā, kas ir 99,4 % no plānotā.

Projekta ietvaros realizētas šādas aktivitātes:

- sniegtas 308 psiholoģiskās konsultācijas (zvani, čats, e-konsultācijas) par interneta drošību;
- aktualizējot interneta drošības jautājumus jauniešu vidū un izglītojot par interneta drošības grūtībām un to iespējamajiem risinājumiem, piemēram, sazināties ar uzticības tālruni, radīti četri *TikTok* videoklipi par interneta drošību (divi klipī par kiberbullingu un divi klipī par grūmingu);
- sadarbībā ar *META - Instagram* 1. jūnijā (pēc tam arī *Facebook Messenger*) sāka darboties jauna funkcija, kas lietotājiem ļauj ziņot palīdzības dienestiem un Uzticības tālrunim par pārkāpumiem *Instagram* vietnē;
- tika organizēta konference DigiDrošs FORUMS 2024;
- turpināts darbs ar skolēniem, lai izglītotu par drošību internetā; maijā notika radošās darbnīcas “Pozitīvā komunikācija tiešsaistē” (180 skolēni no 4. līdz 6. klasei, 10. – 14. g.).

Eiropas Komisijas apstiprinātais asociācijas projekta **“SIC Latvia – Latvian Safer Internet Centre VI”** (Nr. 1158424), kā darbības laiks ir no 2024. gada 1. jūlija un līdz 2025. gada 31. decembrim. 2024. gadā izlietots finansējums 63 521 *euro* apmērā, kas ir 80,0 % no plānotā.

Projekta ietvaros realizētas šādas aktivitātes:

- sniegta 241 psiholoģiskā konsultācija (zvani, čats, e-konsultācijas) par interneta drošību;
- turpināts darbs ar skolēniem, lai izglītotu par drošību internetā, rīkotas radošās darbnīcas “Pozitīvā komunikācija tiešsaistē” (106 skolēni no 4. līdz 6. klasei, 10. – 14.g.);
- Uzticības tālrunis projekta ietvaros organizēja konferenci "Digidrošs forums – sveša vara internetā".

Apakšprogramma 71.06.00 „Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansētie projekti.”

Projektā “Atbalsts Barnahus ieviešanai Latvijā” 2024. gada 4 mēnešos izlietots finansējums 127 590 *euro*, 100,00 % no plānotā.

Projekta ietvaros realizētas sekojošas aktivitātes:

- 2024. gada pirmajos 4 mēnešos Bērna mājā notika darbs ar pakalpojuma nodrošināšanu: kopējais Bērna mājā reģistrēto bērnu skaits programmā Bērna māja 2024. gada 1. ceturksnī bija 21 bērns, no tiem nopratināti un saņēma rehabilitāciju Bērna mājā 8 bērni. Veiktas 18 pediatru apskates;

- tika īstenoti informatīvie pasākumi un uzņemtas apmeklētāju grupas no tiesībsargājošajām, sociālās jomas un bērnu tiesību aizsardzības institūcijām, kā arī organizētas vizītes un tikšanās ar atbildīgajām pusēm;
- tika iegādāts papildus aprīkojums psihologu un sociālā darbinieka kabinetiem;
- organizēta projekta noslēguma starptautiska hibrid konference “Bērna māja – labākais Bērnām un speciālistiem”, kas notika 27. martā un tajā piedalījās Norvēģijas policijas direktorāta pārstāvji un Norvēģijas Bērna mājas vadītāja Anne - Lise Farstad, Song og Fjordane tiesas apgabala tiesnesis Knuts Brobergs, Slovēnijas Bērna mājas vadītāja Simona Mikec un CBSS Promise tīkla ekspertes Shownna von Blixen – Finecke un Olivia Lind Haldorsson un citi pārstāvji. Kopā pasākumā klātienē piedalījās vairāk kā 80 pārstāvji un neklātienē to vēroja vairāk kā 200 pārstāvji;
- projekta ievāros izdotas un nodrukātas NICHD rokasgrāmatas un brošūras par Bērna mājas pakalpojumu dažādām mērķa grupām. Materiāli tika izplatīti konferences un citu pasākumu laikā, kā arī, pēc projekta beigām tiks nodoti sadarbības partneru rīcībā;
- notikusi Bērna mājas pirmā Uzraudzības padomes sēde, apstiprināts Bērna mājas uzraudzības padomes nolikums.

Apakšprogramma 73.06.00 “Ārvalstu finanšu palīdzības finansēto projektu īstenošana labklājības nozarē.”

2024. gadā valsts budžetā precizētais plāns 9 166 *euro* apmērā, izdevumu izpilde 7 897 *euro* apmērā, kas ir 86,2 % no 2024. gada plāna.

Projekta ietvaros realizētas šādas aktivitātes:

- pieredzes apmaiņas vizīte uz Somiju Helsinku universitātes slimnīcu un Helsinku pilsētas pašvaldības bērnu un ģimenes pakalpojuma nodaļu 2024. gada 15.-19. septembrī;
- pieredzes apmaiņas vizīte uz Islandi Valsts bērnu un ģimeņu aģentūru un Bērnu aizsardzības servisu 2024. gada 6.-9. oktobrī.

Audits un rezultāti

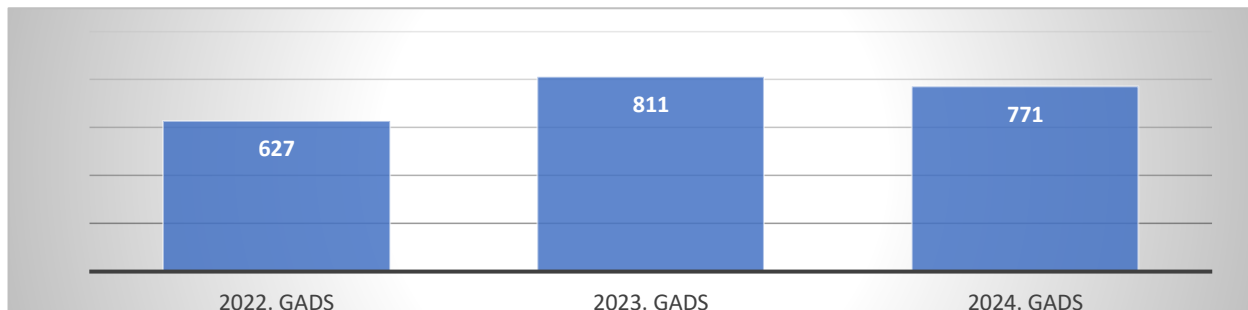
- 2024. gada 17. janvārī uzsākts audits Nr. 27-0201-3 “Juridiskais atbalsts”. Audits noslēgts 2024. gada jūnijā, ieteikumi nav izteikti.
- 2024. gada 25. martā uzsākts audits 27-0201-35 “Personāla komandējumu un darba braucienu plānošana un izpildes kontrole”. Audits noslēgts 2024. gada jūlijā, ieteikumu ieviešanas grafiks noteikts līdz 2025. gada 30. jūnijam.
- 2024. gada 20. maijā uzsākts audits Nr. 27-0201-36 “Fizisko personu datu aizsardzība”. Audits noslēgts 2024. gada oktobrī, ieteikumi nav izteikti.
- 2024. gada 17. jūnijā uzsākts audits Nr. 27-0201-34 “Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju drošības pārvaldība”. Audits noslēgts 2024. gada novembrī, ieteikumu ieviešanas grafiks noteikts līdz 2026. gada 31. martam.
- 2024. gada. 5. novembrī saņemts Labklājības ministrijas Iekšējā audita departamenta atzinums, ka audita Nr. 27-0201-21 “Iepirkumu plānošana, organizēšana un līgumu slēgšana” ieteikumi ir atzīti par ieviestiem.

Valsts budžeta finansējumu un tā izpildi lūdzam skatīt Pielikumā.

2. Normatīvo aktu ievērošanas uzraudzība un kontrole

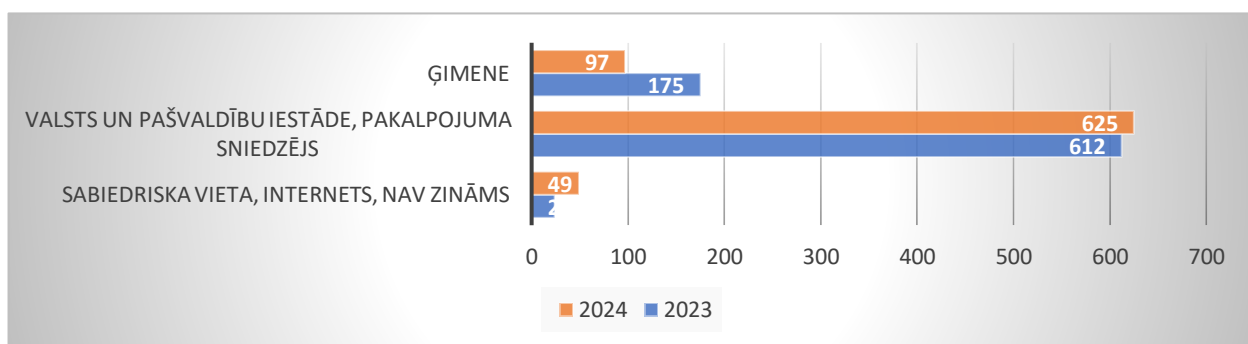
3.1. Saņemtie un izskatītie iesniegumi par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem 2024. gadā

2024. gadā Bērnu tiesību aizsardzības departamentā (turpmāk – BTAD) par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem **saņemti un izskatīti** 92 dienesta ziņojumi¹ un 679 iesniegumi, kopā **771 iesniegums**, kas ir par 40 iesniegumiem mazāk nekā 2023. gadā un par 144 iesniegumiem vairāk nekā 2022. gadā (*skat. 1. attēlu*).

1. attēls

2024. gadā par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem ģimenēs tika saņemti 97 iesniegumi (87 iesniegumi un 10 dienesta ziņojumi), 625 iesniegumi (544 iesniegumi un 81 dienesta ziņojums) – par iespējamiem pārkāpumiem valsts un pašvaldību iestādēs, pie pakalpojumu sniedzējiem (skolās, pirmsskolas izglītības iestādēs, ārpusģimenes aprūpes iestādēs, atbalsta centros, krīzes centros, jaunsardzes centros, ārstniecības iestādēs, biedrībās, pie bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzējiem, pašvaldībās, nometnēs, policijā, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē u.c.) , bet 49 gadījumos (48 iesniegumi un 1 dienesta ziņojums) ziņots par pārkāpumiem, kas notikuši sabiedriskās vietās, internetā, iespējamā pārkāpuma vieta nav norādīta vai nav zināma (*skat. 2.attēlu*).

2. attēls

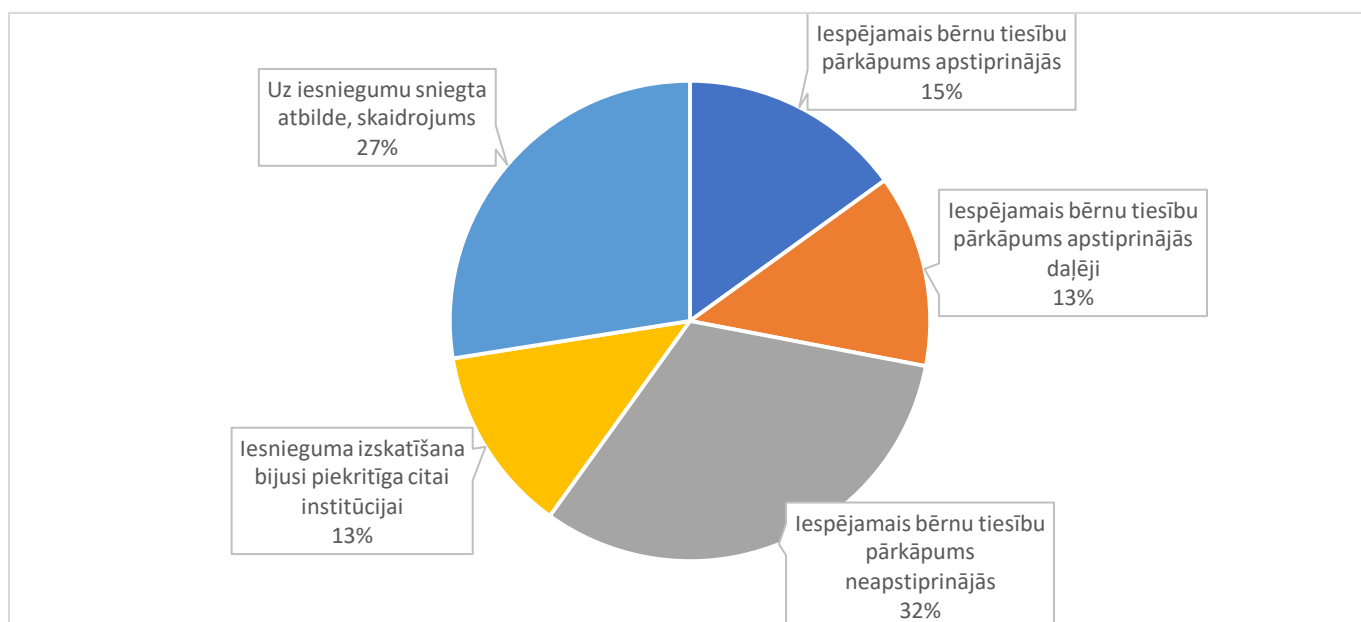
No 2024. gadā kopā saņemtā **771** iesnieguma par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem apstiprinājās 116 iesniegumos norādītie iespējamie bērnu tiesību pārkāpumi, daļēji apstiprinājās 100 pārkāpumi, bet 246 pārkāpumi neapstiprinājās.

¹ Dienesta ziņojums ir Centra sastādīts protokols par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem, pamatojoties uz mutiski, tostarp, telefoniski, saņemtu vai plašsaziņas līdzekļos izskanējušu informāciju u.c.

Kopumā secināts, ka apstiprinājās vai daļēji apstiprinājās 216 iesniegumos norādītie iespējamie bērnu tiesību pārkāpumi, kas ir 28% no visu 2024. gadā saņemto iesniegumu skaita un 246 iesniegumos norādītie iespējamie bērnu tiesību pārkāpumi neapstiprinājās, kas ir 32% no visu 2024. gadā saņemto iesniegumu skaita (*skat. 3.attēlu*).

Pēc apkopotajiem rezultātiem secināts, ka 97 iesniegumu izskatīšana bijusi piekritīga citām institūcijām.

Uz 212 iesniegumiem sniegta atbilde un skaidrojumi par dažādiem bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem, piemēram, par darbinieku izvērtēšanu, personas atbilstību ieņemamajam amatam atbilstoši Bērnu tiesību aizsardzības likuma 72. panta piektās daļas 1. punktā noteiktajam, par izglītības iestādes akreditācijas komisijas darbu, par pašvaldības skolēnu autobusa izmantošanu, par bērnu fotografēšanu pasākumos un personas datu apstrādes aizskārumu u.c.

3. attēls

3.2. Iesniegumi par iespējamajiem bērnu tiesību pārkāpumiem ģimenēs

97 iesniegumi, kas ir 13% no kopējā 2024. gadā par iespējamajiem bērnu tiesību pārkāpumiem saņemto iesniegumu skaita, saistīti ar situācijām ģimenēs, visbiežāk norādot bērnu nepietiekamu aprūpi, bērna pamešanu novārtā, vecāku pienākumu nepildīšanu, nelabvēlīgu vidi bērna attīstībai un emocionālu un/vai fizisku vardarbību pret bērnu. Palielinājies to iesniegumu skaits, kuros norādīts uz sociālo garantiju nenodrošināšanu bērnam un iespējamu vardarbību pret bērnu sabiedriskā vietā (*skat. 1. tabulu*).

Iespējamais pārkāpums, par kuru saņemts iesniegums	Saņemto iesniegumu skaits
Bērna nepietiekama aprūpe, bērna pamešana novārtā, vecāku pienākumu nepildīšana, nelabvēlīga vide bērna attīstībai	14
Vecāku emocionāla un/vai fiziska vardarbība pret bērnu	15
Vardarbība pret bērnu sabiedriskā vietā (no kaimiņa u.c. personu puses)	11

Bērna seksuāla izmantošana	2
Pārkāpumi personas datu aizsardzībā	1
Drošība, pārkāpumi internetā	3
APL	10
Atkarību problēmas	2
Dzīves apstākļi	7
Sociālās garantijas	11
Tiesības uz izglītību	5
Neatbilstoša amatpersonas rīcība	4
Cits (par nelegālu bērna nodarbināšanu, par to, ka bērnam tiek sūtītas parāda piedziņas vēstules par piederošā dzīvokļa parādu, par bērna nopratināšanas nepieciešamību kriminālprocesā u.c. jautājumi)	12

1. tabula

Jāatzīmē, ka no 97 iesniegumos norādītajiem iespējamajiem bērnu tiesību pārkāpumiem ģimenēs apstiprinājās 5 iesniegumos norādītais bērnu tiesību pārkāpums, daļēji apstiprinājās divi pārkāpumi, bet neapstiprinājās 21.

23 iesniegumu izskatīšana ir bijusi piekritīga citām institūcijām, uz 46 iesniegumiem sniegtas atbildes.

3.3. Iesniegumi par iespējamajiem bērnu tiesību pārkāpumiem sabiedriskās vietās, interneta vidē, iespējamā pārkāpuma vieta nav norādīta vai nav zināma

49 iesniegumi (skat. 2. tabulu), kas ir 6% no kopējā saņemto iesniegumu skaita, saistīti ar iespējamajiem bērnu tiesību pārkāpumiem sabiedriskās vietās, interneta vidē, vai arī iespējamā pārkāpuma vieta nav norādīta vai nav zināma. Piemēram, bērni interneta vidē tiek apsūdzēti zādzībā, bērni tiek iesaistīti alkohola tirdzniecībā, bērni tiek nelegāli nodarbināti (piemēram, mazgājot automašīnas), tiek pārkāptas bērnu tiesības sabiedriskajā transportā, bērniem netiek nodrošināta droša vide daudzdzīvokļu māju pagalmos u.c. Saņemti arī iesniegumi par iespējamajiem kaimiņu savstarpējiem konfliktiem, kuros iesaistīti bērni.

Iespējamais pārkāpums, par kuru saņemts iesniegums	Saņemto iesniegumu skaits
Drošas vides nenodrošināšana publiskos pasākumos, sabiedriskās vietās	28
Pārkāpumi interneta vidē	9
Cits (preses izdevums, SIA, zemnieku saimniecība u.c.)	6
Iespējamā pārkāpuma vieta nav norādīta	6

2. tabula

Šajā segmentā apstiprinājās trīs iesniegumos norādītais bērnu tiesību pārkāpums, bet neapstiprinājās piecos gadījumos. 15 iesniegumu izskatīšana ir bijusi piekritīga citām institūcijām, uz 26 iesniegumiem sniegtas atbildes.

3.4. Iesniegumi par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem valsts vai pašvaldību iestādēs, pie pakalpojumu sniedzējiem

Lielākā daļa 2024. gadā BTAD saņemto iesniegumu – **625**, kas ir 81% no kopējā 2024. gadā par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem saņemto iesniegumu skaita (*skat. 3. tabulu*), ir saistīti ar iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem valsts vai pašvaldību iestādēs, vai pie pakalpojumu sniedzējiem.

Iespējamais pārkāpums, par kuru saņemts iesniegums	Saņemto iesniegumu skaits
Bērna uzraudzības, drošības nenodrošināšana, iestādes neiesaistīšanās problēmsituāciju risināšanā	46
Iestādes neatbilstoša rīcība	36
Vienaudžu savstarpēja vardarbība	123
Emocionāla vardarbība no darbinieka puses pret bērnu	165
Emocionāla un fiziska vardarbība no darbinieka puses pret bērnu	48
Fiziska vardarbība no darbinieka puses pret bērnu	63
Bērna seksuāla izmantošana	7
Nereģistrēta pakalpojuma sniegšana	9
Darbinieka izvērtēšana, personas atbilstība ieņemamajam amatam	38
Darbinieku mācību programmas saskaņošana	1
APL	18
Drošība, pārkāpumi internetā	5
Atkarību problēmas	1
Veselības aprūpe	1
Bērna sociālās garantijas	10
Tiesības uz izglītību	22
Neatbilstoša amatpersonas rīcība	15
Cits (darbinieka neatbilstoša komunikācija ar bērnu, bērna nodarbināšana bez atbilstošas atļaujas)	17

3. tabula

Aktuālākās iesniegumu tēmas bija saistītas ar bērnu uzraudzības un drošības nenodrošināšanu iestādē, iestādes neiesaistīšanos problēmsituāciju risināšanā, kas lielākoties saistīta ar iestāžu darbinieku nepietiekamu sadarbību ar izglītojamo likumiskajiem pārstāvjiem, vienaudžu savstarpējo vardarbību un darbinieku fizisku un/vai emocionālu vardarbību pret bērniem.

3.5. Iesniegumi par iespējamu vienaudžu savstarpēju vardarbību valsts vai pašvaldību iestādēs, pie pakalpojumu sniedzējiem

No **625** iesniegumiem **123** iesniegumi ir saņemti par iespējamu vienaudžu savstarpējo vardarbību valsts vai pašvaldību iestādēs un pie pakalpojumu sniedzējiem (**20%** no šajā segmentā saņemto iesniegumu skaita).

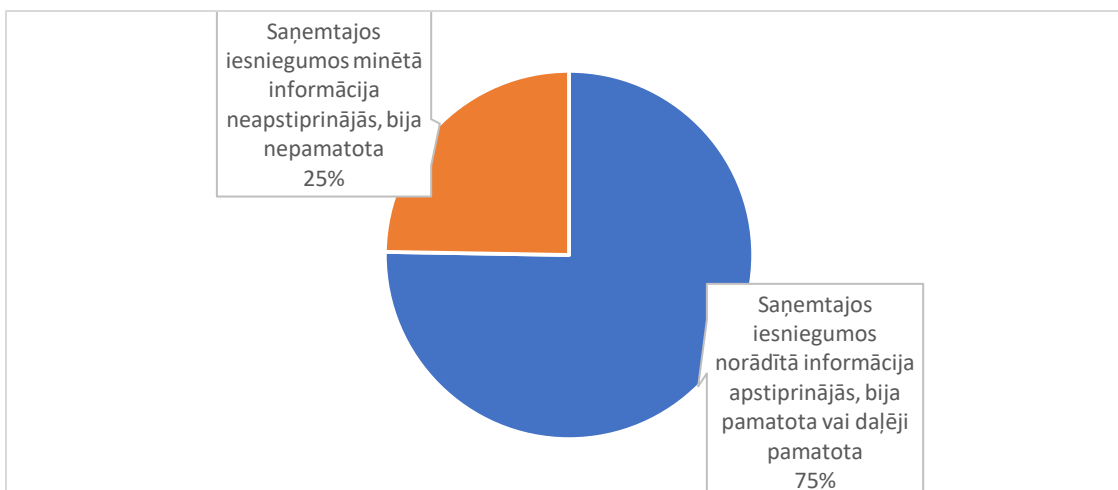
Izskatot minētos **123** iesniegumus secināts, ka kopumā (*skat. 4. tabulu*):

- apstiprinājās 37 iesniegumos minētais iespējamais bērnu tiesību pārkāpums;
- daļēji apstiprinājās 33 iesniegumos minētais iespējamais bērnu tiesību pārkāpums;
- neapstiprinājās 23 iesniegumos minētais iespējamais bērnu tiesību pārkāpums;
- 11 iesniegumos minētā informācija nebija Centra kompetencē;
- uz 19 iesniegumiem sniegta atbilde, nav bijusi nepieciešamība iesaistīties iesniegumā minētās situācijas izskatīšanā/risināšanā.

Iesniegumi par vienaudžu savstarpēju vardarbību						
	Kopā	Iesniegumā minētais bērnu tiesību pārkāpums apstiprinājās	Iesniegumā minētais bērnu tiesību pārkāpums apstiprinājās daļēji	Iesniegumā minētais bērnu tiesību pārkāpums neapstiprinājās	Iesniegumā minētais bērnu tiesību pārkāpums nav Centra kompetencē	Sniegta atbilde uz iesniegumu
Skola	108	34	29	17	11	17
Pirmsskolas izglītības iestāde	12	1	3	6	-	2
Ārpusģimenes aprūpes iestāde	2	2	-	-	-	-
Atbalsta centrs	1	-	1	-	-	-
Kopā	123	37	33	23	11	19

4. tabula

Izvērtējot izskatīto iesniegumu rezultātus, secināts, ka no izskatītajiem **93** iesniegumiem par iespējamu vienaudžu savstarpēju vardarbību apstiprinājās vai daļēji apstiprinājās **75%** saņemtajos iesniegumos norādītā informācija, un **25%** – neapstiprinājās (*skat. 4. attēlu*).

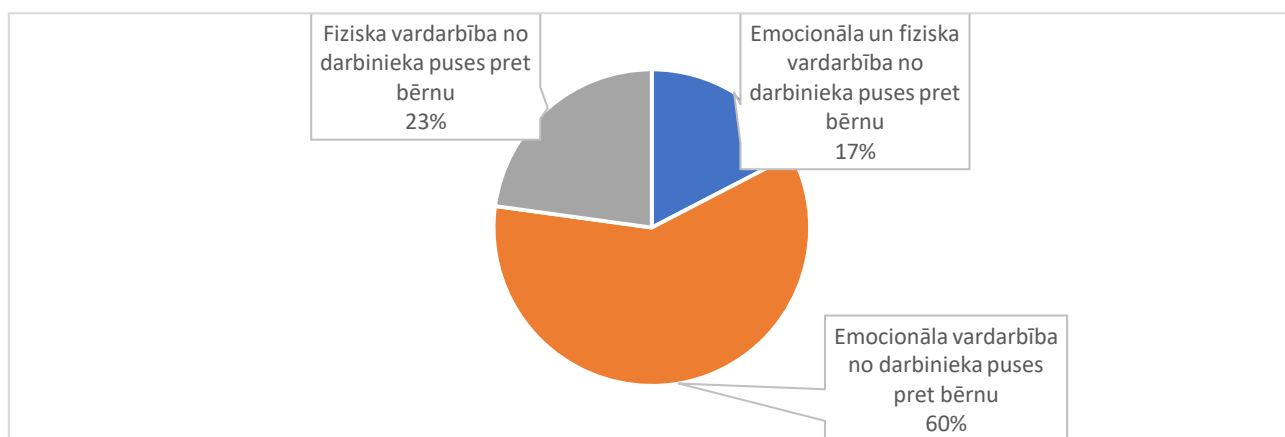

4. attēls

BTAD 2024. gadā uzsāka sadarbību ar Izglītības iestāžu dibinātāja pārstāvjiem – novadu un valstspilsētu Izglītības pārvaldēm/ Izglītības nodaļām/ izglītības speciālistiem, lai informētu par izglītības iestādēs identificētajiem vienaudžu savstarpējās vardarbības gadījumiem, iesaistītu problēmsituāciju risināšanā, sniedzot atbalstu un metodisko palīdzību izglītības iestādēm.

3.6. Iesniegumi par iespējamu valsts un pašvaldību amatpersonu vai darbinieku, citu iestāžu darbinieku, kurās uzturas bērni, emocionālu un/vai fizisku vardarbību pret bērnu

No 625 iesniegumiem 276 iesniegumi ir saņemti par iespējamu valsts un pašvaldību amatpersonu vai darbinieku, vai citu iestāžu darbinieku, kurās uzturas bērni, emocionālu un/vai fizisku vardarbību pret bērnu, kas ir 44% no visu par iespējamajiem bērnu tiesību pārkāpumiem valsts vai pašvaldību iestādēs un pie pakalpojumu sniedzējiem saņemto iesniegumu skaita – par darbinieku emocionālu vardarbību pret bērnu (165 jeb 60%), par darbinieku emocionālu un fizisku vardarbību pret bērnu (48 jeb 17%), par darbinieku fizisku vardarbību pret bērnu (63 jeb 23%) (skat. 5. attēlu).

5. attēls

Izskatot minētos **276** iesniegumus secināts, ka kopumā (*skat. 5., 6., 7. tabulu*):

- apstiprinājās 52 iesniegumos minētais iespējamais bērnu tiesību pārkāpums;
- daļēji apstiprinājās 48 iesniegumos minētais iespējamais bērnu tiesību pārkāpums;
- neapstiprinājās 152 iesniegumos minētais iespējamais bērnu tiesību pārkāpums;
- 11 iesniegumos minētā informācija nebija Centra kompetencē;
- uz 13 iesniegumiem sniegta atbilde, nav bijusi nepieciešamība iesaistīties iesniegumā minētās situācijas risināšanā.

Iesniegumi par darbinieku fizisku vardarbību pret bērniem						
	Kopā	Iesniegumā minētais bērnu tiesību pārkāpums apstiprinājās	Iesniegumā minētais bērnu tiesību pārkāpums apstiprinājās daļēji	Iesniegumā minētais bērnu tiesību pārkāpums neapstiprinājās	Iesniegumā minētais bērnu tiesību pārkāpums nav Centra kompetencē	Sniegta atbilde uz iesniegumu
Skola	2	14	4	10	1	3
Pirmsskolas izglītības iestāde	8	4	2	21	1	-
Ārpusģimenes aprūpes iestāde	1	-	-	1	-	-
Atbalsta centrs	1	-	1	-	-	-
Pašvaldība (deju kolektīva vadītājs)	1	1	-	-	-	-
Kopā	63	19	7	32	2	3

5. tabula

Iesniegumi par darbinieku emocionālu vardarbību pret bērniem						
	Kopā	Iesniegumā minētais bērnu tiesību pārkāpums apstiprinājās	Iesniegumā minētais bērnu tiesību pārkāpums apstiprinājās daļēji	Iesniegumā minētais bērnu tiesību pārkāpums neapstiprinājās	Iesniegumā minētais bērnu tiesību pārkāpums nav Centra kompetencē	Sniegta atbilde uz iesniegumu
Skola	112	15	28	59	5	5
Pirmsskolas izglītības iestāde	35	3	8	21	2	1
Ārpusģimenes aprūpes iestāde	5	-	1	4	-	-

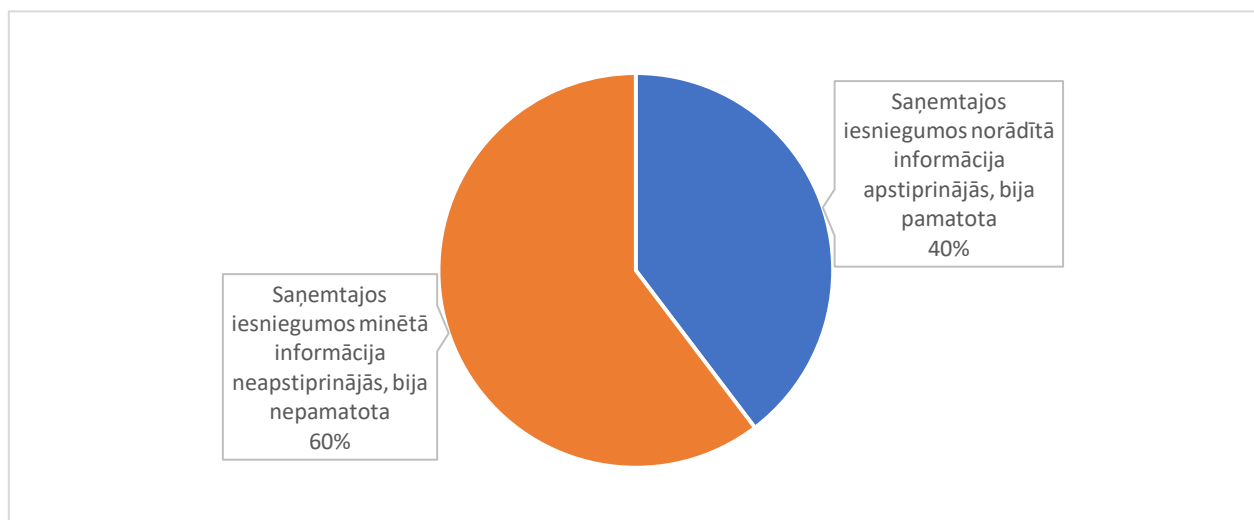
Ārstniecības iestāde	2	-	-	2	-	-
Biedrība	1	-	-	1	-	-
Pašvaldība (autobusa šoferis, treneris, deju kolektīva vadītājs)	5	1	-	2	1	1
Bāriņtiesa	3	-	-	3	-	-
Nometne	1	-	-	-	1	-
Policija	1	-	-	1	-	-
	165	19	37	93	9	7

6. tabula

Iesniegumi par darbinieku fizisku un emocionālu vardarbību pret bērniem						
	Kopā	Iesniegumā minētais bērnu tiesību pārkāpums apstiprinājās	Iesniegumā minētais bērnu tiesību pārkāpums apstiprinājās daļēji	Iesniegumā minētais bērnu tiesību pārkāpums neapstiprinājās	Iesniegumā minētais bērnu tiesību pārkāpums nav Centra kompetencē	Sniegta atbilde uz iesniegumu
Skola	3	12	1	15	-	3
Pirmsskolas izglītības iestāde	1	1	3	10	-	-
Ārpusģimenes aprūpes iestāde	1	1	-	-	-	-
Atbalsta centrs	1	-	-	1	-	-
Krīzes centrs	1	-	-	1	-	-
	4	14	4	27	-	3

7. tabula

Izvērtējot izskatīto iesniegumu rezultātus secināts, ka apstiprinājās vai daļēji apstiprinājās **40%** saņemtajos iesniegumos norādītā informācija un **60%** – neapstiprinājās (*skat. 6. attēlu*).

6. attēls

3.7. Iesniegumi, kuros norādīts uz bērnu seksuālu izmantošanu

BTAD 2024. gadā saņemti septiņi iesniegumi par iespējamu bērnu seksuālu izmantošanu izglītības iestādēs un ārpusģimenes aprūpes iestādēs, bet, ņemot vērā, ka Centra kompetencē nav izvērtēt, vai ir noticis vai nav noticis noziedzīgs nodarījums un/vai likumpārkāpums šādās situācijās, jebkura informācija par iespējamu noziedzīgu nodarījumu un/vai likumpārkāpumu, tostarp informācija par iespējamo seksuālo vardarbību pret bērnu vai bērna seksuālu izmantošanu, tiek pārsūtīta izvērtēšanai Valsts policijai.

2024. gadā BTAD saņemtie iesniegumi:

divi iesniegumi par iespējamu vienaudžu savstarpēju seksualizētu uzvedību skolā;

divi iesniegumi par iespējamu vienaudžu savstarpēju izmantošanu ārpusģimenes aprūpes iestādē;

trīs iesniegumi par iespējamu izglītības iestādes darbinieka seksualizētu uzvedību un/vai seksuālu izglītojamā izmantošanu.

4. BTAD veiktās pārbaudes 2024. gadā

4.1. Bērnu tiesību (BT) ievērošanas pārbaudes

BTAD 2024. gadā veicis 112 BT ievērošanas pārbaudes bērnu ārpusģimenes aprūpes iestādēs, atbalsta centros, jauniešu centros, krīzes centros, biedrībās, skolās, pirmsskolas izglītības iestādēs, pie bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzējiem un bērnu nometnēs, no tām plānotas bija 24 pārbaudes, kas ir 21% no visu gadā veikto pārbaudžu skaita, bet neplānotas (uz iesnieguma, dienesta ziņojuma pamata²) – 88 pārbaudes, kas ir 79% no visu gadā veikto pārbaudžu skaita.

² Dienesta ziņojums ir Centra sastādīts protokols par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem, pamatojoties uz mutiski, tostarp, telefoniski, saņemtu vai plašsaziņas līdzekļos izskanējušu informāciju u.c.

4.2. Plānotās BT ievērošanas pārbaudes

4.2.1. BTAD 2024. gadā veicis 24 plānotās BT ievērošanas pārbaudes.

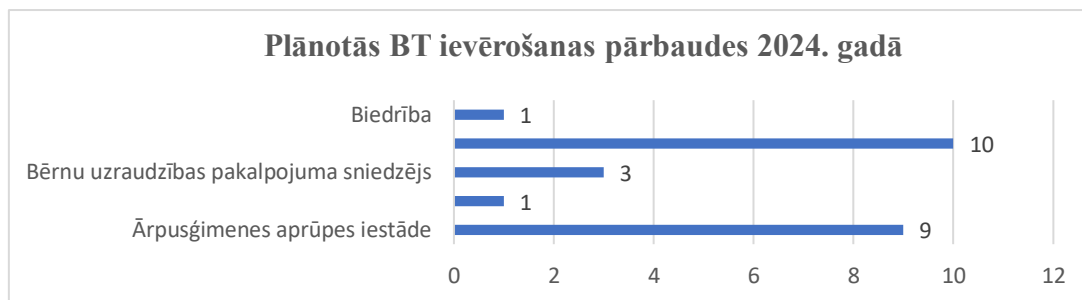
Ārpusģimenes aprūpes iestādēs – sešas BT ievērošanas pārbaudes, divas padziļinātās BT ievērošanas pārbaudes, kā arī vienu pēcpārbaudi.

Nometnēs – 10 BT ievērošanas pārbaudes.

Pie bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzējiem – trīs BT ievērošanas pārbaudes.

Biedrībā – vienu BT ievērošanas pārbaudi.

Skolā – vienu BT ievērošanas pārbaudi (*skat. 1. attēlu*).

1. attēls

4.2.2. BT ievērošanas pārbaudes, kas veiktas uz iesnieguma pamata

BTAD 2024. gadā uz iesnieguma pamata veicis 88 BT ievērošanas pārbaudes.

Ārpusģimenes aprūpes iestādēs – trīs BT ievērošanas pārbaudes.

Skolās – 43 BT ievērošanas pārbaudes.

- 19 pamatskolās;
- 18 vidusskolās;
- vienu sākumskolā;
- trīs mūzikas skolās;
- vienu sporta skolā;
- vienu pie neregistrēta bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzēja vai izglītības iestādes.

Pirmsskolas izglītības iestādēs – 32 BT ievērošanas pārbaudes.

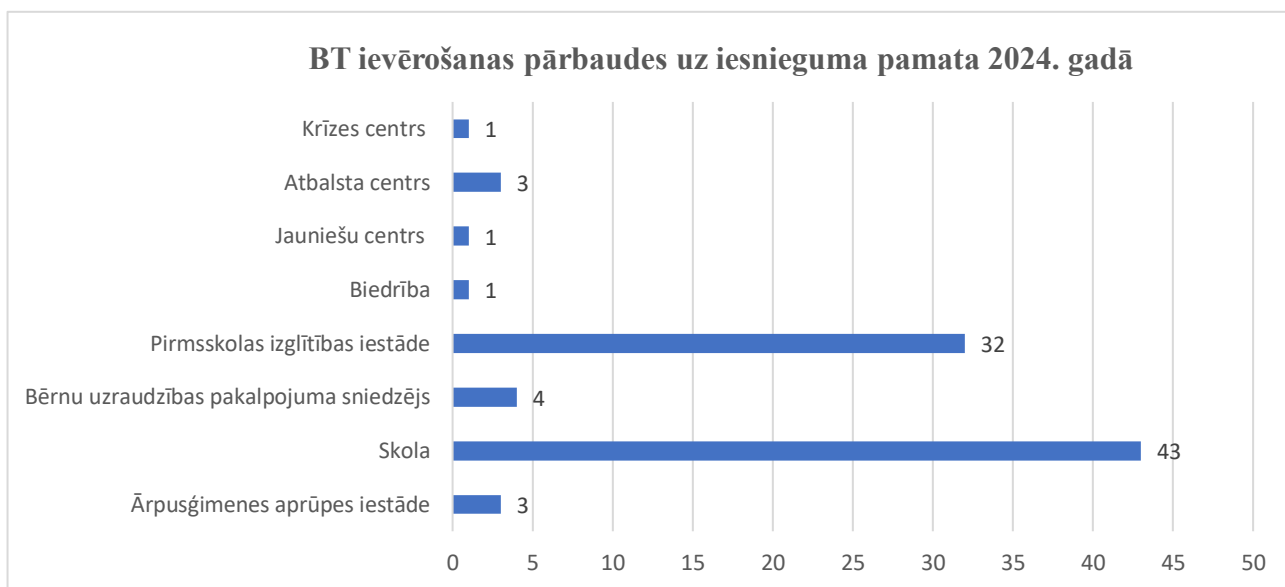
Pie bērnu uzraudzības pakalpojumu sniedzējiem – četras BT ievērošanas pārbaudes.

Atbalsta centros – trīs BT ievērošanas pārbaudes.

Krīzes centrā – viena BT ievērošanas pārbaude.

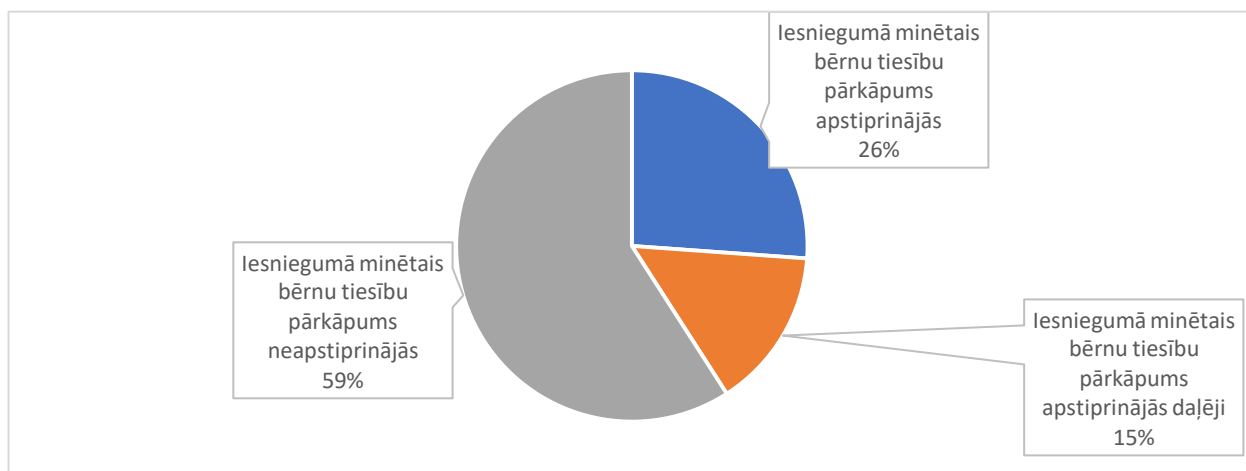
Jauniešu centrā – viena BT ievērošanas pārbaude.

Biedrībā – viena BT ievērošanas pārbaude (*skat. 2. attēlu*).

2. attēls

Kopumā secināts, ka, veicot pārbaudes uz saņemto iesnieguma pamata par iespējamām bērnu tiesību ievērošanas pārkāpumiem, no 88 iesniegumiem pamatoti bija 36, kas ir 41% no izskatīto iesniegumu skaita (apstiprinājās – 23 (26%) iesniegumos minētais bērnu tiesību pārkāpums, un daļēji apstiprinājās 13 (15%) iesniegumos minētais bērnu tiesību pārkāpums), bet nepamatoti – 52 iesniegumi, kas ir 59% no izskatīto iesniegumu skaita (*skat. 3. attēlu*).

3.attēls

Iespējamie BT pārkāpumi, par kuriem saņemti iesniegumi, un uz kuru pamata veiktas pārbaudes:

- 1 antisanitāri apstākļi krīzes centrā (neapstiprinājās);
- 1 bērnu drošības nenodrošināšana pie bērna uzraudzības pakalpojuma (turpmāk – BUP) sniedzēja (neapstiprinājās);
- 1 bērnu drošības nenodrošināšana, nepiemērota infrastruktūra bērniem ar kustību traucējumiem skolā (apstiprinājās daļēji);
- 1 neatbilstošs pakalpojums pie BUP sniedzēja (neapstiprinājās);

- **3** neregistrēts BUP sniedzējs vai izglītības iestāde – 2 apstiprinājās, 1 neapstiprinājās;
- **1** ārpusģimenes aprūpes iestādes vadītāja nolaidīga pienākumu pildīšana (apstiprinājās);
- **1** nepilngadīgo nepavadīto patvēruma meklētāju tiesību neievērošana (apstiprinājās daļēji);
- **29** valsts vai pašvaldības iestāžu amatpersonu vai darbinieku emocionāla un fiziska vardarbība pret bērnu, no tiem:
 - 1** atbalsta centrā (neapstiprinājās);
 - 13** pirmsskolas izglītības iestādēs – 1 (apstiprinājās), 2 (apstiprinājās daļēji), 10 (neapstiprinājās);
 - 13** skolās – 5 (apstiprinājās), 3 (apstiprinājās daļēji), 5 (neapstiprinājās);
 - 1** jauniešu centrā (neapstiprinājās);
 - 1** biedrībā (neapstiprinājās).
- **24** Valsts vai pašvaldības iestādes amatpersonu vai darbinieku emocionāla vardarbība pret bērnu, no tiem:
 - 1** ārpusģimenes aprūpes iestādē (neapstiprinājās);
 - 1** atbalsta centrā (neapstiprinājās);
 - 5** pirmsskolas izglītības iestādēs – 2 (apstiprinājās daļēji), 3 (neapstiprinājās);
 - 17** skolās – 3 (apstiprinājās), 3 (apstiprinājās daļēji), 11 (neapstiprinājās).
- **24** Valsts vai pašvaldības iestādes amatpersonu vai darbinieku fiziska vardarbība pret bērnu, no tiem:
 - 2** Ārpusģimenes aprūpes iestādēs (apstiprinājās);
 - 14** pirmsskolas izglītības iestādēs – 4 (apstiprinājās), 1 (apstiprinājās daļēji), 9 (neapstiprinājās);
 - 9** skolās – 6 (apstiprinājās), 3 (neapstiprinājās).
- **2** Vienaudžu savstarpēja emocionāla, fiziska un seksuāla vardarbība skolās (neapstiprinājās).

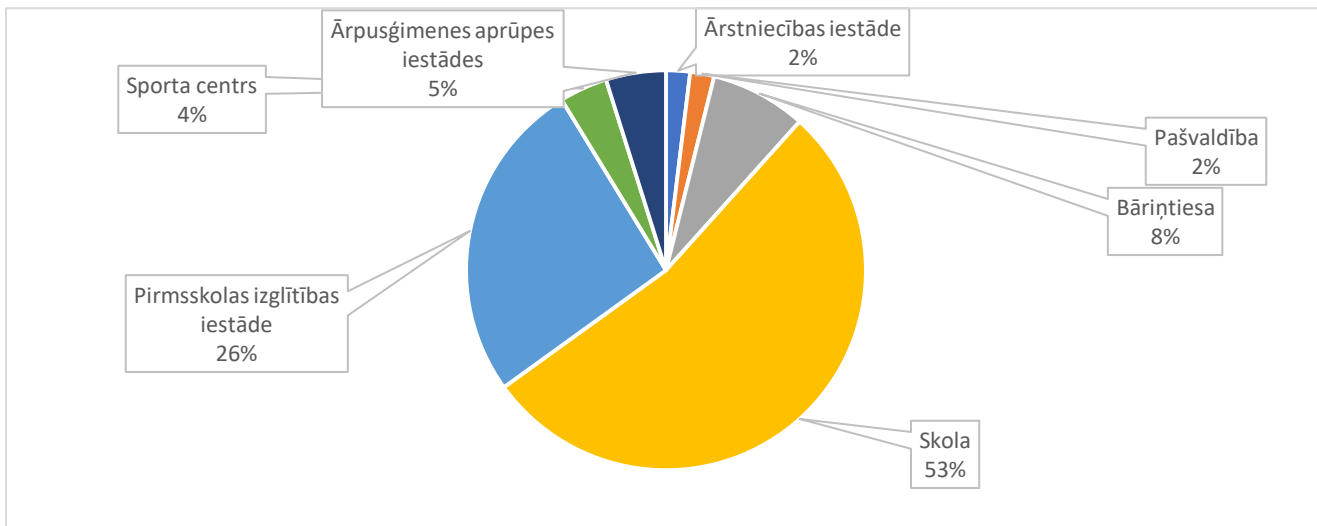
4.2.3. Bērnu personisko un mantisko interešu ievērošanas pārbaudes

Saskaņā ar Ministru kabineta 2023. gada 19. decembra noteikumu Nr. 784 „Bērnu aizsardzības centra nolikums” 3.6., 4.17. un 5.2. apakšpunktā noteikto, BTAD 2024. gadā astoņās bērnu ārpusģimenes aprūpes iestādēs (turpmāk – iestāde) veica bērnu personisko un mantisko interešu ievērošanas pārbaudes, izskatot 142 personu (klientu) lietas (pēc nejaušas izvēles principa) un sociālās aprūpes un rehabilitācijas plānus.

No BTAD izskatītajām 142 personu (klientu) lietām nevienā no lietām netika konstatēts, ka ārpusģimenes aprūpē esošam bērniem par administratīvo pārkāpumu ir ticis piemērots naudas sods.

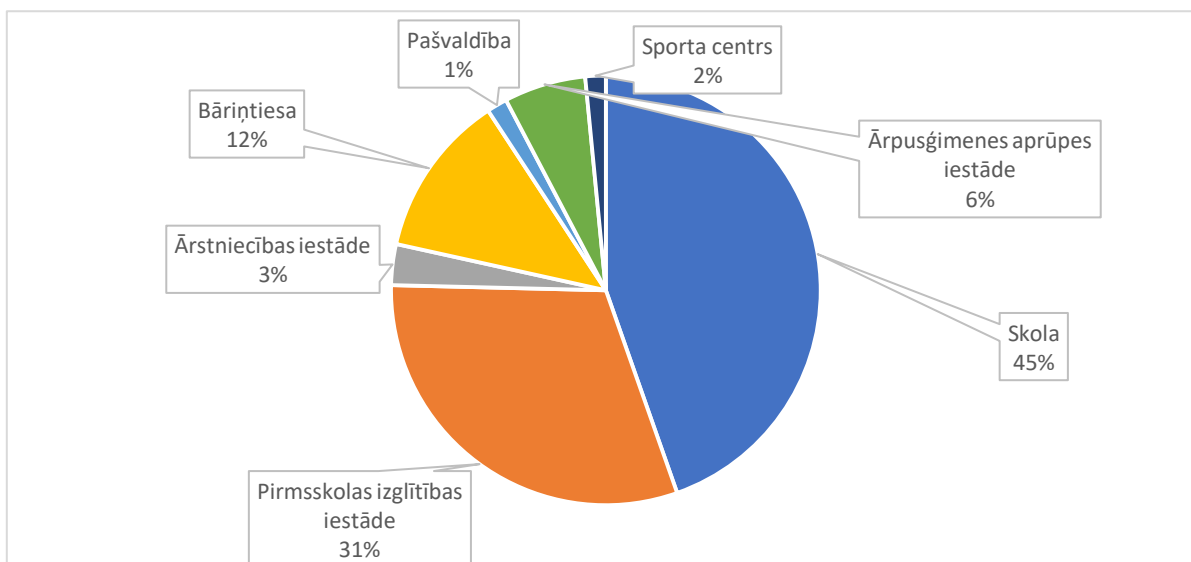
4.3. BTAD administratīvā lietvedība 2024. gadā

Saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 88. panta pirmo daļu 2024. gadā par bērnu tiesību pārkāpumiem Centra BTAD **103** gadījumos bija jāpieņem lēmumi par administratīvā pārkāpuma lietas uzsākšanu vai atteikumu uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu pret valsts un pašvaldību institūciju amatpersonām vai darbiniekiem, no tiem skolās – 55, pirmsskolas izglītības iestādēs – 27, ārpusģimenes aprūpes iestādēs – 5, bāriņtiesās – 8, pašvaldībās – 2 (deju kolektīvā – 1, autobusā – 1), sporta centros – 4, ārstniecības iestādēs – 2 (*skat. 1. attēlu*).

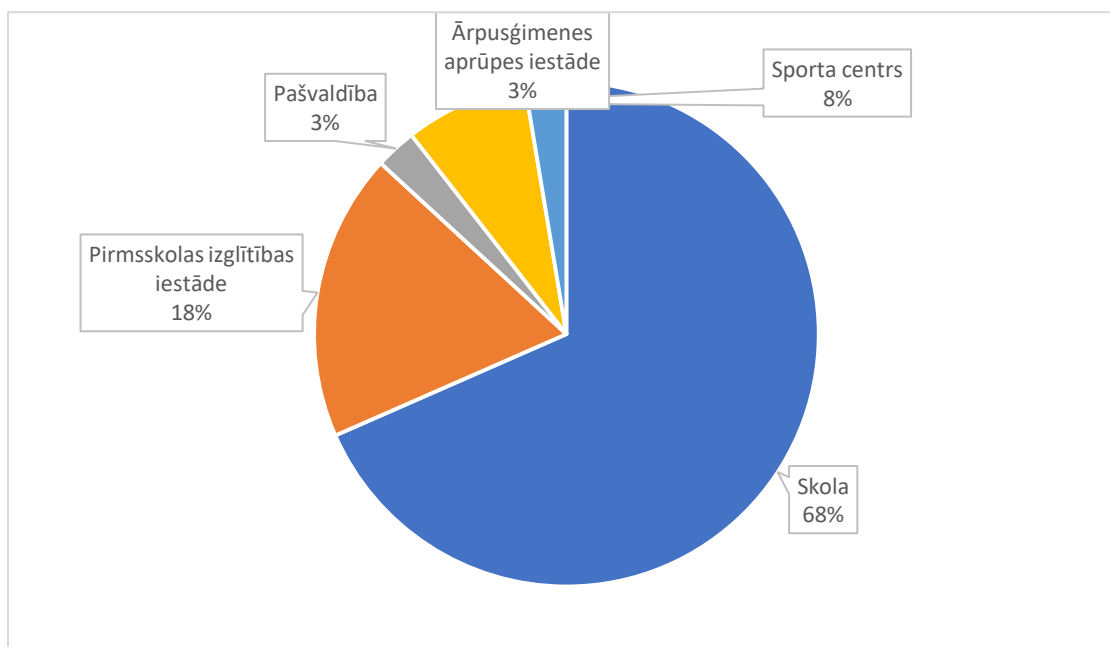
1. attēls

65 gadījumos tika pieņemts lēmums atteikt uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 119. panta pirmās daļas 1. punktu, no tiem skolās – 29, pirmsskolas izglītības iestādēs – 20, ārpusģimenes aprūpes iestādēs – četrus, bāriņtiesās – astoņus, ārstniecības iestādēs – divus, pašvaldībā – vienu, sporta centrā – vienu (*skat. 2. attēlu*).

2. attēls

2024. gadā tika pieņemti 38 lēmumi par administratīvā pārkāpuma lietas uzsākšanu, no tām skolās – 26, pirmsskolas izglītības iestādēs – septiņi, ārpusģimenes aprūpes iestādē – viens, pašvaldībā – viens, sporta centrā – trīs (*skat. 3. attēlu*).

3. attēls

No 38 lietām 11 lietās tika pieņemts lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa izbeigšanu, no tām skolās – astoņi, pirmsskolas izglītības iestādēs – divi, sporta centrā – viens.

27 lietās tika pieņemts lēmums pārkāpumu izdarījušajai personai piemērot sodu – brīdinājumu vai naudas sodu saskaņā ar Bērnu tiesību aizsardzības likuma 81. pantu (*skat. 1. tabulu*).

Brīdinājums	Naudas sods
16	11
10 – skolas darbiniekiem <i>(2 – emocionāla vardarbība, 8 – fiziska vardarbība)</i> 4 – pirmsskolas izglītības iestādes darbiniekam <i>(2 – emocionāla vardarbība, 2- fiziska vardarbība)</i> 1 – sporta centra darbiniekam <i>(emocionāla vardarbība)</i> 1 – pašvaldības darbiniekiem (deju kolektīva vadītājam) <i>(fiziska vardarbība)</i>	8 – skolas darbiniekiem <i>(7 – fiziska vardarbība, 1 – emocionāla vardarbība)</i> 1 – pirmsskolas izglītības iestādes darbiniekam <i>(fiziska vardarbība)</i> 1 – sporta centra darbiniekam <i>(fiziska vardarbība)</i> 1 – ārpusģimenes aprūpes iestādes darbiniekam <i>(fiziska vardarbība)</i>

1. tabula

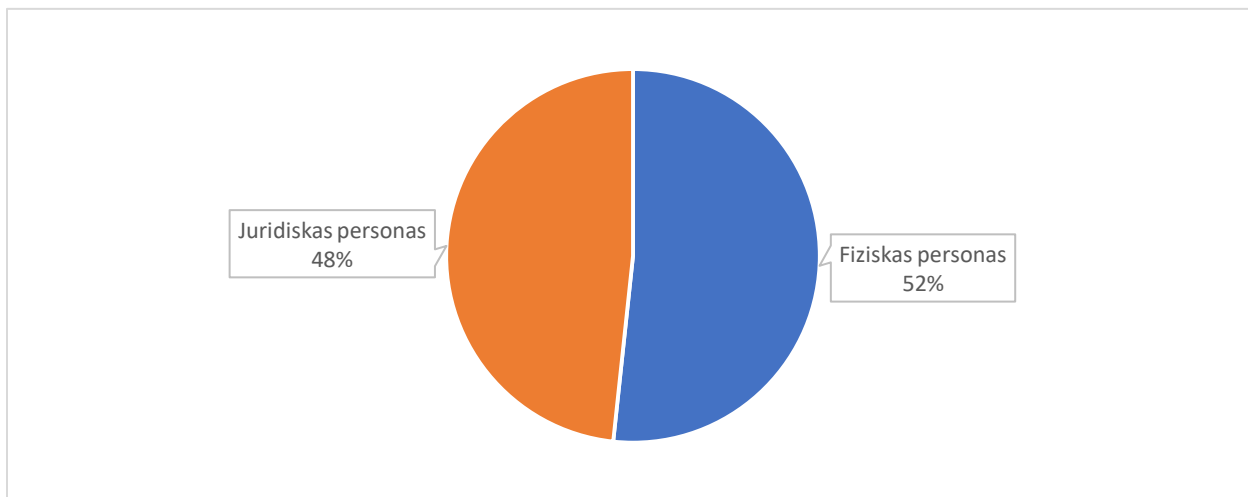
4.4. BTAD gan fiziskām, gan juridiskām personām sniegtās konsultācijas bērnu tiesību aizsardzības jautājumos 2024. gadā

Centra BTAD 2024. gadā gan juridiskām, gan fiziskām personām sniedzis 1389 konsultācijas bērnu tiesību aizsardzības jautājumos.

Konsultētas:

718 fiziskas personas (52% no visu sniegto konsultāciju skaita) un

671 juridiska persona (48% no visu sniegto konsultāciju skaita) (skat. 1. attēlu, 1. un 2.

tabulu).

1. attēls

Fiziskas personas

Fiziska persona	Vecāks	Iedzīvotājs	Bērna radnieks	Bērns
Konsultāciju skaits	524	124	49	17
Fiziska persona	Audžuģimene, aizbildnis			
Konsultāciju skaits	4			

1. tabula

Juridiskas personas

Juridiska persona	*Cits	Ārpusģimenes aprūpes iestāde	Skola	Pirmsskolas izglītības iestāde
Konsultāciju skaits	127	59	201	65
Juridiska persona	Bāriņtiesa	Sociālais dienests	Valsts vai pašvaldības policijas pārstāvis	Psihologs
Konsultāciju skaits	30	33	45	6
Juridiska persona	Ārstniecības iestāde	Krīzes centrs/Atbalsta centrs	IKVD	Nometnes vadītājs/organizētājs
Konsultāciju skaits	8	3	16	3
Juridiska persona	Izglītības pārvalde	Ministrija	Pašvaldība	Bērnu uzraudzības pakalpojuma sniedzējs
Konsultāciju skaits	28	24	19	4

2. tabula

* Cits – Valsts probācijas dienests, Tiesībsarga birojs, advokāts, LR prokuratūra, Valsts datu inspekcija, Ieslodzījuma vietu pārvalde, Latvijas Nacionālais arhīvs, Latvijas Sporta federācija, Latvijas Samariešu apvienība, Valsts valodas centrs, Sociālās integrācijas valsts aģentūra u.c.

Sniegto konsultāciju tēmas

Tabulā Nr. 3 apkopotas tēmas, par kurām BTAD sniegtas konsultācijas gan fiziskām, gan juridiskām personām.

Konsultāciju skaits	Tēma
229	Konfliktsituācijas izglītības iestādēs
82	Konfliktsituācijas ģimenēs
24	Konfliktsituācijas ārpusģimenes aprūpes iestādēs
9	Pārkāpumi pie BUP pakalpojumu sniedzējiem
7	Pārkāpumi nometnē
139	Saziņa APL ietvaros
282	*Cits
23	Jautājumi par bērniem ar uzvedības problēmām
23	Par statistikas aizpildīšanu
27	Tiesības uz izglītību
82	Darbinieku izvērtēšana/sodāmība
26	Saskarsme un/vai uzturlīdzekļi
20	Veselības aprūpe
11	Dzīves apstākļi
21	Apmācības bērnu tiesību aizsardzībā
8	Sociālās garantijas

2	Ukrainas civiliedzīvotāji
8	Drošība internetā
3	Jautājumi, kas saistīti ar atkarībām
13	Bērni ar uzvedības traucējumiem
12	Dzīvokļa jautājums
2	Par materiālām (ekonomiskām) grūtībām
6	Jautājumi, kas saistīti ar bērniem-invalidiem
330	Emocionāla, fiziska vardarbība, novārtā pamešana un seksuāla izmantošana

3. tabula

* *Cits – par informācijas noskaidrošanu lietā, par iesnieguma izskatīšanas rezultātiem, par pie atbildības saucamās personas statusu, par starpinstitutionālās sadarbības organizēšanas jautājumiem, par starpinstitutionālo sadarbību, par nelegālu bērnu nodarbināšanu, par nepavadīto nepilngadīgo, kuri ieradušies Latvijā no citām valstīm, tiesību nodrošināšanu, par bērnu tiesību nodrošināšanu pašvaldībā, par problēmas iespējamiem risinājumiem ar personas kustamo īpašumu u.c.*

Apkopojot visu 2024. gadā sniegto konsultāciju saturu secināts, ka 330 konsultācijas, kas ir 24% no visu sniegto konsultāciju skaita, ir saistītas ar kādu no vardarbības veidiem gan ģimenēs, gan iestādēs, gan vienaudžu starpā, gan arī no pieaugušo puses pret bērniem.

Kopumā secināts, ka, konsultāciju laikā gan fiziskām, gan juridiskām personām tiek izskaidrotas tiesības un pienākumi, tālākā rīcība konkrētas konfliktsituācijas risināšanā, sniegti ieteikumi, lai atrisinātu neskaidros jautājumus, iespējams, tādējādi samazinot Centrā saņemto sūdzību skaitu un vienlaicīgi informējot sabiedrību par Centra un citu institūciju kompetenci un rīcību situācijās, kad tiek apdraudētas bērnu tiesības un intereses.

2024.gadā BTAD nodrošināja Centra komisijas “Par personu, kuras sodītas par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu, atbilstības Bērnu tiesību aizsardzības likuma 72. panta piektās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām, kad personai ir dzēsta vai noņemta sodāmība” darbu. Komisijā izvērtētas astoņas personas.

LM Bērnu lietu sadarbības padomes 3. apakšgrupas “Starpinstitutionālā sadarbība” ietvarā BTAD 2024. gadā izveidoja algoritmu valsts un pašvaldību institūciju (policija – Valsts policija un/vai pašvaldības policija, ārstniecības iestāde un/vai ārstniecības persona, bāriņtiesa, sociālais dienests) rīcībai un sadarbībai situācijās, kad:

1. ir pamats uzskatīt, ka bērns cietis no fiziskas vai emocionālas cietsirdības, seksuālas izmantošanas, pamešanas novārtā jeb ilgstošas un sistemātiskas nolaidības vai cita veida izturēšanās, kas apdraud vai var apdraudēt bērna dzīvību, veselību, drošību, attīstību vai pašcieņu;
2. ir pamats uzskatīt, ka bērns pakļauts riskam, kurš ilgtermiņā varētu ietekmēt bērna dzīvību, veselību, drošību, attīstību.

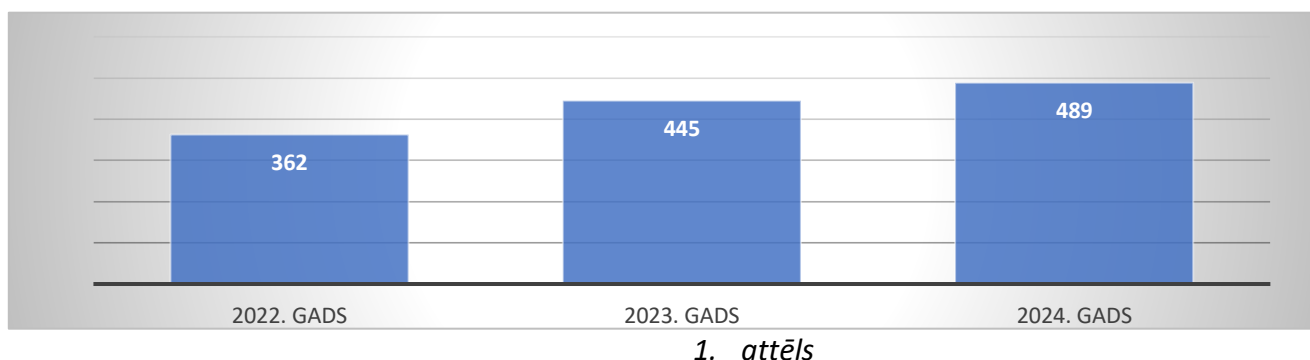
Algoritma mērķis - veicināt valsts un pašvaldību institūciju savstarpējo sadarbību, lai nodrošinātu nekavējošu palīdzību bērnam, kuram tā ir nepieciešama, vienlaikus veicot preventīvo darbu vardarbības novēršanā.

Algoritma uzdevumi:

1. nodrošināt savstarpēju savlaicīgu informācijas apmaiņu speciālistu starpā;
2. veidot vienotu izpratni par institūciju un speciālistu kompetenci un pienākumiem un kopīgiem mērķiem, lai darbs ar bērnu un ģimeni tiktu uzsākts savlaicīgāk un tiktu orientēts uz maksimāli efektīva rezultāta sasniegšanu.

5. Uzraudzības dienesta BUD saņemtie un izskatītie iesniegumi, kas saistīti ar bāriņtiesu un bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem

2024. gadā BUD tika saņemti un izskatīti 43 dienesta ziņojumi un 446 fizisku un juridisku personu iesniegumi, kopā 489 iesniegumi, kas ir par 44 iesniegumiem vairāk nekā 2023. gadā (445) un par 127 iesniegumiem vairāk nekā 2022. gadā (362) (*skat. 1. attēlu*).

Pamatojoties uz BUD saņemtajiem iesniegumiem par bāriņtiesu darbu, funkcionālās pārraudzības nodrošināšanu bāriņtiesās, 2024. gadā uz iesnieguma pamata tika pārbaudītas 95 bāriņtiesu lietvedībā esošas lietas un 238 atsevišķu lietu materiāli.

Uz saņemto un izskatīto iesniegumu pamata 2024. gadā BUD bāriņtiesām nosūtīja 152 vēstules ar bāriņtiesas darbības vērtējumu un metodiskiem ieteikumiem konkrētās lietās.

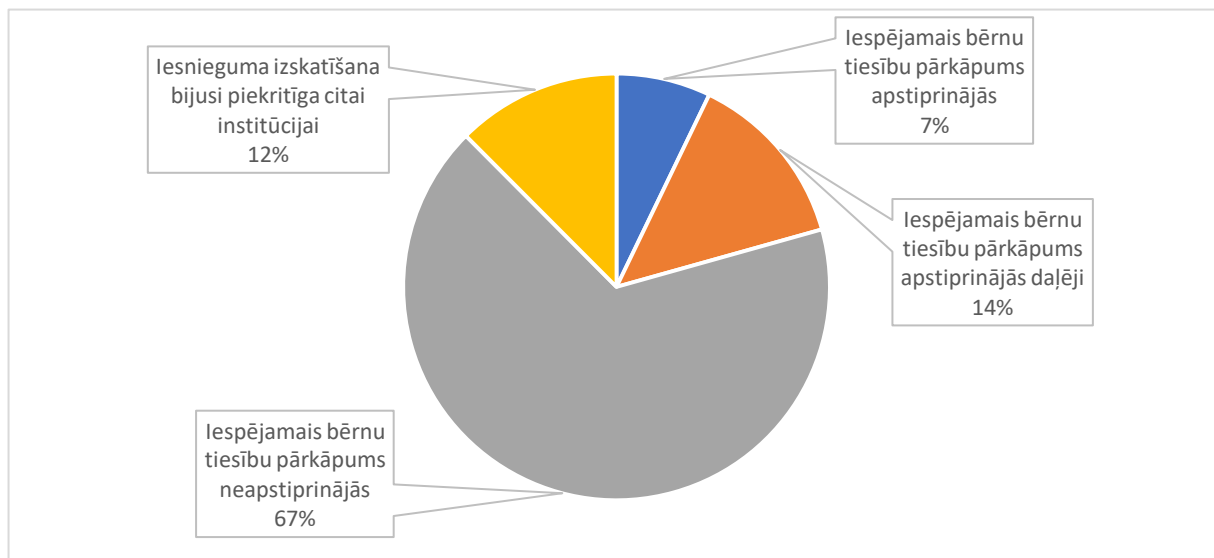
25% BUD saņemto iesniegumu no visu 2024. gadā saņemto iesniegumu skaita bijuši saistīti ar situācijām, kad tika risinātas vecāku savstarpējās domstarpības bērnu aprūpes jautājumos, un tika izteikts vecāku viedoklis, ka bāriņtiesa, iespējams, ir pārkāpusi kompetences robežas, pārtraucot bērna aizgādības tiesības, nepamatoti novilcinot lietas izskatīšanu, nepamatoti pieņemot lēmumus, neievērojot normatīvo regulējumu utt.

Iesniegumos norādītie iespējamie bērnu tiesību pārkāpumi:

- bāriņtiesas amatpersonas nav veikušas tām ar normatīvajiem aktiem noteiktos pienākumus un nodrošinājušas bērnu tiesību un interešu aizsardzību;
- pārkāptas bērna tiesības no viena vecāka puses, lūgts nekavējoties pārtraukt bērna aizgādības tiesības vienam no vecākiem, nododot bērnu ikdienas aprūpē otram vecākam;
- viens no vecākiem vai viņa partneris ir naidīgi noskaņoti pret otru bērna vecāku;
- netiek nodrošināta bērna saskarsme ar kādu no vecākiem u.c.

No 2024. gadā kopā saņemtajiem 489 iesniegumiem, kas saistīti ar bāriņtiesu un bērnu tiesību aizsardzības jautājumiem, 35 iesniegumos norādītie iespējamie bērnu tiesību pārkāpumi apstiprinājās, 66 iesniegumos norādītie iespējamie bērnu tiesību pārkāpumi apstiprinājās daļēji, un 327 iesniegumos norādītie iespējamie bērnu tiesību pārkāpumi neapstiprinājās. 61 gadījumā iesnieguma izskatīšana bijusi piekritīga citai institūcijai.

Kopumā secināts, ka apstiprinājās vai daļēji apstiprinājās 101 iesniegumā norādītie iespējamie bērnu tiesību pārkāpumi, kas ir 21% no visu 2024. gadā saņemto iesniegumu skaita un 327 iesniegumos norādītie iespējamie bērnu tiesību pārkāpumi neapstiprinājās, kas ir 67% no visu 2024. gadā saņemto iesniegumu skaita (*skat. 2. attēlu*).

2. attēls

BUD, sniedzot atbildes uz saņemtajiem privātpersonu un juridisku personu iesniegumiem, iepazīties ar bāriņtiesu lietu materiāliem un tajos sniegto informāciju konkrētu lietu ietvaros un secinājis, ka lielā daļā gadījumu bāriņtiesas savā darbībā ievērojušas bērnu labākās intereses un darbības veikušas atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei.

BUD, skatot konkrētu bērnu lietas, primāri vērtē bērna tiesību aizsardzības aspektus, nevis tikai iesniegumā norādīto jautājumu. Tā piemēram, ja vecāks iesniegumā pauž viedokli, ka bāriņtiesa ir pārkāpusi kompetences robežas, pārtraucot viņam bērna aizgādības tiesības, BUD neveic bāriņtiesas lēmuma tiesiskuma pārbaudi (tā ir Administratīvās tiesas kompetence), bet vērtē bāriņtiesas darbības kopumā. Tomēr ir konstatēti gadījumi, kad bāriņtiesas ne vienmēr vispusīgi ievērojušas normatīvo aktu prasības vai pietiekami proaktīvi darbojušās bērnu tiesību un interešu aizsardzības nodrošināšanā. Tādos gadījumos Bāriņtiesām sniegts metodisks, konsultatīvs atbalsts, lai turpmāk nepieļautu līdzīgas nepilnības darbībā. Vairumā gadījumu bāriņtiesas ņēmušas vērā sniegtos ieteikumus, kā arī ieguldījušas resursus bāriņtiesas darba pilnveides nodrošināšanai, kas vērtējams pozitīvi.

Situācijās, kad iesniegumos (64) norādītā informācija liecināja par iespējamu bāriņtiesas amatpersonu faktiskās rīcības izvērtēšanu, profesionālās ētikas pārkāpumiem utt., BUD iesniegumus izskatīšanai pēc piekritības pārsūtīja pašvaldībām, ņemot vērā to, ka BUD var veikt bāriņtiesu darbības uzraudzību normatīvo aktu ievērošanā un vērtēt bāriņtiesas darbības atbilstību attiecībā uz

normatīvo aktu prasību izpildi, bet nav tiesīgs pēc būtības iejaukties bāriņtiesas organizatoriskajos jautājumos utt.

5.1. Funkcionālā pārraudzība

Bāriņtiesu likuma 5. panta 1.¹ daļa paredz, ka bāriņtiesas aizgādības tiesību pārtraukšanas, atņemšanas, pārtraukto aizgādības tiesību atjaunošanas un ārpusģimenes aprūpes jomās atrodas Centra funkcionālajā pārraudzībā šajā likumā noteiktajā apjomā.

2024. gada BUD uzsāktajās funkcionālās pārraudzības lietās, saskatot būtiskus bērnu tiesību un interešu pārkāpumus, kā informācijas avots bijis gan Centrā saņemtā informācija no iestādēm vai privātpersonām, gan informācija, kas iegūta no Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmas un Audžuģimeņu informācijas sistēmas, tāpat arī veicot bāriņtiesu sniegtās informācijas pārbaudi par konkrētu bērnu tiesību un interešu nodrošināšanu.

BUD ir izstrādāti pamatkritēriji, kas norāda uz nepieciešamību funkcionālās pārraudzības ietvaros uzdot bāriņtiesai konkrētus uzdevumus, ja saskatāmi Bāriņtiesu likumā noteiktie bāriņtiesas darbības pārkāpumi:

- konstatēts bērna labākajām interesēm neatbilstošs lēmums, kas nav pamatots vai ir pretrunā ar lietā esošiem materiāliem vai faktiskajiem apstākļiem;
- konstatēta ilgstoša bāriņtiesas bezdarbība (nereaģēšana uz saņemto informāciju par bērnu tiesību pārkāpumiem; administratīvās lietas neierosināšana, lai arī bāriņtiesas rīcībā ir informācija, kas dod pamatu lietas ierosināšanai; formāli veiktas darbības; nepietiekami veiktas darbības, nepilnīgi iegūta informācija);
- konstatētie trūkumi ir novēršami, to novēršana pēc būtības var mainīt bērna pašreizējo situāciju, nodrošināt viņa tiesību prioritāru aizsardzību.

Veicot bāriņtiesu funkcionālo pārraudzību, BUD 2024. gadā funkcionālās pārraudzības ietvaros uzdevumus uzdeva 11 lietās.

Funkcionālās pārraudzības rezultātā bāriņtiesām biežāk uzdotie uzdevumi bija:

- nekavējoties ierosināt administratīvo lietu par aizgādības tiesību iespējamo pārtraukšanu;
- pieprasīt, aktualizēt un pilnvērtīgi izvērtēt fizisku un juridisku personu sniegto informāciju, kas skar bērna intereses;
- noskaidrot bērnu viedokļus;
- veikt riska novērtēšanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām, korekti un pilnvērtīgi izvērtējot ģimenes resursus un tajā pastāvošos riskus.

5.2. Bāriņtiesu darbības uzraudzība

Bāriņtiesu darba kvalitātes uzraudzība, proti, tās atbilstības normatīvo aktu prasībām izvērtēšana un metodisko ieteikumu sniegšana bāriņtiesu darba uzlabošanai arvien ir bijusi viena no Centra darbības pamatfunkcijām³.

Saskaņā ar normatīvo regulējumu Centrs uzrauga bērnu tiesību un interešu ievērošanu, kā arī kontrolē normatīvo aktu ievērošanu bērnu tiesību aizsardzības jomā.

Bāriņtiesu likuma 5. panta pirmajā daļā noteikts, ka Centrs uzrauga bāriņtiesu darbību bērna un aizgādībā esošas personas tiesību un interešu aizsardzībā un sniedz tām metodisko palīdzību.

³ Saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 5. panta pirmajā daļā noteikto

Lai veicinātu bāriņtiesu darbības kvalitāti un bāriņtiesas darbinieku izpratni un atbildību par to kompetencē esošo jautājumu veikšanu, Centra Uzraudzības dienests 2024. gadā veica 10 plānotās uzraudzības pārbaudes (turpmāk – Pārbaude) bāriņtiesās.

Pārbaudes tika veiktas sadarbībā ar bāriņtiesām, veicinot bāriņtiesu iesaisti savas darbības izvērtēšanā⁴.

Galvenais bāriņtiesas darba kvalitātes uzraudzības mērķis ir panākt, lai bāriņtiesa prioritāri nodrošinātu bērnu un aizgādībā esošu personu tiesību un tiesisko interešu aizsardzību, savā darbībā ievērojot labas pārvaldības principu, proti, darbotos normatīvajos aktos noteiktajās pilnvarās, būtu tiesiska un uzticama, nodrošinātu pretimnākošu un cieņpilnu attieksmi pret privātpersonu, bāriņtiesas darbības veiktu pietiekami un savlaicīgi, nodrošinot normatīvajos aktos noteikto prasību izpildi bērnu tiesību aizsardzības jomā.

Veicot Pārbaudes 10 bāriņtiesās, izlases kārtībā tika pārbaudītas 430 bāriņtiesu lietvedībā esošas lietas dažādās lietu kategorijās (*skat. 1. tabulu*).

Lietas kategorija	Lietu skaits
Adopcijas lietas	19
Aizbildnības lietas	92
Lietas par bērna ievietošanu audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē	53
Lietas par bērna ievietošanu krīzes audžuģimenē	7
Lietas par bērna ievietošanu institūcijā	40
Aizgādības lietas	72
Audžuģimenes statusa piešķiršanas lietas	52
Aizgādības pārtraukšanas, atjaunošanas, atņemšanas lietas	95

1. tabula

Papildus norādāms, ka 2024. gadā tika veikta viena ārkārtas bāriņtiesas pārbaude, pārbaudot 16 bāriņtiesas lietvedībā esošas lietas dažādās lietu kategorijās (*skat. 2. tabulu*).

Lietas kategorija	Lietu skaits
Aizbildnības lietas	4
Lietas par bērna ievietošanu audžuģimenē vai specializētajā audžuģimenē	5
Aizgādības pārtraukšanas, atjaunošanas, atņemšanas lietas	4
Lietas par bērna mantas pārvaldību	3

2. tabula

Bāriņtiesas, pamatojoties uz Pārbažu rezultātiem un Uzraudzības dienesta atgriezenisko saiti par Pārbažu rezultātiem, izstrādāja priekšlikumus plānotajām darbībām bāriņtiesu darba kvalitātes pilnveidošanai.

⁴ Lietu kontroli un izvērtējumu pēc noteiktām veidlapām veic paši bāriņtiesas darbinieki

Kopumā konstatēts, ka bāriņtiesas ir vērstas uz sadarbību un Pārbaudē konstatēto nepilnību novēršanu.

Bāriņtiesas savu darbību novērtējušas ar vērtējumu A/B, proti,

A – konstatētas nepilnības, kas novēršamas turpmākajā darbībā un nerada risku bērna vai aizgādībā esošu personu tiesību un tiesisko interešu aizsardzībai.

B – konstatētas nepilnības, kuras nenovēršot vai turpinot pieļaut, var tikt radīts risks nepietiekamai bērna vai aizgādībā esošas personas tiesību aizsardzības pilnvērtīgai nodrošināšanai.

Uzraudzības dienesta ieskatā, šāds bāriņtiesu pašnovērtējums vērtējams kā atbilstošs.

Pēc katras noslēgtas Pārbaudes, Uzraudzības dienests pašvaldībai, kuras bāriņtiesā veikta Pārbaude, sagatavoja un nosūtīja izvērstu analītisku vēstuli par konstatēto bāriņtiesas darbībā un citiem bērnu tiesību aizsardzības aspektiem pašvaldībā, lūdzot uzraudzības dienestam sniegt atgriezenisko saiti par pašvaldības turpmāk plānotajām un veiktajām darbībām, lai uzlabotu gan pašvaldības bāriņtiesas, gan arī pašvaldībā dzīvojošo bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanu.

5.3. BUD sniegtās konsultācijas fiziskām un juridiskām personām bāriņtiesu un bērnu tiesību un interešu aizsardzības jautājumos

Centra nolikuma 4.8. apakšpunkts paredz Centra kompetenci sniegt valsts un pašvaldību iestādēm un citām institūcijām ieteikumus bērnu tiesību aizsardzības nodrošināšanai un pilnveidošanai. Tādējādi būtiska loma BUD darbībā ir konsultāciju sniegšanai juridiskām un fiziskām personām bāriņtiesu darbības jautājumos, kā arī bērnu tiesību un interešu aizsardzības jautājumos.

2024. gadā BUD nodarbinātie kopumā snieguši 1476 konsultācijas fiziskām un juridiskām personām gan klātienē, gan attālināti.

2024. gadā 50 konsultācijas sniegtas klātienē, kas ir 3% no visu 2024. gadā sniegto konsultāciju skaita, bet 1426 konsultācijas sniegtas attālināti (telefonkonsultācijas), kas ir 97% no visu 2024. gadā sniegto konsultāciju skaita.

Konsultētas:

601 fiziska personas,

192 juridiskas personas,

669 bāriņtiesu pārstāvji un

14 Labklājības ministrijas pārstāvji.

Secināts, ka fiziskām personām konsultācijas ir sniegtas 41% gadījumā no visu sniegto konsultāciju skaita, bet juridiskām personām, tostarp bāriņtiesām un Labklājības ministrijas pārstāvjiem, konsultācijas sniegtas 59% gadījumu no visu sniegto konsultāciju skaita.

BUD sniegto konsultāciju saturs ietvēris plašu jautājumu loku, privātpersonām interesējoties gan par bāriņtiesas veikto darbību atbilstību normatīvo aktu prasībām viņu ģimeņu lietās, gan lūdzot konsultāciju situācijās, kad ir strīds par saskarsmi un aizgādību, t.sk. par bērnu tiesībām uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar vecāku, kas dzīvo šķirti no bērna, arī par apliecībām sociālo garantiju nodrošināšanai u.c. jautājumi.

Arī juridiskas personas, tostarp bāriņtiesas, aktīvi izmantojušas iespēju saņemt konsultācijas, interesējoties par adopcijas, aizgādības, aizbildnības jautājumiem kopumā, gan arī par bērnu tiesību un interešu nodrošināšanu konkrētā gadījumā.

5.4. Apliecību sociālo garantiju nodrošināšanai pieprasījumu izvērtēšana

BUD 2024. gadā izvērtējis 2051 apliecību pieprasījumu sociālo garantiju nodrošināšanai atbilstību 2005. gada 15. novembra Ministru kabineta noteikumi Nr. 857 „Noteikumi par sociālajām garantijām bārenim un bez vecāku gādības palikušajam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanās” prasībām.

Situācijās, kad, izvērtējot bāriņtiesas iesūtīto dokumentāciju, tiek konstatēts, ka bāriņtiesa nav iesniegusi visus nepieciešamos dokumentus apliecības izgatavošanai vai konstatētas citas neatbilstības noteikumu prasībām, BUD nodarbinātais sazinās ar bāriņtiesu, lai precizētu vajadzīgo informāciju un informētu par konstatētajām nepilnībām, lūdzot iesūtīt iztrūkstošos dokumentus.

2024. gadā par apliecību pieprasīšanu un izgatavošanu bāriņtiesām sniegtas 142 konsultācijas.

5.5. Atbalsta sniegšana starpinstitūciju tikšanās laikā

Uzraudzības dienests 2024. gadā nodrošinājis dalību **225** starpinstitucionālajās sanāksmēs (*19 ar ieslodzījuma vietu pārvaldi, 204 ar Valsts probācijas dienestu, divas - ar Valsts policiju*), kas ierosinātas, pamatojoties uz 2021. gadā Centra noslēgto starpresoru vienošanos “Par sadarbību atkārtotu noziedzīgu nodarījumu pret tikumību un dzimumneaizskaramību izdarīšanas novēršanai” ar Valsts probācijas dienestu, Valsts policiju un ieslodzījuma vietu pārvaldi.

BUD nodarbinātie no visām 225 sanāksmēm 2024. gadā piedalījās **100** starpinstitūciju sanāksmēs, kuru ietvaros tika skatīti gadījumi, kad:

- noziedzīgo nodarījumu nepilngadīga persona ir izdarījusi pret nepilngadīgu personu;
- noziedzīgais nodarījums ir izdarīts pret nepilngadīgu personu un noziedzīgu nodarījumu izdarījusī persona nesadarbojas ar sodu izpildes institūciju;
- starpinstitūciju sanāksmes ietvaros tiek konstatēts nepilngadīgas personas labāko interešu aizskārums.

Tāpat BUD nodarbinātie 2024. gadā aktīvi piedalījušies sanāksmēs gan ar bāriņtiesām, gan citām institūcijām konkrētu ģimeņu gadījumu risināšanā (**50** sanāksmes), sniedzot viedokli par bērna interešu un tiesību aizsardzības nodrošināšanu.

5.6. BUD bāriņtiesu kvalitātes uzraudzības ietvaros veiktie pasākumi

Organizēta metodiskā diena bāriņtiesām ar drošības jomas speciālistu par bērnu radikālizāciju un ar Ģimenes psiholoģijas centra “*Līna*” PEP mammu atbalstu un pakalpojumiem jaunajām ģimenēm ar maziem bērniem par iespēju piesaistīt sadarbības partnerus ģimeņu stiprināšanā.

Organizētas piecas iekšējās metodiskās dienas, kurās risināti aktuāli jautājumi Uzraudzības dienesta darbības pilnveidei un attīstībai.

6. Bērnu un pusaudžu uzticības tālruņa 116111 darbības nodrošināšana

6.1. Saņemtie zvani Bērnu un pusaudžu uzticības tālrunī

2024. gadā Centra Bērnu un pusaudžu uzticības tālrunis 116111 (turpmāk – Uzticības tālrunis) apkalpojis 11 865 zvanus, čatus un e-konsultācijas. Uzticības tālrunis sniedzis 8228 konsultāciju bērniem krīzes situācijās – 7511 telefona konsultācijas, 616 čata un 101 e-konsultācijas.

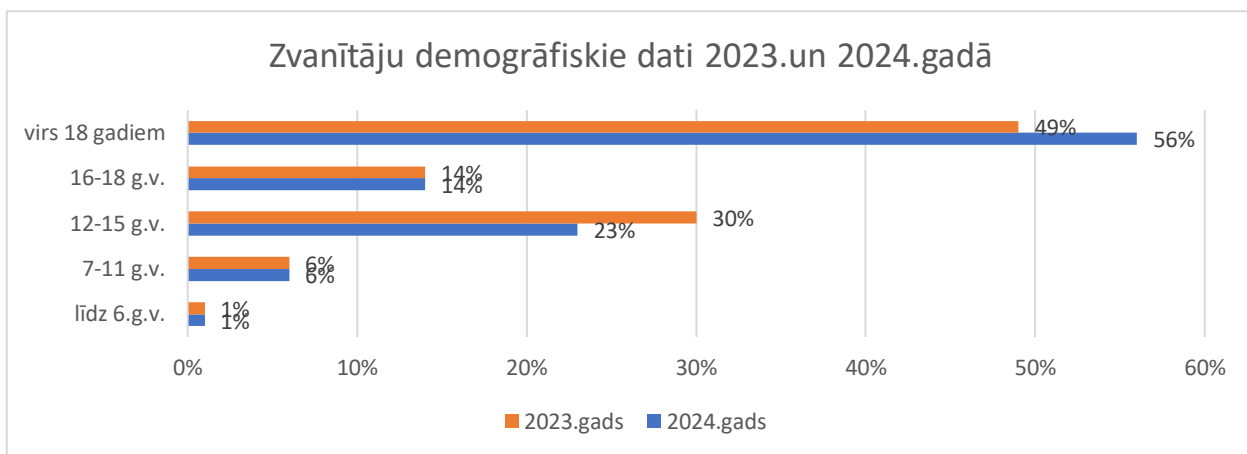
Kopš 2015. gada 1. marta Uzticības tālrunis nodrošina nepārtrauktību psiholoģiskās palīdzības un atbalsta sniegšanā – tas pieejams visu diennakti, septiņas dienas nedēļā.

6.2. Uzticības tālruņa konsultatīvo zvanu analīze

2023. gadā meitenes uz Uzticības tālruni zvanījušas biežāk nekā zēni, un arī 2024. gadā saglabājas šī tendence. Zēnu skaits, kuri vēlējušies saņemt atbalstu, palicis nemainīgs - 46% 2023. gadā un 46% 2024. gadā, attiecīgi arī meiteņu skaits palicis nemainīgs - 54% abos gados. Lielākoties tieši zēniem ir grūtāk meklēt atbalstu un palīdzību sarežģītās un nepatīkamās situācijās, taču, iespējams, tieši iespēja sazināties ar konsultantiem, neizpaužot savu identitāti, veicina zēnus meklēt atbalstu, runāt par sev svarīgiem notikumiem un situācijām. Zvanu biežums no meiteņu puses liecina par velmi meklēt psihoemocionālu palīdzību un atbalstu, sazinoties ar Uzticības tālruni.

Analizējot kopējās Uzticības tālrunī sniegtās konsultācijas, secināms, ka 44% gadījumu Uzticības tālrunī pēc atbalsta vērsušies bērni un pusaudži, un 56% gadījumu – pieaugušie (jautājumos, kas saistīti ar bērniem). Analizējot sniegto konsultāciju skaitu pa vecuma grupām (1. attēls), secināms, ka bērnu vecuma grupās (līdz 18 gadiem) visbiežāk zvanījuši pusaudži vecumā no 12-15 gadiem. Salīdzinot sniegto konsultāciju skaitu šai vecuma grupai, tās samazinājušās no 30% 2023. gadā uz 23% 2024. gadā. Vecuma grupā līdz sešiem gadiem zvanītāju skaits ir palicis nemainīgs - 1%. Vecuma grupā no 7 līdz 11 gadiem zvanītāju skaits arī palicis nemainīgs – 6%. Arī zvanītāju vecuma grupā no 16 līdz 18 gadiem, konsultāciju skaits palicis nemainīgs – 14%.

Salīdzinot ar 2021. gadu (45%), 2022. gadu (47%) un 2023. gadu (49%), psiholoģiskās konsultācijas vairāk saņēmuši zvanītāji vecuma grupā virs 18 gadiem (56%) – saņemto zvanu skaits šajā vecuma grupā palielinājies par 7%. Aplūkojot pēdējo četru gadu statistiskos rādītājus, ik gadu ir novērojama tendence palielināties zvanītāju skaitam vecuma grupā virs 18 gadiem. Šādas izmaiņas var būt skaidrojamas ar šādiem faktoriem: 1) globālu satricinājumu rezultātā (joprojām notiekošā kara Ukrainā) ir iezīmējušās bailes par nākotni, kā arī kopumā ir svarīga drošības izjūta ģimenē, kas mudinājis tieši bērnu vecākus un likumiskos pārstāvjus meklēt atbalstu un palīdzību Uzticības tālrunī; 2) zvanu skaita pieaugums no pieaugušajiem varētu būt skaidrojams arī ar vairākām Uzticības tālruņa rīkotajām akcijām, kurās īpaši uzrunāti bērnu vecāki, likumiskie pārstāvji un speciālisti, kuri strādā ar bērniem; 3) vecāki, vērsoties Uzticības tālrunī, saņem ikdienā nepieciešamo atbalstu saistībā ar bērnu audzināšanu, kas veicina atkārtotu zvanu veikšanu. Bieži vien vecāki norāda par zināšanu un pieredzes trūkumu noteiktu situāciju risināšanai ar bērniem. Tāpat arī vecāki vēlas saņemt psiholoģisku atbalstu savu iekšējo resursu atjaunošanai; 4) speciālisti (pedagogi, skolas atbalsta personāls) vēlas veiksmīgāk un efektīvāk risināt un novērst vardarbības gadījumus izglītības iestādēs. Bieži speciālistiem nepieciešams atbalsts izstrādātā "Vardarbības gadījumu risināšanas algoritms izglītības iestādēs" izpratnē un integrēšanā izglītības iestādē, kā arī psihoemocionāls atbalsts sarežģītās situācijās.

1. attēls

Lai gan statistikas dati norāda, ka zvani no pieaugušajiem 2024. gadā saņemti biežāk nekā citos gados, lielākajā daļā gadījumu tālruna pakalpojumus ir izmantojuši bērni un pusaudži.

2024. gadā dominējošie zvanu temati pieaugušo vidū bija grūtības saskarsmē ar bērniem, bērnu uzvedības problēmas, bērnu disciplinēšanas grūtības, kā arī konfliktsituācijas un strīdi starp vecākiem, tostarp vecāku šķiršanās procesa ietekme uz bērniem. Zvanītāju biežāk piedzīvotās emocijas, t.i., trauksme, bezspēcība, vilšanās, bailes, izmisums, ir galvenie iemesli, kādēļ ir būtiski zvanītājam primāri sniegt tieši emocionālu atbalstu un uzklaut zvanītāja bažas un jautājumus.

- *Tēvs jūtās dusmīgs un apjucis, jo šķirot laulību, viņaprāt, bērnu māte noskaņo bērnus pret viņu, un bērnu uzvedība ir kļuvusi izaicinoša.*
- *Māte izjūt vainas sajūtu, jo strādā vairākos darbos, bet bērni nevēlas viņu izprast un kopīgos brīvos brīžus izvēlas pavadīt kopā ar nezināmiem draugiem.*
- *Zēns stāsta, ka nevēlas iet uz skolu, jo labākais draugs no viņa novērsies un tagad kopā ar citiem viņu izsmejot.*
- *Vecmāmiņa jūtas izmisusi par meitas nāvi un jautā, vai par to stāstīt mazmeitai, kura domā, ka māte vēl arvien ārstējas slimnīcā.*
- *Pedagogs jūtās nenovērtēts, jo nesaņem atbalstu no skolas administrācijas saistībā ar neapmierinātu vecāku regulāriem apvainojumiem, kuri konfliktē arī savā starpā.*

Apkopojot sniegto konsultāciju saturu, secināms, ka 2024. gadā zvanītāji visvairāk runājuši par šādiem tematiem:

- attiecību problēmas ar vecākiem un ģimenē, tostarp konflikti un strīdi ar vecākiem;
- emocionāla vardarbība ģimenē;
- vecāki ar atkarībām vai psihiskām saslimšanām;
- attiecību problēmas ar vienaudžiem, vēlme veidot savstarpējās attiecības, vientulības izjūta;
- veselības problēmas, tostarp psihiskas saslimšanas;
- identitātes un dzīves mērķu meklējumi;
- emocionāla, fiziska vardarbība izglītības iestādē, zems pašvērtējums, sevis noniecināšana;

- zvanītājs bijis vardarbības liecinieks, baiļu un bezspēcības izjūta;
- uzvedības problēmas.

2024. gadā zvanītājus visvairāk satraukušas **vecāku savstarpējās attiecības**, bērnu attiecību problēmas gan ar vecākiem, pedagogiem, gan vienaudžiem, kā arī vecāku attiecības ar bērniem (2. attēls).

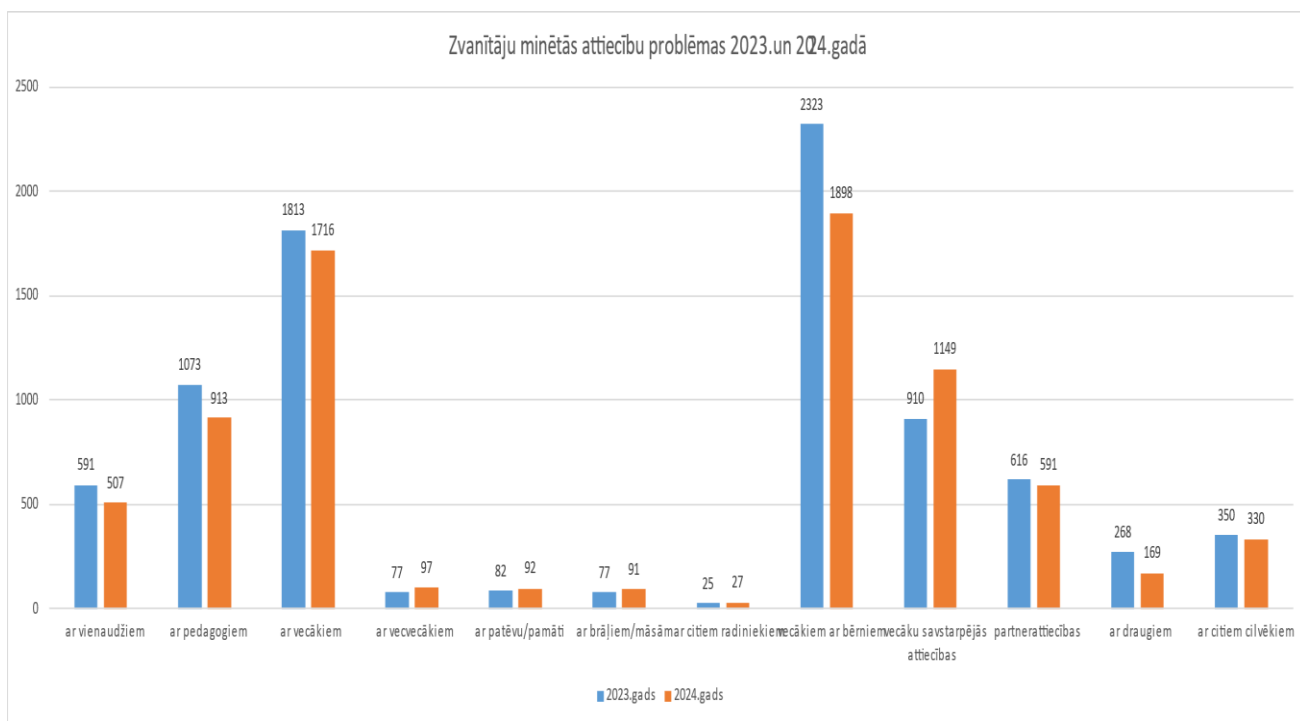
Detalizētāk aplūkojot zvanu statistiku par attiecību problēmām, redzams, ka visvairāk konsultāciju 2024. gadā sniegts par **vecāku attiecību problēmām ar bērniem**. Salīdzinot ar 2023. gadu, šo konsultāciju skaits ir samazinājies no 2323 konsultācijām 2023. gadā līdz 1898 konsultācijām 2024. gadā. Savukārt zvanu skaits par **bērnu attiecību problēmām ar vecākiem** ir samazinājies no 1813 konsultācijām 2023. gadā līdz 1716 konsultācijām 2024. gadā, tomēr, ievērojot šo zvanu skaitu attiecībā pret visiem zvaniem, ir secināms, ka šī tēma joprojām ir aktuāla (3. attēls).

Lielākā daļa sarunu bijušas par saskarsmes grūtībām ar bērnu, bērna disciplinēšanas grūtībām un bērna uzvedības, veselības problēmām. Ģimenes bija saskārušās ar bērna veselības problēmām, kas saistītas ar garīga rakstura grūtībām un veselības aprūpes pieejamību. Vienlaikus šo zvanu saturs saistīts ar bērnu savstarpējo attiecību problēmām, emocionālu un fizisku vardarbību izglītības iestādē no vienaudžu puses, kad bērni jūtās pazemoti un bezspēcīgi. Šādi apstākļi pieprasa, lai izglītības iestādēs tiktu īstenoti vardarbības prevencijas pasākumi, pielietotas pozitīvās disciplinēšanas stratēģijas, tomēr vecāku un pedagogu prasmju, resursu un/vai izglītības trūkums bieži vien noved pie neefektīvu tehniku izmantošanas, kā rezultātā cieš bērnu mentālā veselība.

Salīdzinot 2023. un 2024. gada datus par Uzticības tālruņa sniegtajām konsultācijām, secināms, ka dažos attiecību problēmu loka jautājumos zvanu skaits ir samazinājies, bet citos ir vērojams pieaugums. Piemēram, 2023. gadā par **vecāku savstarpējām attiecībām** sniegtas 910 konsultācijas, taču 2024. gadā – 1149 konsultācijas. 2024. gadā sniegts mazāks konsultāciju skaits par **vienaudžu attiecībām** (2023. gadā - 591 zvani; 2024. gadā – 507 zvani), kā arī par **bērnu attiecībām ar pedagogiem** (2023. gadā – 1073 zvani; 2024. gadā – 913), tomēr, ņemot vērā šo zvanu skaitu attiecībā pret visiem zvaniem, ir vērojams, ka arī šīs tēmas ir aktuālas un svarīgas zvanītājiem.

2024. gadā, salīdzinot ar 2023. gadu (attiecīgi 77 un 97 konsultācijas), sniegts vairāk konsultāciju **par attiecībām ar vecvecākiem**.

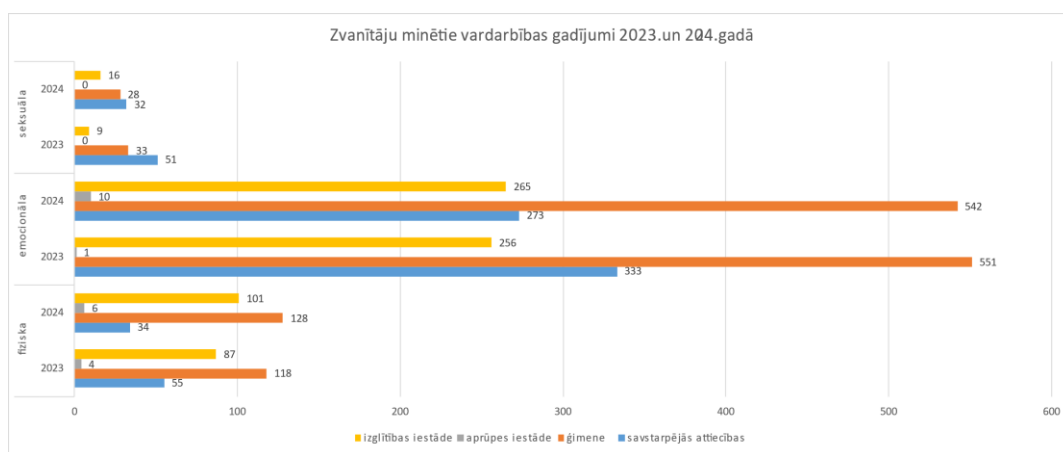
Lai arī 2024. gadā ir samazinājies zvanu skaits, kas saistīts ar **attiecību problēmām ar pedagogiem** (2023. gadā – 1073; 2024. gadā – 913), tomēr, ņemot vērā šo zvanu skaitu attiecībā pret visiem zvaniem, secināms, ka šis konsultāciju temats joprojām ir nozīmīgs. Par šo tematu zvanījuši gan bērni, gan pieaugušie, kuri norādījuši uz bērna uzvedības problēmām izglītības iestādē, kas veicinājušas attiecību pasliktināšanos ar pedagogiem, kā arī pašu vecāku attiecību problēmām ar pedagogiem un skolas atbalsta personālu. Vienlaikus norādītas arī tādas aktuālas problēmas kā mācību grūtības, kļūšana par vardarbības liecinieku un bulinga piedzīvošana.

2. attēls

2024. gadā saņemti 339 zvani, kas saistīti ar bērnu savstarpējo attiecību problēmām izglītības iestādēs, kas ir salīdzinoši liels un vērā ņemams konsultāciju skaits. Bieži zvani bija saistīti ar emocionālu vai fizisku vardarbību un savstarpējiem konfliktiem vienaudžu vidū, kas ilgtermiņā mēdz kļūt par bulingu.

Zvanītāju vidū ir ne tikai bērni un pusaudži, bet arī viņu vecāki, kā arī izglītības un aprūpes iestāžu darbinieki, lai informētu par konfliktiem, kas radušies saskarsmē ar pedagogiem, un lūgtu atbalstu un palīdzību situācijas risināšanā. Tāpat zvanītāju lokā mēdz būt arī neitrālas trešās personas, kuras, redzot notiekošo vardarbību, izjūt atbildību un vēlmi palīdzēt.

3. attēls

2024. gadā, tāpat kā 2023. gadā, nozīmīgu zvanu skaitu veido konsultācijas par **vardarbības** tēmu. Lai arī 2024. gadā, salīdzinot ar 2023. gadu, zvanu skaits, kas saistīts ar emocionālu vardarbību

ģimenēs, ir mazinājies (2023. gadā – 551 zvans; 2024. gadā – 542 zvans), tomēr attiecībā uz pārējo vardarbības formu skaitu redzams, ka joprojām ir vērojams šīs tēmas nozīmīgums. Vienlaikus ir palielinājies konsultāciju skaits par fizisku vardarbību ģimenē (2023. gadā 118 – zvans; 2024. gadā – 128 zvans), kas norāda uz to, ka ģimenēs spēj identificēt pret sevi vērstu vardarbību un nepieciešamību saņemt palīdzību. Nedaudz samazinājies zvanu skaits par seksuālo vardarbību ģimenē (2023. gadā – 33 zvans; 2024. gadā – 28 zvans), taču kopumā šis ir ļoti augsts rādītājs, ņemot vērā vardarbības veidu un vidi, kur tā notiek.

2024. gadā kopumā tika saņemti 698 zvani par vardarbību ģimenē, savukārt 2023. gadā – 702. 2024. gadā zvanu skaits par vardarbību ģimenē ir pavisam nedaudz samazinājies, bet kopumā saglabājas augsts, ņemot vērā, ka vidēji katru dienu ģimenē no vardarbības cieš divi bērni.

Apskatot sniegto konsultāciju statistiku, secināms, ka fiziskas vardarbības šķēsgriezumā visvairāk zvanu saņemts tieši par vecāku fizisku vardarbību, kas vērsta pret bērniem (102 konsultācijas), retāk – par vecvecāku (septiņas konsultācijas), brāļu/māsu (septiņas konsultācijas) fizisku vardarbību ģimenē. Būtiski uzsvērt, ka fiziskās vardarbības gadījumu skaits ir palicis nemainīgs no **pamāšu un patēvu** puses (2023. gadā - 12 zvani; 2024. gadā – 12 zvani).

Attiecībā uz emocionālo vardarbību ģimenē visvairāk zvanu saņemts tieši par vecāku emocionālo vardarbību (463 zvani), retāk – par vecvecāku (21 zvani), pamāšu/patēvu (30 zvani), brāļu/māsu – (25 zvani) un citu radnieku (trīs zvani) emocionālu vardarbību ģimenē.

Par emocionālo vardarbību **izglītības iestādēs**, salīdzinājumā ar 2023. gadu, saņemto zvanu skaits ir palielinājies (2023. gadā – 256 zvani; 2024. gadā – 265 zvani), arī konsultāciju skaits par fizisko vardarbību ir palielinājies no 87 konsultācijām 2023. gadā līdz 101 konsultācijām 2024. gadā.

Emocionālā un fiziskā vardarbība **aprūpes iestādēs** ir palielinājusies (2023. gadā – pieci zvani; 2024. gadā – 16 zvani), kas atkārtoti liecina par to, ka nepieciešams īstenot preventīvus pasākumus ar speciālistiem vardarbības atpazīšanai un mazināšanai.

2024. gadā ir samazinājies zvanu skaits par emocionālo, fizisko un seksuālo vardarbību bērnu un pusaudžu savstarpējās attiecībās, salīdzinot ar 2023. gadu (3. attēls).

Pēc zvanu apkopojuma secināms, ka kopumā 2024. gadā Uzticības tālrunī saņemto zvanu skaits par fizisko vardarbību, salīdzinot ar 2023. gadu, ir palielinājies (2023. gadā – 264 zvani; 2024. gadā – 269 zvani). Zvanu skaits par seksuālo vardarbību ir samazinājies – 2023. gadā saņemti 93 zvani, taču 2024. gadā - 76 zvani. 2023. gadā ir samazinājies zvanu skaits par emocionālo vardarbību (2023. gadā – 1141 zvani, 2024. gadā – 1090 zvani).

2023. gadā tika saņemti 9 zvani par seksuālu vardarbību izglītības iestādēs, savukārt 2024. gadā saņemti 16 zvani.

Par seksuālu vardarbību bērnu un pusaudžu savstarpējās attiecībās 2023. gadā saņemts 51 zvans, bet 2024. gadā – 32 zvani. Saistībā ar seksuālo vardarbību ģimenēs zvanu skaits ir nedaudz samazinājies no 33 zvaniem 2023. gadā līdz 28 zvaniem 2024. gadā. Atspoguļotie dati izteikti parāda, ka seksuālā vardarbība gandrīz dubultojusies izglītības iestādēs, kas atkārtoti norāda un koordinētu starpinstitūciju sadarbības nepieciešamību.

Attiecībā uz **vardarbības aculiecinieku skaitu** izglītības iestādēs, 2024. gadā to skaits ir nedaudz samazinājies no 159 lieciniekiem 2023. gadā līdz 126 aculieciniekiem 2024. gadā, tomēr, ievērojot zvanu skaitu proporcionālo attiecību, secināms, ka šī joprojām ir aktuāla tēma. Savukārt vardarbības aculiecinieku skaits **aprūpes iestādēs** ir palielinājies no neviena 2023. gadā līdz trim lieciniekiem 2024. gadā.

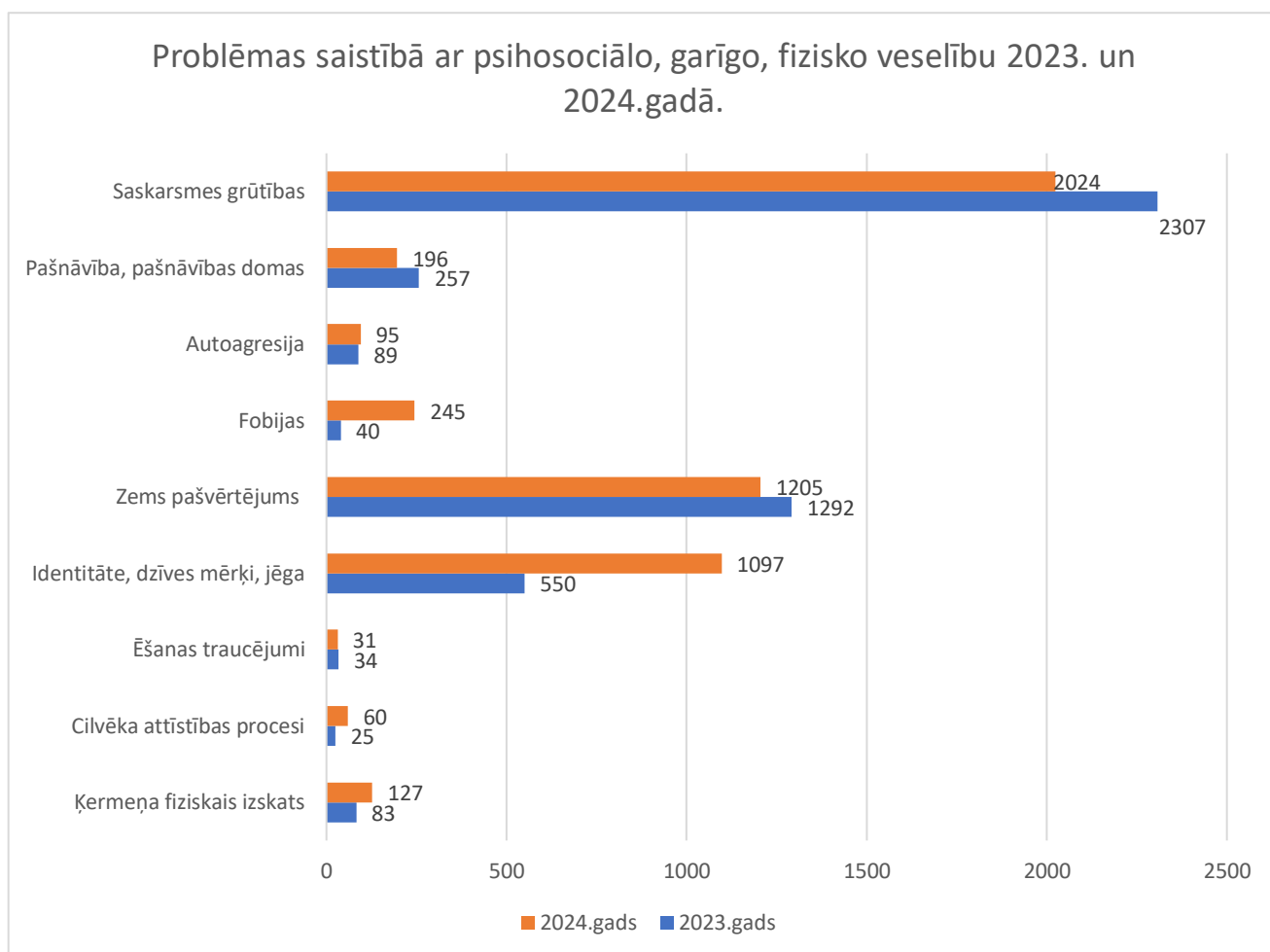
- *Jauniete baidās ieiet klasē, jo klases biedrene sistemātiski viņu apsaukā, rauj aiz matiem, izsaka seksuāla rakstura replikas.*
- *Mamma satraukta, ka kāds jauniešs bērna laukumā draudot viņas bērnam.*
- *Zēns izjūt bailes, jo dzīvo ar vecmāmiņu, kura visu laiku viņu lamājot un solot nosist.*
- *Zvana kaimiņš, kurš ilgstoši dzirdot kaimiņos raudam bērnu, arī pa naktīm, uz kuru vecāki regulāri kliežot.*
- *Sieviete informē, ka sporta centrā redzējusi, kā māte sit savu bērnu citu bērnu un vecāku priekšā.*
- *Tēvs zvina par savu dēlu, kurš tiekot fiziski un emocionāli ietekmēts skolā no vecāko klašu skolēniem. Esot hematomas uz ķermeņa, tiekot draudēts atspārdīt.*
- *Pedagogs jautā, ko darīt klasē, ja ir radušās problēmas ar kāda zēna uzvedību, kurš izturējies agresīvi, skrējis ar šķērēm virsū klases biedram.*

Bērni un pusaudži bieži vien lūdz psiholoģisko palīdzību arī jautājumos, kas saistīti ar **psihosociālo, garīgo un fizisko veselību** (4. attēls). Ar katru gadu būtiski palielinās zvanu skaits, kas saistīti ar bērnu un pusaudžu **identitāti, dzīves mērķiem un jēgu** (2023. gadā – 550 zvani; 2024. gadā – 1097 zvani). Viens no skaidrojumiem šādu zvanu skaita pieaugumam varētu būt saistīts ar nedrošību un neskaidrību par nākotni, kas izriet no karadarbības Ukrainā.

Palielinājies to konsultāciju skaits, kas saistītas ar **fizisko izskatu**: no 83 konsultācijām 2023. gadā līdz 127 konsultācijām 2024. gadā. Ar **cilvēka attīstības procesiem** saistīto konsultāciju skaits palielinājies no 25 konsultācijām 2023. gadā līdz 60 konsultācijām 2024. gadā. Ievērojami palielinājies to zvanu skaits, kas saistīti ar bērnu un pusaudžu **fobijām** – no 40 konsultācijām 2023. gadā līdz 245 konsultācijām 2024. gadā.

2024. gada Uzticības tālrunis ir saņēmis 2024 zvani, kas saistīti ar **saskarsmes grūtībām**, ieņemot 2307 zvaniem, kas par šo tēmu tika saņemti 2023. gadā, tomēr, ņemot vērā zvanu skaitu proporcionālo attiecību pret citiem tematiem, redzams, ka šī tēma bērnu un pusaudžu vidū joprojām ir ļoti aktuāla. 2024. gadā tika saņemti 196 zvani par **pašnāvību, pašnāvības domām**, savukārt 2023. gadā par šo tēmu tika saņemti 257 zvani. Par **autoagresiju** 2024. gadā ir saņemti 95 zvani, savukārt 2023. gadā – 89 zvani. Salīdzinot ar 2023. gadu, konsultāciju skaita ziņā samazinājies zvanu

skaits, kas saistīts ar **zemu pašvērtējumu** (2023. gadā – 1292 zvani; 2024. gadā – 1205 zvani). Tāpat 2024. gadā tika saņemti 31 zvans par **ēšanas traucējumiem**, savukārt 2023. gadā – 34 zvani.

4. attēls

2024. gadā bērniem un pusaudžiem bijusi aktuāla arī **seksuālo attiecību tematika**, kas ietver gan seksualitātes tematus, gan higiēnas problēmas. 2024. gadā saņemti pieci zvani par kontracepciju, 43 zvani, kas saistīti ar informāciju par seksuālo orientāciju, 11 zvani, kas saistīti ar masturbēšanu, 13 zvani tika saņemti par grūtniecības procesu, 10 konsultācijas tika sniegtas saistībā ar grūtniecības iestāšanos, un 20 konsultācijas - par seksuālo higiēnu. 2024. gadā lielākais zvanu skaits seksuālo

- *Pedagogs zvana par jaunu skolotāju, kura, iespējams, mērķtiecīgi veidojot attiecības ar audzēkņiem, arī nepilngadīgiem.*
- *Jaunieta stāsta, ka viņas draugs esot apsūdzēts nepilngadīgas meitenes izvarošanā. Tā neesot taisnība, jo pašai esot grūtniecība.*
- *Puisis pārdzīvo, jo esot attiecības ar meiteni, kurai iestājusies grūtniecība.*
- *Māte satraukusies par savu meitu, jo viņai nepatīkot puisi, bet esot draudzene, kuru viņa dievinot. Baidoties par meitas orientāciju, mammai esot grūti to pieņemt.*

attiecību tematikā tika saņemts saistībā ar seksuālām fantāzijām (185 zvani), kā arī saistībā ar tematiem par dzimumattiecībām (64 zvani).

Līdzīgi kā iepriekšējos gados, arī 2024. gadā aktuāla tēma Uzticības tālruņa saņemtajos zvanos bija **atkarību problēmas**. 2024. gadā ir samazinājies konsultāciju skaits, kas saistītas ar nikotīna tēmu – 2023. gadā tika sniegtas 30 konsultācijas, savukārt 2024. gadā – 22 konsultācijas. 2024. gadā ir samazinājies arī to konsultāciju skaits, kas ir bijušas saistītas ar alkohola tēmu – 2023. gadā saņemti 178 zvani, taču 2024. gadā – 147 konsultācijas. 2023. gadā bijušas divas konsultācija par toksisko vielu tēmu, arī 2024. gadā par šo tēmu ir bijušas divas konsultācijas. Vienlaikus ir palielinājies konsultāciju skaits jautājumos par narkotiku tēmu (2023. gadā 38 zvani; 2024. gadā – 43 zvani). Tāpat ir palielinājies konsultāciju skaits, kas ir saistīts ar azartspēļu tēmu (2023. gadā – divi zvani, 2024. gadā – seši zvani); datora, interneta atkarību (2023. gadā – 10 konsultācijas; 2024. gadā – 15 konsultācijas), medikamentu atkarību (2023. gadā – trīs konsultācijas, 2024. gadā – četras konsultācijas).

Par šīs kategorijas tematiem palīdzību biežāk meklē atkarību izraisošo vielu lietotāju draugi, paziņas vai vecāki.

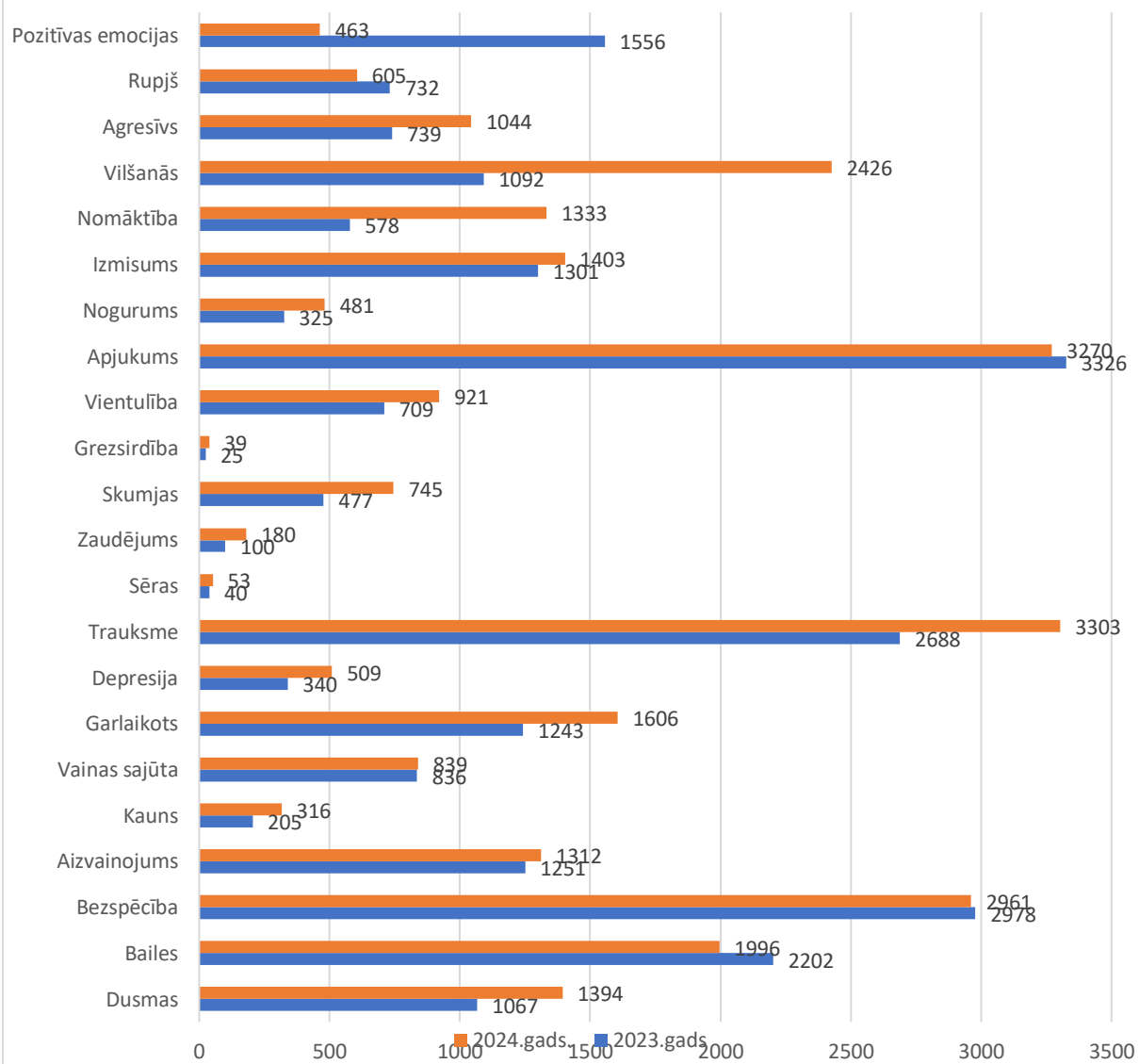
- *Zvanītāja min, ka nevēlas dot bērnu tēvam, jo viņš lietojot narkotikas.*
- *Zvanītāja min, ka lieto marihuānu, to sākusi darīt dēļ drauga. Šobrīd ir depresijas sajūta, jo izšķīrusies no drauga.*
- *Sieviete apjukusi saistībā ar to, ka meita ieradusies mājās alkohola reibumā.*
- *Pusaudzis izjūtot atkarību no pornogrāfijas. Esot kautrīgs un nespējot par to izstāstīt vecākiem.*
- *Māte izjūt bažas par savu dēlu, kas aizbraucis no mājām, iespējams, pēc narkotikām. Mātei aizdomas, ka dēls lieto vai aktīvi pārdod. Vēlas zvanīt policijai, lai brauc skatīties, kur dēls varētu būt.*

Aplūkojot zvanītāju **emocionālās problēmas** (5. attēls), secināms, ka 2024. gadā tās visbiežāk bija saistītas ar trauksmi (3303), apjukumu (3270), bezspēcību (2961), vilšanos (2426), bailēm (1996), garlaicību (1606), izmisumu (1403), nomāktību (1333), agresiju (1044). Bieži sastopamās emociju izpausmes emocionālo problēmu sadaļā bija saistītas arī ar vientulību (921), vainas sajūtu (839), skumjām (745), rupjību (605), depresiju (509), nogurumu (481), kaunu (316), zaudējumu (180).

Savukārt retāk tika novērotas tādas emocijas kā greizsirdība (39), un emocijas, kas saistītas ar sērošanu (53). Salīdzinot ar 2023. gadu, palielinājies to zvanu skaits, kurā zvanītāji bija izpaušuši tādas emocijas kā trauksme (2023. gadā – 2688 zvani; 2024. gadā – 3303 zvani), vilšanos (2023. gadā – 1092 zvani, 2024. gadā – 2426 zvani), nomāktība (2023. gadā – 578 zvani, 2024. gadā – 1333 zvani), agresija (2023. gadā – 739 zvani, 2024. gadā – 1044 zvani) (5. attēls).

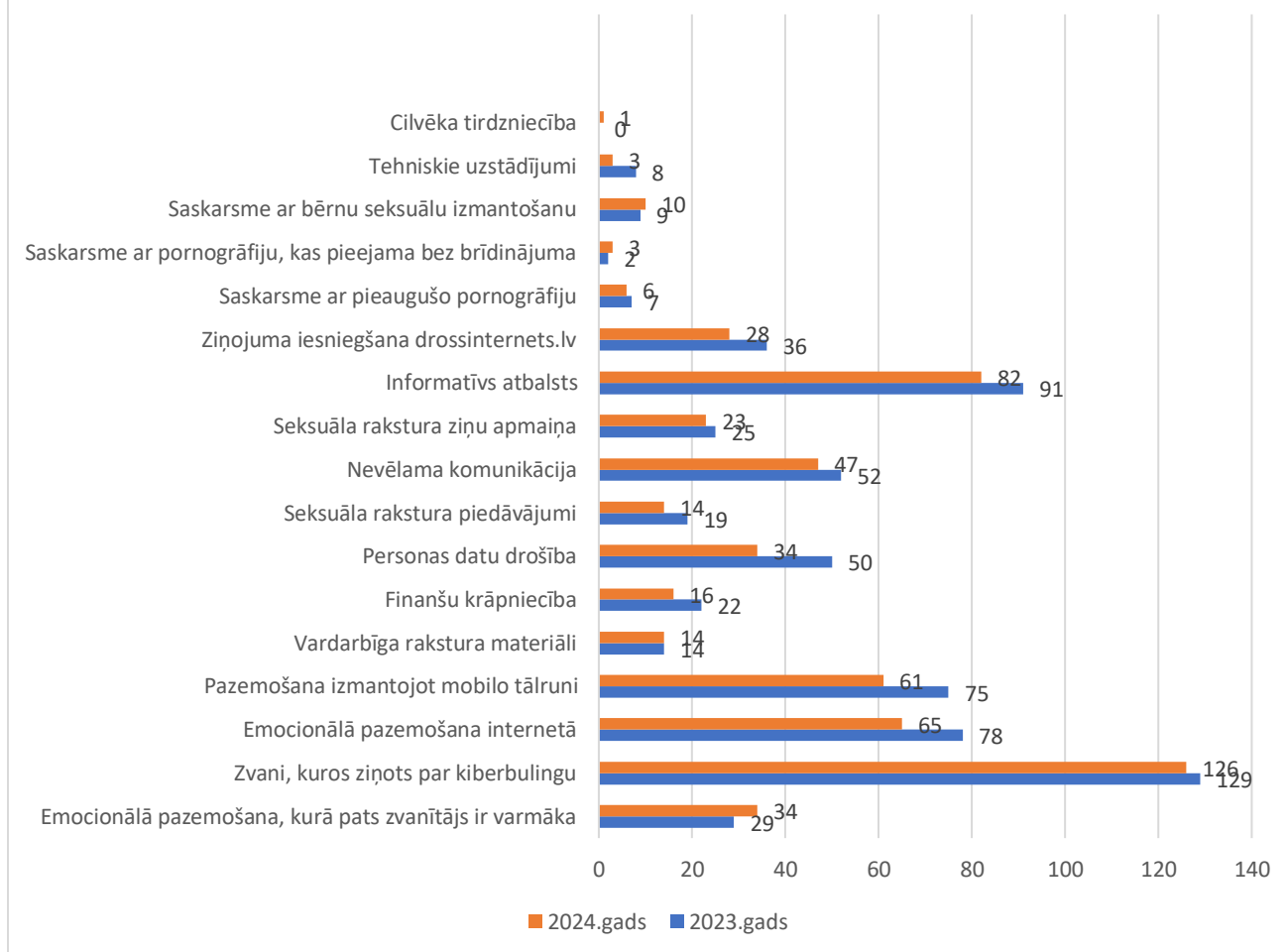
Norādītā informācija ļauj secināt, ka pēc palīdzības Uzticības tālrunī aizvien biežāk vērsušies zvanītāji, kuri, nonākot krīzes situācijā, izjutuši rīcības kontroles iespējas, par to liecina iepriekšminētās krīzes situācijas pazīmes, piemēram, apjukuma vai bezspēcības sajūta, kad zvanītāji, neskatoties uz pazeminātām adaptācijas spējām, saredz konkrētās situācijas racionālu risinājumu.

Zvanītāju minētās emocionālās problēmas 2023.un 2024.gadā

5. attēls

Zvanītāju minētās problēmas saistībā ar interneta drošību 2023. un 2024.gadā

6. attēls

2024. gadā aktuāli bija arī zvani, kas saistīti ar drošību internetā. Salīdzinot ar 2023. gadu, kopējais sniegto psiholoģisko konsultāciju skaits par interneta drošības jautājumiem 2024. gadā ir samazinājies – no 715 konsultācijām 2023. gadā līdz 567 konsultācijām 2024. gadā. Detalizētāk aplūkojot vairākas zvanu kategorijas par interneta drošību (6. attēls), var secināt, ka zvanu skaits, kas saistīts ar **emocionālu pazemošanu internetā**, ir samazinājies no 78 konsultācijām 2023.gadā līdz 65 konsultācijām 2024. gadā. Samazinājies arī to konsultāciju skaits, kurās ziņots par **pazemošanu, izmantojot mobilo tālruni** – 2023. gadā saņemti 75 zvani, savukārt 2024. gadā – 61 zvans. Par emocionālo pazemošanu, kurā pats zvanītājs ir varmāka, 2024. gadā ir bijuši 34 zvani. Savukārt zvani, kuros ziņots par kiberbulingu, 2024.gadā bija 126 zvani. Tāpat arī 2024.gadā ir samazinājies zvanu skaits, kurā zvanītājam tiek sniegts atbalsts un informācija saistībā ar **interneta drošību** (2023. gadā – 91; 2024. gadā – 82 zvans).

Bieži sastopamās tēmas 2024. gadā bija arī **nevēlama komunikācija** (47 zvani), **personas datu drošība** (34 zvani), kā arī **ziņojumu iesniegšana, izmantojot drossinternets.lv** (28 zvani). Nedaudz retāk bija sastopami zvani, kuros tika ziņots par **vardarbīga rakstura materiāliem** (14 zvani), **finanšu krāpniecību** (16 zvani), **seksuāla rakstura piedāvājumiem** (14 zvani), **seksuāla rakstura ziņu apmaiņu** (23 zvani), **saskarsmi ar pieaugušo pornogrāfiju** (seši zvani), kā arī par **saskarsmi ar bērnu**

seksuālu izmantošanu (10 zvani), **pornogrāfiju, kas pieejama bez brīdinājuma** (trīs zvani) un **tehniskajiem uzstādījumiem** (trīs|zvani). 2024. gadā tika saņemts arī viens zvans par **cilvēku tirdzniecību**, 2023. gadā šādi zvani netika saņemti.

- *Zvanītāja stāsta, ka Facebook grupā esot redzējusi, ka māte esot vardarbīga pret bērnu.*
- *Stāsta par Tiktok tiešraidēm, kurās redzams, ka māte fiziski un emocionāli dara pāri saviem bērniem un lietojot alkoholu.*
- *Saņemta ziņa, ka tā esot jāpārsūta 20 citiem cilvēkiem, citādāk mamma nomirs. Raud. Telefonā neesot tik daudz kontaktu, kam nosūtīt.*
- *Zvana tēvs meitenei, kura sarakstoties ar, iespējams, pilngadīgu vīrieti, sūtot kailfoto un plānojot satikties, kad "vecāki nebūs mājās".*
- *Lasījusi Tiktoku un uzdūrusies uz meitenes profilu, kurā pamanījusi, ka nepilngadīga meitene ielikusi ziņu, kas darījusi uzmanīgu. Paustas domas par pašnāvības veikšanu.*
- *Māte satraukta, ka meitas klasē esot ļoti vardarbīga komunikācija, paralēli esot izveidota WhatsApp grupa, kurā tiekot aprunāta viņas meita.*
- *Kāds puisis pusaudžu iepazīšanās vietnē esot draudējis publiskot meitenes kādreiz sūtītās puskailās bildes, ja viņa nedarīšot, kā viņš liek un nesūtīšot vēl.*

Centrs un Uzticības tālrunis 2024. gadā ir īstenojis dažādas aktivitātes, lai sekmētu bērnu un pusaudžu izpratni par droša interneta lietošanu.

12. aprīlī tika organizēta konference “DigiDrošs FORUMS 2024. Drošas interneta receptes jauniešiem”, paredzēta kā svarīgs solis, lai jaunieši pievērstu uzmanību savai digitālajai kompetencei un aktīvi pilnveidotu savas prasmes un zināšanas, veiksmīgi iejustos digitālajā laikmetā un izmantotu visas tā iespējas, vienlaikus lietojot digitālo vidi droši un atbildīgi.

Aktualizējot interneta drošības jautājumus jauniešu vidū, sadarbojoties ar digitālā satura veidotāju @alexstepanovs, tika radīti četri *TikTok* videoklipi par interneta drošību, kas publicēti 2024. gada maijā (divi klipi par kiberbullingu) un jūnijā (divi klipi par grūmingu).

Uzticības tālruņa pārstāvji piedalījās preses konferencē sadarbībā ar Valsts policiju un Latvijas Drošāka interneta centru – “Bīstamā draudzība internetā”.

Sadarbībā ar META - *Instagram* 1. jūnijā (pēc tam *Facebook Messenger*) sāka darboties jauna funkcija, kas lietotājiem ļauj ziņot palīdzības dienestiem un Uzticības tālrunim par pārkāpumiem *Instagram* vietnē.

11. oktobrī Uzticības tālrunis “Net safe VI” projekta ietvaros organizēja konferenci “Digidrošs forums – sveša vara internetā”. Konference bija veltīta bērnu un jauniešu drošībai digitālajā vidē, īpašu uzmanību pievēršot emocionālās manipulācijas riskiem internetā. Konferences laikā dalībnieki uzzināja par aktuālajiem datiem un metodēm, kas palīdz atpazīt un novērst šos draudus, kā arī guva praktiskus risinājumus un rekomendācijas, lai stiprinātu drošību digitālajā vidē.

6.3. Sadarbība ar Centra ekspertiem un institūcijām, kas nodrošina bērnu tiesību aizsardzību

Kopumā Uzticības tālruņa konsultanti pieņēmuši informāciju par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem **299** gadījumos.

2024. gadā Centra vecākajiem ekspertiem izskatīšanai nodoti **72** gadījumi par iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem izglītības iestādēs un ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās. Šajos gadījumos sūdzības lielākoties bija par vienaudžu vai pedagogu fizisku vai emocionālu vardarbību izglītības vai aprūpes iestādēs, kā arī par iestādes nespēju nodrošināt bērniem drošu vidi. Vairumā gadījumu informācijas sniedzēji bijuši bērnu vecāki. Savukārt **227** gadījumi, kas saistīti ar iespējamiem bērnu tiesību pārkāpumiem ģimenēs, tika nodoti citām institūcijām, kas nodrošina bērnu tiesību aizsardzību. Šādos gadījumos pārkāpumi lielākoties bija saistīti ar fizisku vai emocionālu vardarbību ģimenēs, kā arī pamešanu novārtā.

- *Skolotāja stundu laikā regulāri apsukājot bērnus, ja bērni nav apguvuši noteiktu mācību vielu un norāda uz to, ka neko dzīvē nenasniegs.*
- *Klases audzinātājam esot "mīļākie" bērni, kuri varot darīt visu ko vēlas, tajā skaitā izsmiet citus klases biedrus.*
- *Tēvs sūdzas, ka skolotāja mēdz būt fiziski vardarbīga pret skolniekiem, kas izpaužas kā fiziska spēka pielietošana, raujot aiz rokām un ausīm.*

6.4. Psiholoģiska atbalsta nodrošināšana bērniem un pusaudžiem

2024. gadā Uzticības tālrunis ir atbildējis uz **11 003** zvaniem, sniedzot psiholoģisku palīdzību **8228** gadījumos.

Kā liecina ilggadēja pieredze, bērni bieži izvēlas vērsties pēc palīdzības rakstveidā, īpaši gadījumos, ja vieglāk izteikt savu domu un jūtas rakstiski, kā arī nav iespēju citā veidā saņemt palīdzību. Ņemot vērā secināto, jau no 2011. gada bērniem un pusaudžiem ir pieejama arī e-konsultēšana (konsultāciju sniegšana ar e-pasta uzticibaspasts116111@bac.gov.lv palīdzību). Ar e-pasta starpniecību psiholoģiskais atbalsts un palīdzība tiek nodrošināta arī tiem bērniem, kuriem nav iespējas saņemt psiholoģisku palīdzību, zvanot uz Uzticības tālruni, piemēram, bērniem un pusaudžiem ar dzirdes vai runas traucējumiem. Papildus informācija par e-konsultācijām pieejama arī Uzticības tālruņa mājaslapā: <https://uzticibastalrunis.lv/e-konsultacija/>.

Bieži e-konsultācija ir pirmais solis, lai bērns varētu saņemt tik nepieciešamo palīdzību. 2024. gadā tika atbildēts uz **101** e-konsultāciju, sniedzot gan psiholoģisku, gan informatīvu atbalstu.

Paredzot bērniem vēl vienu alternatīvu, kā saņemt psiholoģisku palīdzību, 2019. gada nogalē Eiropas Komisijas projekta "SIC Latvia "Net-Safe" III" ietvaros tika izveidots un uzsākts tiešsaistes konsultēšanas pakalpojums (turpmāk - čats) bērniem un pusaudžiem. Čata pakalpojums paredz psiholoģiskas palīdzības nodrošināšanu virtuālajā vidē. Čata darba laiks ir darba dienās no plkst. 12:00-20:00. Čata iespējas un papildus informāciju var meklēt: <https://uzticibastalrunis.lv/>. Arī uz čata konsultācijām atbildi sniedz psihologi, kas nodrošina psiholoģisku atbalstu un palīdzību krīzes situācijās. 2024. gadā tika sniegtas **616** čata konsultācijas, 2023. gadā tika sniegtas 820 čata konsultācijas. Vienlaikus norādāms, ka gan čata konsultācijas, gan e-konsultācijas ir laikietilpīgākas intervences nodrošināšanai, nekā telefoniskas konsultācijas.

Krīzes intervences komanda (turpmāk tekstā - KIK), sniedz psiholoģisku palīdzību un atbalstu smagās krīzes situācijās visā Latvijas teritorijā, piemēram, bērna bojāejas, pēkšņas nāves, pašnāvības gadījumā vai pēc tās mēģinājuma u.c. gadījumos.

KIK speciālisti 2024. gadā sniedza **palīdzību 17 gadījumos**, 14 gadījumos tika nodrošināts operatīvs psihoemocionāls atbalsts klātienē izglītības iestādē, izglītības pārvaldē, sociālajā dienestā u.c. Trīs gadījumos atbalsts tika sniegts uz vietas Centrā. Izbraukumos un uz vietas Centrā psiholoģiskā palīdzība nodrošināta 165 bērniem, 66 pedagogiem un 18 speciālistiem, kā arī 11 ģimenes locekļiem.

Lai nodrošinātu profesionālu psiholoģiskās palīdzības sniegšanu, KIK speciālisti 2024. gadā regulāri piedalījās supervīzijās, kas tika organizētas ar KIK gadījumu saistītu jautājumu risināšanai. Kopumā 2024. gadā KIK atbalstam tika organizētas 11 supervīzijas. Vēl papildus tika nodrošinātas 12 supervīzijas Uzticības tālruņa konsultantiem.

Ņemot vērā, ka Uzticības tālruņa konsultanti regulāri sniedz atbalstu dažādās krīzes situācijās, tika organizētas vairākas apmācības, kā arī nodrošinātas iespējas piedalīties dažādās konferencēs un semināros, lai sekmētu zināšanu un prasmju pilnveidi darbā pie Uzticības tālruņa.

4. un 5. decembrī tika organizētas Krīzes intervences apmācība visiem Uzticības tālruņa speciālistiem, lai atsvaidzinātu zināšanas un pilnveidotu tās ar jaunām atziņām un praktiskiem uzdevumiem. Mācības vadīja krīžu un konsultāciju centrs "Skalbes" speciālisti.

16. decembrī Uzticības tālruņa speciālistiem tika organizētas mācības par bērnu psihiskiem traucējumiem, kuras mērķis bija pilnveidot Uzticības tālruņa vecāko ekspertu zināšanas un būt gataviem sniegt atbalstu vecākiem, kuri audzina bērnus ar dažādiem psihiskiem traucējumiem.

Centra pārstāve 17. un 18. aprīlī Polijā, Varšavā apmeklēja *Insafe/INHOPE Joint Training 2024* konferenci, lai dalītos pieredzē un paraugpraksē visos tīklos un izpētītu kopīgas jomas un iespējas ciešai sadarbībai starp uzticības tālruņiem, palīdzības līnijām un informēšanas centriem. Ņemot vērā jaunākos notikumus un atjauninājumus tiesību aktos, kas reglamentē bērnu seksuālo izmantošanu tiešsaistē ES, sanāksmes galvenais mērķis bija informēt par tiešsaistes bērnu aizsardzības problēmām un sagatavoties nākotnes izaicinājumiem.

Oktobrī Uzticības tālruņa pārstāvis piedalījās Eiropas Bērnu uzticības tālruņu konferencē Kopenhāgenā, Dānijā. Konferencē piedalījās Eiropas reģiona Bērnu uzticības tālruņu pārstāvji no vairāk nekā 20 valstīm, kā arī Starptautiskās Uzticības tālruņu asociācijas pārstāvji ar dažādiem sadarbības partneriem. Konferences mērķis bija apspriest dažādus jautājumus, kas varētu uzlabot Uzticības tālruņu darbības efektivitāti. Svarīgākie no jautājumiem, kuri tika apspriesti: Valdības loma atbalstot jauniešus; tehnoloģijas un bērnu uzticības tālruņi - jaunu iespēju meklēšana; sociālie mediji – jauniešu līdzdalības aktivizēšanas katalizators; uzticības tālruņu sadarbība ar bloggeriem un vloggeriem, kuri var ietekmēt bērnu rīcību palīdzības saņemšanā un uzticības tālruņu reklamēšanā; reģionālās aktualitātes (Eiropa) un plāni 2024.gadam; ģenerālās Bērnu uzticības tālruņu asamblejas lēmumi un stratēģija tuvākiem gadiem; dažādu aplikāciju un čata sistēmu izmantošana Bērnu uzticības tālruņa palīdzības sniegšanā.

6.5. Izglītojošais darbs ar speciālistiem un bērniem

2024. gadā tika turpināts darbs ar skolēniem, lai izglītotu par drošību internetā, tika rīkotas radošās darbnīcas "Pozitīvā komunikācija tiešsaistē" - 180 skolēni no 4. līdz 6. klasei, 10. – 14. g., 16 skolēni vecumposmā no 16. – 19 g.v..

Uzticības tālruņa vecākie eksperti vadīja radošās darbnīcas pedagogiem “Izglītības speciālists un krīze” - astoņas nodarbības 221 pedagogam, lai sekmētu krīzes gadījumu vadīšanu iestādēs un nodrošinātu profesionālu palīdzību skolēniem, viņu vecākiem un izglītības iestāžu darbiniekiem.

Sadarbībā ar Centra Projekta nodaļu Uzticības tālruņa vecākie eksperti piedalījās domnīcās “Atbalsta pieejamība bērniem un ģimenēm zaudējuma gadījumā”, lai popularizētu KIK sniegtos pakalpojumus un sniegtu speciālistiem detalizētu informāciju par KIK.

Lai veicinātu izpratni par Uzticības tālruņa konsultantu darbību, “Ēnu dienā” skolēni vairāk uzzināja par psihologa profesiju.

14. martā Centrs (Bērna māja un Uzticības tālrunis) piedalījās Labklājības ministrijas organizētā konferencē “Pārmaiņas sociālajā darbā. Kopiena, krīze, iespējas,” piedaloties arī konferences resursu tirgū un stāstot par pakalpojumiem.

Jaunākajā UNESCO ziņojumā “Tehnoloģijas ar viņas nosacījumiem” atklāj, kā sociālie mediji pastiprina dzimumu stereotipus, īpaši negatīvi ietekmējot meiteņu labbūtību, izglītību un karjeras izvēles. Lai aktualizētu un sniegtu atbalstu arī Latvijas meitenēm, tika sagatavota preses relīze un sniegts komentārs par atbalsta iespējām arī no Uzticības tālruņa perspektīvas.

Centrs kopā ar Latvijas Antidopinga biroju izveidoja iniciatīvu “Drošs sports – patiens sports”, lai informētu sportā iesaistītos par nepieciešamību ziņot, nebaidīties konsultēties un saņemt atbalstu, zvanot uz Uzticības tālruni, gadījumos, ja jauniešiem vai pieaugušajiem saskaras vai pamana dažāda veida pāridarījumus sportā.

1. jūnijā Centrs piedalījās pasākumā, kas tika veltīts bērnu aizsardzības dienai. Tika popularizēts Uzticības tālrunis, sniegtas izglītojošas konsultācijas vecākiem.

Jūnijā tika organizēta vides reklāmas kampaņa vardarbības mazināšanai. Kampaņas ietvaros tika izmantoti vizuālie materiāli, kuros attēloti uzticības tālruņa vēstneši.

Jūnijā tika rīkota TV kampaņa, vardarbības mazināšanai un atpazīšanai - īsi stāsti vai reālās dzīves situācijas (videorullīši), kas attēlo izaicinājumus, ar kuriem saskaras jaunieši.

12. augustā, Starptautiskajā Jaunatnes dienā, Uzticības tālruņa speciālisti piedalījās jauniešu festivālā „KOPUMS”, kurā pulcējās jaunieši no visas Latvijas, piedāvājot jauniešiem iespēju izmantot virtuālās realitātes brilles kā vienu no psiholoģiskās konsultēšanas metodēm.

28. septembrī Uzticības tālruņa speciālisti piedalījās Jūrmalas Jauniešu dienā “Iespēju kvartāls”, kurā jauniešiem bija iespēja iepazīties ar Centra pakalpojumiem un izmēģināt virtuālās realitātes brilles. Uz skatuves notika dažādas diskusijas par jauniešiem saistošām tēmām - jauniešu nodarbinātības iespējām, ceļošanu, mentālās un fiziskās veselības jautājumiem. Diskusijā “Restarts labsajūtai” Centru pārstāvēja Uzticības tālruņa speciālists.

Papildus 2024. gadā Uzticības tālrunis realizējis **septiņas informatīvās kampaņas** par sabiedrībā būtiskiem tematiem:

- 6. februārī pasaulē atzīmēja Drošāka interneta dienu. Saistībā ar to no 6.–12. februārim notika kampaņa “**Drošāks internets sākas ar Tevi**”. Kampaņas galvenais mērķis bija veicināt sabiedrības izpratni par bērnu drošību internetā, vēršot īpašu uzmanību uz emocionālu vardarbību tiešsaistes vidē – kiberbulingu;
- 30. maijā notika kampaņa “**Atpazīsti savu spēku**”. Kampaņas laikā publicēti vairāki video, kuros bija iespēja uzzināt, kā dažādās situācijās bērniem un pusaudžiem ieteiktu rīkoties labklājības ministrs;
- no 26. augusta līdz 1. septembrim tika rīkota kampaņa “**Atpakaļ uz skolu**”, lai vecākiem un pedagogiem sniegtu profesionālu psihoemocionālo un informatīvo atbalstu jaunā mācību gada sākumā, palīdzot ar skolas gaitu atsākšanu saistītās

problēmās. Lai kampaņa sasniegtu pēc iespējas plašāku auditoriju tika ievietota reklāma *Radio Skonto*;

- no 7. līdz 13. oktobrim norisinājās kampaņa **“Palīdzība zvana attālumā”**, kuras mērķis bija pievērst sabiedrības uzmanību bērnu un pusaudžu mentālās veselības jautājumiem, kā arī pašnāvības riska problemātikai;
- no 2. septembra līdz 8. septembrim Uzticības tālrunī norisinājās kampaņa **Uzticības tālrunis tēviem**. Šī kampaņa tika realizēta ne tikai atbalsta sniegšanai, bet arī, lai novērtētu un atzīmētu tēvu nozīmīgo lomu savu bērnu dzīvēs;
- no 20. līdz 27. novembrim Uzticības tālrunis, Bērna māja un “Centrs Dardedze” īstenoja informatīvo kampaņu **“Saruna pasargā”**, lai pievērstu plašākas sabiedrības uzmanību bērnu seksuālas izmantošanas riskiem un iedrošinātu vecākus runāt ar bērniem par drošību savstarpējās attiecībās. Tāpat kampaņas ietvaros vecākiem izstrādāti un sociālajos tīklos pieejami izglītojoši materiāli par to, kā ietvert drošības tēmas ikdienišķās sarunās ar pirmsskolas, sākumskolas vecuma bērniem un pusaudžiem;
- no 23. līdz 31. decembrim Uzticības tālrunis rīkoja Ziemassvētku kampaņu **“Uzticies... Tevi dzirdēs un sapratīs”**. Kampaņas mērķis ir atgādināt ikvienam bērnam, ka mums rūp viņa labbūtība, labklājība un drošība.

7. Labbūtības veicināšanas departamenta Vardarbības intervences nodaļa

Centra Bērnu labbūtības veicināšanas departamenta Vardarbības intervences nodaļa (turpmāk - nodaļa) darbu uzsāka 2024. gada janvārī. Nodaļa tika izveidota, lai koordinētu vardarbības intervences gadījumu vadību augsta līmeņa krīzes situācijās izglītības iestādē un institūcijā, kurā ilgstoši uzturas bērni. Iesaistoties gadījumu risināšanā, eksperti veic šādas darbības:

- sniedz praktisku, metodisku un informatīvu atbalstu un palīdzību vardarbības intervences gadījuma risināšanai iestādē un bērna fiziskās, kognitīvās, uzvedības, sociālās un emocionālās attīstības veicināšanai;
- sniedz atbalstu preventīvo pasākumu nodrošināšanā vardarbības mazināšanai izglītības iestādēs;
- veic vardarbības intervences gadījuma analīzi sadarbībā ar iestādes personālu;
- izstrādā ieteikumus izglītības iestādēm, kurām sniegts atbalsts krīzes gadījuma vadībā, ilgtermiņa sadarbības veicināšanai un iespējamo pārkāpumu, kas vērsti pret bērnu, mazināšanai;
- izstrādā nodaļas kompetences ietvaros informatīvos materiālus sabiedrības informēšanai par aktuāliem tematiem bērna labāko interešu ievērošanai;
- īsteno informatīvus un izglītojošus pasākumus un radošas aktivitātes bērniem un Bērnu tiesību aizsardzības likumā minētajiem bērnu aizsardzības jomā iesaistītajiem subjektiem, kā arī citām juridiskām un fiziskām personām nodaļas kompetences ietvaros;
- sniedz konsultatīvu atbalstu vardarbības intervences jautājumos centra nodarbinātajiem,
- nodod pēc piekritības attiecīgajai centra struktūrvienībai saņemto informāciju par pārkāpumu vai iespējamu pārkāpumu, kas vērsts pret bērnu.

Lai sniegtu papildus zināšanas par vardarbības prevenciju un aktualizētu tās nozīmi vardarbības situāciju un risku mazināšanā, Centrs sadarbībā ar Izglītības un zinātnes ministriju, izstrādāja un 2024. gada 23. augustā publicēja vispārējās un profesionālās izglītības iestāžu personālam paredzētu vardarbības gadījumu risināšanas algoritmu (turpmāk - algoritms). Lai par algoritma izveidi un tā praktisko ieviešanu ikdienas darbībā informētu pēc iespējas plašāku mērķauditoriju, oktobrī nodaļas eksperti nodrošināja tiešsaistes mācības vairāk nekā 3500 izglītības iestāžu darbiniekiem un izglītības pārvalžu un atbalsta personālam. Tāpat visaptveroša informācija par algoritma ieviešanu mācību iestādē tika sniegta arī izglītības iestāžu darbiniekiem. Lai sekmētu pēc iespējas mērķtāku informācijas nodošanu, iestādes darbības specifikai pielāgotas mācības tika nodrošinātas arī speciālo izglītības iestāžu direktoriem.

Papildus tam, visa gada garumā dažādos iesaistes veidos tika veikts aktīvs darbs, popularizējot un skaidrojot vardarbības algoritmu.

7.1. Gadījumu risināšana

Atbilstoši algoritmā noteiktajām vadlīnijām, nodaļas eksperti un/vai vadība 2024. gadā kopumā ir nodrošinājuši 15 smagu vardarbības gadījumu risināšanu. Šie gadījumi visbiežāk saistīti ar smagas fiziskās vai seksuālās vardarbības epizodēm izglītības iestādēs, un vardarbībā iesaistītās personas bijušas gan nepilngadīgie, gan iestāžu darbinieki, gan arī bērnu vecāki. Lielākā daļa gadījumu fiksēti bērniem vecumā no 5. līdz 7. klasei, kas norāda uz īpaši jutīgu attīstības posmu, kurā bērni ir pakļauti paaugstinātam riskam.

Gadījumu risināšanas process balstīts uz detalizētu gadījuma analīzi, kas ietver informācijas ievākšanu, starpinstitucionālās sadarbības veicināšanu un darbinieku kapacitātes stiprināšanu vardarbības atpazīšanā un intervencē. Kopumā 2024. gadā ir organizētas 13 starpinstitucionālās sadarbības sanāksmes, kurās, sadarbībā ar BTAD, tika vienoti rīcības plāni, piesaistot nepieciešamās iesaistītās puses.

Papildus tam eksperti, sadarbībā ar citām institūcijām, snieguši psihoemocionālu atbalstu un krīzes intervenci iesaistītajām grupām – bērniem, viņu vecākiem un izglītības iestāžu speciālistiem. Veikts arī izglītojošs darbs par vardarbības atpazīšanu un nepieļaušanu konkrētā iestādē.

Risinājuma noslēgumā izglītības iestādēm sagatavotas rakstveida rekomendācijas par veicamajiem uzlabojumiem un papildus ieviešamiem pasākumiem, kas vērsti uz bērnu labāko interešu un labbūtības nodrošināšanu. Paralēli tam visām iesaistītajām pusēm tiek nodrošināta atgriezeniskā saite par paveikto, tā veicinot informētību, uzticēšanos un atbildību.

7.2. Darbs krīzes situāciju risināšanā un vadībā

2024. gadā nodaļas eksperti sadarbībā ar Uzticības tālruņa nodaļas speciālistiem, ir izbraukuši uz četrām krīzes gadījuma situācijām, kas saistītas ar vardarbību izglītības iestādē vai institūcijā, kurā ilgstoši uzturas bērni, lai veiktu krīzes intervenci un sniegtu psihoemocionālu atbalstu.

7.3. Sabiedrības informēšana un izglītošana

2024. gadā nodaļa aktīvi iesaistījās dažādu pasākumu, kas saistāmi ar sabiedrības informētību par bērnu tiesību jautājumiem, vardarbības atpazīšanu un riskiem, nodrošināšanā.

Dalība pasākumos un publiskās aktivitātēs:

1. konference "Solis pirms: Darbs ar pusaudžiem vardarbības novēršanai";
2. dalība pasākumos - Jūrmalas Jauniešu diena un Jauniešu iespēju festivāls "Kopums";
3. Tēvu dienas pasākums Rīgā – pasākuma laikā tika popularizēti bērnu drošības jautājumi, īpaši uzsverot tēvu lomu bērnu audzināšanā;

4. intervija žurnālam "Skolas vārds" – publikācijas laikā lasītājs tika informēts par vardarbības risināšanas algoritma izstrādi un rīkiem darbam ar vardarbības gadījumiem;
5. tematiskas nodarbības - septembrī un novembrī tika nodrošinātas nodarbības Jaunatnes darbinieku izcilības programmas dalībniekiem par algoritma izstrādi un vardarbības intervences nodaļu;
6. informatīvi izglītojoša bukleta "PAR - pamani, atpazīsti, rīkojies" izstrāde un izdošana - izdots informatīvs un viegli uztverams buklets, ar ko izglītības iestādes, izglītojamie un sabiedrība kopumā tiek izglītoti atpazīt vardarbīgu rīcību un atbilstoši rīkoties.

Emociju dienasgrāmatas izstrāde: 2024. gadā ir izdots nodaļas speciālistu izveidotais praktiski izmantojams inovatīvs rīks "Tavs Emociju ceļvedis", kas paredzēts izglītojamā individuālai lietošanai klases audzinātāja vai atbalsta personāla speciālista vadībā. Caur emociju ceļvedi bērniem ir iespēja labāk apgūt un uzlabot prasmes atpazīt un vadīt savas emocijas. Ceļvedis ir pielāgots divām vecuma grupām: 1.–4. klasei un 5.–9. klasei, ņemot vērā bērnu emocionālās attīstības īpatnības katrā vecuma posmā.

7.4. Nodaļas darbības nodrošināšana

Nodaļas darbu pamatā nodrošina nodaļas vadītājs un 6 vecāko ekspertu komanda. Lai nodrošinātu speciālistu profesionālo kompetenču regulāru pilnveidi un paaugstināšanu, speciālisti 2024.gadā kopumā ir piedalījušies 18 dažādās profesionālajās apmācībās, starprofesionāļu tikšanās, vebināros un diskusijās. Darbinieku resursu stiprināšanai un atbalstam, nodaļas speciālistiem tika nodrošinātas mākslas terapijas un supervīzijas aktivitātes.

8. Metodiskās vadības un analītikas departaments

2024. gada 1. janvārī darbu uzsāka jauna Centra struktūrvienība - Metodiskās vadības un analītikas departaments (turpmāk – Departaments), ko veido Metodiskās vadības nodaļa un Analītikas nodaļa. Departaments sniedz metodisko atbalstu bērnu aizsardzības jomā iesaistītajām institūcijām un speciālistiem, iegūst, apkopo un analizē informāciju par bērnu aizsardzības situāciju valstī un sniedz Centra vadītājam priekšlikumus bērnu aizsardzības sistēmas nodrošināšanai un pilnveidošanai.

8.1. Metodiskais atbalsts

Departaments sniedz atbildes uz dažādu iestāžu vēstulēm un iesniegumiem, dodot metodisku skaidrojumu, ieteikumus un Centra viedokli Departamenta kompetences ietvaros, kā arī pēc pašu iniciatīvas atbilstošām ministrijām nosūta priekšlikumus situācijas pilnveidei bērnu tiesību aizsardzības sistēmā, pamatojoties uz kāda tās aspekta analīzi.

Departaments sistemātiski nodrošināja dalību ministriju un citu valsts, pašvaldību vai nevalstisko organizāciju rīkotajā 51 sanāksmē departamenta un Centra viedokļa pārstāvēšanai. Tāpat kompetences jautājumos Departaments nodrošināja dalību 30 citos pasākumos, piemēram, tikšanās ar pašvaldību vadītājiem/deputātiem, sabiedrības pārstāvjiem, nevalstisko organizāciju pārstāvjiem u.c.

Departaments regulāri un sistemātiski sadarbojās ar dažādiem Centra sadarbības partneriem, piemēram, ar Latvijas Republikas Tiesībsarga biroju saistībā ar vadlīniju izstrādāšanu "Ieteikumi aizgādņiem, zvērinātiem advokātiem, tiesām, bāriņtiesām un kredītiestādēm, lai personai ar ierobežotu rīcībspēju būtu pieejami finanšu pakalpojumi", dažādu nevalstisko organizāciju

pārstāvjiem, kā arī sadarbībā ar Valsts robežsardzi veica plānotās VEGA rokasgrāmatas "Bērni uz sauszemes robežas, uz jūras robežas un lidostās" pārskatīšanu u.c.

Departaments sniedza konsultatīvu atbalstu savas kompetences ietvaros Centra kolēģiem, tostarp pēc kolēģu lūguma sagatavojot nepieciešamo informāciju izmantošanai intervijās medijos.

Paplašinoties Centra metodiskās vadības mērķgrupām, 2024. gadā sagatavoti ieteikumi ārpusģimenes aprūpes iestādēm "Bērnu labāko interešu aspekti sekmīgai aprūpei ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās", kas nosūtīti ieteikumu mērķa grupai vēstulē un publiskoti Centra tīmekļa vietnē.

Sadarbībā ar Centra Vardarbības intervences nodaļu Departaments iesaistījās vardarbības gadījumu risināšanas algoritma izglītības iestādēs izstrādē.

2024. gadā uzsākts darbs pie divu jaunu vadlīniju izstrādes – vadlīnijām institūcijām, kuras par bērnu izdarītajiem pārkāpumiem veic administratīvā pārkāpuma procesu, un vadlīnijām "Bērna tiesības uz personiskās dzīves neaizskaramību".

Vadlīniju institūcijām, kuras par bērnu izdarītajiem pārkāpumiem veic administratīvā pārkāpuma procesu mērķis ir veicināt speciālistu izpratni par bērna labāko interešu nodrošināšanu administratīvajā procesā.

Savukārt vadlīniju "Bērna tiesības uz personiskās dzīves neaizskaramību" mērķis ir sniegt skaidrojumu par bērna tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību dažādām mērķa grupām (gan vecākiem, gan citiem likumiskajiem bērnu pārstāvjiem, dažādu nozaru speciālistiem, kuri iesaistīti bērnu tiesību aizsardzībā), veidojot vienotu izpratni un aktualizējot bērnu tiesību aizsardzības jautājumus sabiedrībā kopumā.

2024. gadā Departaments veica Centra tīmekļa vietnē publicētās Rokasgrāmatas bāriņtiesām satura aktualizāciju. Saistībā ar izmaiņām normatīvajā regulējumā un prakses aktuālajām vajadzībām, Departaments veica korekcijas Rokasgrāmatas bāriņtiesām 5. sējuma 3. metodikas "Apliecības sociālo garantiju nodrošināšanai izsniegšanas kārtība" saturā, savukārt Rokasgrāmatas bāriņtiesām 3. sējuma 3. metodikā publicēti jaunizstrādātie metodiskie ieteikumi par aizbildnību, papildus pievienojot 2 jaunizstrādātus bāriņtiesu darbā izmantojamus veidlapu paraugus. Papildus 2024. gadā Departaments uzsāka darbu pie Rokasgrāmatas bāriņtiesām 2. sējuma 4. metodikas "Metodiskie ieteikumi bāriņtiesām par adopciju" pilnveides, atbilstoši izmaiņām normatīvajos aktos (pilnveidotie "Metodiskie ieteikumi bāriņtiesām par adopciju" aktualizēti 2025. gada 24. februārī.).

8.2. Zināšanu pilnveides pasākumi

Departaments 2024. gadā īstenoja vairākus zināšanu pilnveides pasākumus speciālistiem, kuru darbs saistīts ar bērnu tiesību un interešu aizsardzību.

Viens no šādiem zināšanu pilnveides pasākumiem bija piecu radošo darbnīcu cikls "Bāriņtiesu un sociālo dienestu darbinieku sadarbības uzlabošana un vienotas izpratnes veicināšana ģimeņu ar bērniem atbalstam", kas organizēts sadarbībā ar sertificētu supervizori Mg.SD Dainu Vanagu. Radošās darbnīcas norisinājās 23. maijā Madonas novadā, 30. maijā Jēkabpils novadā, 4. jūnijā Ropažu novadā un 13. jūnijā Tukuma novadā, noslēdzot ciklu ar radošajām darbnīcām Rīgā 11. septembrī. Kopā piecās radošajās darbnīcās piedalījās 176 dalībnieki no 18 pašvaldībām.

Departaments sadarbībā ar lektori Daci Landmani īstenoja septiņus seminārus bāriņtiesu darbiniekiem "Sarunas ar bērnu pamatprincipi vecāku vai likumisko pārstāvju nolaidības un vardarbības gadījuma izvērtēšanā", kuri norisinājās 29. augustā Preiļu novadā, 5. septembrī Kuldīgas novadā, 26. septembrī Valmieras novadā, 9. oktobrī Jelgavas novadā un, ņemot vērā speciālistu augsto novērtējumu par apmācību atbilstību viņu prakses pilnveidei, vēl trīs papildus semināri tika

nodrošināti Rīgā, 14. novembrī, 15. novembrī un 12. decembrī. Semināros piedalījās 150 bāriņtiesu darbinieki.

Lai veicinātu speciālistu sadarbību sava novada ietvaros, Departaments sadarbībā ar lektori Lailu Riekstu - Riekstiņu organizēja piecas radošās darbnīcas piecu pašvaldību speciālistiem "Kā mēs redzam viens otru" (sociālajiem dienestiem, izglītības iestādēm, bāriņtiesām, policijas darbiniekiem). Radošās darbnīcas tika nodrošinātas Dienvidkurzemes novadā 6. novembrī, Līvānu novadā 14. novembrī, Gulbenes novadā 21. novembrī, Limbažu novadā 26. novembrī un Bauskas novadā 28. novembrī, kopumā nodrošinot dalību 85 dažādu nozaru speciālistiem.

Sadarbībā ar Latvijas tiesnešu mācību centru Departaments organizēja 3 divu dienu radošās domnīcas "Vienota pieeja uz bērnu centrētam atbalstam" Saldus novadā 7. un 14. novembrī, Rīgā 22. un 29. novembrī un 9. un 10. decembrī. Domnīcu mērķis bija bērna labāko interešu principa izpratnes veidošana un sadarbības grupu vadītāju un grupu dalībnieku vienota redzējuma par starpinstitutiju sadarbības nozīmi veicināšana. Domnīcās piedalījās 68 dalībnieki no piecām Latvijas valstspilsētām un trīsdesmit novadiem, pārstāvēd dažādas institūcijas, kas ikdienā ir iesaistītas starpinstitutiju sadarbībā, esot starpinstitutiju sadarbības grupas bērnu tiesību jautājumos dalībniekiem vai vadītājiem.

Departaments sadarbībā ar SIA "Lūzumpunkts" 13. septembrī organizēja ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju (turpmāk – institūcija) speciālistiem dienas pasākumu "Iekšējais spēks un rūpes par sevi", kurā dienas garumā klātienē notika dažādas fiziskās aktivitātes un sarunas, ar mērķi sekmēt speciālistu, kuri ikdienā strādā ar bērniem (aprūpētāji, sociālie pedagogi, sociālie darbinieki u.c.) apzinātību par saviem iekšējiem resursiem, veicināt labbūtību un mazināt izdegšanas risku, tādā veidā nodrošinot arī veselīgāku ilgtermiņa atbalstu un aprūpi bērniem. Papildus tika organizētas četras atbalsta grupas, kas norisinājās 9. un 10. oktobrī, 13. un 19. novembrī tiešsaistē. Atbalsta grupu mērķis bija institūciju speciālistu kapacitātes stiprināšana un bērnu vajadzību izprašanas veicināšana.

8.3. Ārpusģimenes aprūpes atbalsta centru pārraudzība

2024. gadā Departaments veica darbu saistībā ar 12 ārpusģimenes aprūpes atbalsta centru (turpmāk – atbalsta centri) darbības pārraudzību ik mēnesi un reizi ceturksnī, nodrošinot rezultatīvo rādītāju uzskaiti un analīzi. Paralēli tam, Departaments sistemātiski sniedza konsultatīvu atbalstu ar atbalsta centru darbības uzlabošanu saistītos jautājumos, lai veicinātu atbalsta centru vienotu darbību. Nodrošinātas 10 klātienē un septiņas attālinātas tikšanās ar atbalsta centriem metodisko ieteikumu sniegšanai un diskusijām par atbalsta centru aktualitātēm. Papildus veikta atbalsta centru sociālā darbinieka "profila" analīze, kā rezultātā izveidots atbalsta centra sociālā darbinieka amata apraksta paraugs vienveidīgas prakses veicināšanai visos atbalsta centros.

2024. gadā izvērtētas un saskaņotas trīs atbalsta centru iesniegtās mācību programmas – audžuģimeņu apmācībai, aizbildņu apmācībai un adoptētāju apmācībai.

2024. gadā Departamentā tika īstenoti divi iepirkumi:

7. oktobrī Centrs un Biedrība "Latvijas SOS Bērnu ciematu asociācija" noslēdza līgumu saskaņā ar iepirkuma Nr. BAC 2024/5-12/20 "Vienotu Ārpusģimenes aprūpes atbalstu centru īstenoto mācību programmu vērtēšanas kritēriju izstrāde, specializēto audžuģimeņu mācību programmas izvērtēšana un aktualizēšana" par kopējo summu 24000,00 EUR.

23. augustā Centrs un SIA "OnPlate" noslēdza līgumu saskaņā ar iepirkuma Nr. BAC 2024/5-12/16 "Ārpusģimeņu aprūpes atbalsta centru metodikas izveide, semināru organizēšana un darbības kritēriju izveide" par kopējo summu 74294,00 euro. Pēc izpildītāja iniciatīvas līguma apjoms tika samazināts un gala variantā realizēts par summu 55660,00 euro.

8.4. Analītiskais atbalsts

Viens no Departamenta pienākumiem ir apkopot bāriņtiesu sniegto informāciju par atkārtotu bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, ar nolūku vērtēt šos gadījumus sistēmiskā skatījumā. 2024. gada sākumā Departaments sagatavoja un Centra tīmekļa vietnē publicēja pārskatu par 2023. gadā izskatīto un analizēto bāriņtiesu iesūtīto informāciju par atkārtoti pārtrauktām bērnu aizgādības tiesībām vecākam. Savukārt visa gada ietvaros notika informācijas izpēte un datu atlase 2024. gadā saņemtajās lietās par atkārtotu bērna aizgādības tiesību pārtraukšanu vecākam, par kurām analītisks apkopojums tiks sniegts 2025. gadā.

Departaments veica ikgadējās bāriņtiesu oficiālās statistikas datu pārbaudi un apkopošanu, sagatavoja un tīmekļa vietnē publicēja statistikas apkopojumu, veica Valsts statistikas pārskatu par bāriņtiesu darbu 2023. gadā analīzi un statistikas datu ievadi oficiālās statistikas portālā. Papildus Departaments nodrošināja darba grupas darbību jautājumā par grozījumu veikšanu normatīvajā regulējumā, aktualizējot nepieciešamās izmaiņas un papildinājumus statistikas veidlapā, lai nodrošinātu plašāku un mērķtiecīgāku datu ieguvu.

Uzsākot darbu 2024. gadā, Departamenta pārziņā tika nodota Ukrainas nepilngadīgo bez vecāku pavadības Latvijas Republikā ieceļojušo Ukrainas civiliedzīvotāju (turpmāk — nepavadīts bērns) reģistra uzturēšana un aktualizēšana. Departaments nodrošināja reģistra datu padziļinātu pārbaudi un aktualizāciju atbilstoši bāriņtiesu sniegtajai informācijai. Pašlaik tiek nodrošināta ikmēneša atskaišu sagatavošana par aktuālo situāciju saistībā ārkārtas aizbildnībā esošo bērnu skaitu. Papildus tika uzsākts Ukrainas nepavadīto bērnu situācijas izvērtējums, par tās rezultātiem informējot Labklājības ministriju, sniedzot priekšlikumus nepieciešamajiem pilnveides pasākumiem šajā jomā.

Departaments veica arī padziļinātu traģiska gadījuma, kura rezultātā bērns zaudējis dzīvību, analīzi, uzsvaru liekot uz bērnu, kuri ievietoti institūcijā, tiesību un labāko interešu ievērošanas aspektu. Gadījuma analīzes ietvaros, lai nodrošinātu faktos balstītu un neitrālu situācijas atspoguļojumu, apkopota plaša informācija no kompetentajām iestādēm, un tās izvērtēšanas rezultātā izstrādāts analītisks materiāls par situācijas apstākļu ietekmi uz traģisko gadījumu. Gadījuma analīze nosūtīta pašvaldības kompetentajiem speciālistiem, lai novērstu turpmāku šādu situāciju atkārtošanos. Izmantojot analītiskā izvērtējuma rezultātā tapušo, datus balstīto informāciju, tika sagatavots metodiskais materiāls institūciju darbiniekiem “Bērnu labāko interešu aspekti sekmīgai bērnu aprūpei ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās”.

Departaments apkopoja no pašvaldībām iegūto informāciju par pašvaldību Bērnu tiesību aizsardzības programmām un veica to analizēšanu, lai sāktu darbu pie ieteikumu izstrādes Bērnu tiesību aizsardzības programmu pilnveidošanā un izstrādāšanā pašvaldībās.

Lai analītiski vērtētu situāciju valstī saistībā ar bērnu aizgādības tiesību pārskatīšanu Civillikumā noteiktajā kārtībā, proti gada laikā no aizgādības tiesību pārtraukšanas, Departaments pieprasīja un apkopoja informāciju no bāriņtiesām, un sagatavoja analītisku izvērtējumu par 2022. gadā pārtraukto bērnu aizgādības tiesību vecākiem pārskatīšanu atbilstoši Civillikuma 203. panta ceturtajā daļā noteiktajam termiņam.

Departaments nodrošināja arī pārskatu un atskaišu sagatavošanu Centra darbības atspoguļošanai, tostarp Centra tīmekļa vietnē publicēja “Pārskatu par 2022. – 2023. gadā saņemtajiem iesniegumiem un sūdzībām par bāriņtiesu darbu”. Papildus Departaments uzsāka darbu pie Centra funkciju apkopojuma izstrādes ar mērķi izveidot iestādes Funkciju koku uzskatāmākam Centra funkciju grafiskam atspoguļojumam.

9. Atbalsta pakalpojumu departaments

Atbalsta pakalpojuma departaments (turpmāk – APD) ir uzsācis darbu 2023.gada 1. decembrī, uzsākot īstenot Eiropas Savienības Kohēzijas politikas programmas 2021. – 2027. gadam 4.3.6.specifiskā atbalsta mērķa “*Veicināt nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto cilvēku, tostarp vistrūcīgāko un bērnu, sociālo integrāciju*” 4.3.6.5.pasākumu “*Atbalsta pasākumi bērniem ar uzvedības un atkarību problēmām un to ģimenēm*” (turpmāk – Atbalsta pakalpojumu departamenta projekts), kura mērķis ir savlaicīgi identificēt bērnu un jauniešu uzvedības un atkarību problēmu veidošanās risku un nodrošināt savlaicīgu un vajadzībām atbilstošu pakalpojumu un atbalsta sniegšanu uzvedības traucējumu un atkarību problēmu risināšanai.

Atbalsta pakalpojumu departamentā ir izveidotas divas nodaļas: **Projekta atbalsta pakalpojumu ieviešanas nodaļa** un **Projekta administrēšanas nodaļa**.

9.1. Projekta atbalsta pakalpojumu ieviešanas nodaļas bērnu atbalsta speciālisti (turpmāk – BAS)

BAS pakalpojuma mērķis:

nodrošināt bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku, t.sk. ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem, atbalstu, kā arī veicināt sadarbību starp institūcijām un speciālistiem mērķtiecīga atbalsta sniegšanai un bērnu vajadzībām atbilstošu resursu piesaistes nodrošināšanai.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, 1. oktobrī APD sāka īstenot BAS izmēģinājumu projektu. Papildus tika izstrādātas veidlapas BAS darbam ar bērnu un iesaistītajām institūcijām, kā arī BAS darba kārtības noteikumi. Darba kārtības noteikumi nosaka BAS pakalpojumu piešķiršanas, atteikšanas, turpināšanas vai izbeigšanas, darba organizācijas, darba braucienu, transportlīdzekļa izmantošanas un izdevumu kompensēšanas kārtību.

BAS amata vietas:

BAS pakalpojumu nodrošina 12 BAS - no tiem trīs BAS darbība tiek finansēta no projekta finanšu līdzekļiem, un 9 BAS - no pamatdarbības budžeta līdzekļiem.

BAS pakalpojuma mērķgrupa:

- bērni ar uzvedības vai atkarību problēmām, vai to attīstības risku;
- bērni vecumā no 7 (5) gadiem līdz 18 gadiem;
- bērni pēc 18 gadiem, kuri sākuši saņemt BAS pakalpojumu līdz pilngadības sasniegšanai.

Izmēģinājumu projekta pirmajā gadā pakalpojums tiek nodrošināts ārpusģimenēs aprūpē esošajiem bērniem. Sākot ar otro izmēģinājumu projekta gadu, plānots uzsākt sniegt pakalpojumu bērniem no bioloģiskajām ģimenēm.

BAS galvenie darba uzdevumi:

- kopā ar bērnu veikt bērna dzīves gaitas, pieredzes, fiziskās vides, vajadzību, sociālās funkcionēšanas spēju, riska faktoru un resursu novērtējumu, nodrošinot bērna viedokļa uzklaušanu;
- veidot sadarbību ar valsts, pašvaldības iestādēm un nevalstiskajām organizācijām, īpaši – ar bērna dzīvesvietas izglītības iestādi, sociālo dienestu, bāriņtiesu u.c.;

- paust viedokli par bērna grūtībām un vajadzībām valsts un pašvaldību iestādēs, t.sk. iesaistīties bērna ārpusģimenes aprūpes formu maiņas gadījumos un ziņot atbildīgajām iestādēm par bērnu tiesību pārkāpumiem;

- sadarbībā ar bērnu un bērna likumisko pārstāvi vai audžuģimeni izstrādāt atbalsta plānu, kas ietver bērna izvirzītos mērķus, atbalsta pasākumus bērna vajadzību nodrošināšanai un situācijas uzlabošanai, t.sk. bērna brīvā laika aktivitāšu plānu, un vienoties ar bērnu par turpmāko sadarbību;

- sniegt atbalstu bērnam un viņa likumiskajam pārstāvim vai audžuģimenei izstrādātā atbalsta plāna īstenošanas procesā u.c.

BAS darba vietas (pakalpojumu sniegšanas vietas):

- Zemgales reģionā: Lielā iela 15, Jelgavā;
- Latgales reģionā: Liepu iela 2, Preiļos;
- Kurzemes reģionā: Graudu iela 50, Liepājā;
- Vidzemes reģionā: O.Kalpaka iela 70A, Gulbenē;
- Rīgā un Pierīgā: Ventspils iela 53, Rīgā.

9.2. Sadarbības veicināšana un sabiedrības informēšana

Lai nodrošinātu sabiedrības informēšanu par Atbalsta pakalpojumu departamenta projekta aktivitātēm, centra mājaslapā ir ievietota informācija par Atbalsta pakalpojumu departamenta projektu, tā mērķiem, darbībām un sasniegtajiem rezultātiem - <https://www.bac.gov.lv/lv/projekts/atbalsta-pasakumi-berniem-ar-uzvedibas-vai-atkaribu-problemam-un-gimenem>.

Pārskata periodā organizētas tikšanās ar Liepājas valstspilsētas, Jelgavas valstspilsētas, Jelgavas, Gulbenes, Balvu un Preiļu Bērnu tiesību aizsardzības sadarbības grupu pārstāvjiem, lai iepazīstinātu ar reģionu BAS, viņu kompetenci, uzdevumiem un sadarbības veidošanu ar pašvaldības speciālistiem reģionā.

31. janvārī Rīgas bērnu, jauniešu un ģimeņu atbalsta centra struktūrvienībā *“Imanta”* organizēta **domnīca “Bērna ar uzvedības vai atkarības problēmām vajadzībās balstīta sadarbība”**, kuras laikā bērnu aprūpes iestāžu vadītāji vai to deleģētie pārstāvji piedalījās diskusijā un tika iepazīstināti ar centra mērķiem, uzdevumiem un darbības virzieniem, atbalsta pasākumiem bērniem ar uzvedības vai atkarības problēmām un viņu ģimenēm utt.

Apmeklētas deviņas Pierīgas pašvaldības: Olaines, Mārupes, Ķekavas, Ādažu, Ropažu, Salaspils un Jelgavas novadu, kā arī Jelgavas un Jūrmalas valstspilsētas. Apmeklējumu ietvaros ar sadarbības grupu locekļiem un jaunatnes lietu speciālistiem tika vadītas diskusijas un sniegta informācija par APD projektā plānotajām aktivitātēm.

Organizētas piecas **reģionālās fokusdiskusijas** Saldū, Valmierā, Jelgavā un Ķekavā, lai pašvaldību Izglītības pārvalžu/nodaļu vadītājiem, speciālistiem un skolu vadītājiem, pedagogiem un atbalsta speciālistiem diskutētu par situāciju skolās darbā ar bērniem ar uzvedības un atkarību problēmām, skolās pieejamajiem resursiem un nepieciešamajiem atbalsta pasākumiem bērniem, pedagogiem un atbalsta speciālistiem.

17. aprīlī organizēta **radošā diskusija “Bērnu atbalsta speciālista loma bērnu aizsardzības sistēmā”** ārpusģimenes aprūpes atbalsta centru pārstāvjiem, vienlaikus sniedzot informāciju par APD projekta mērķiem un plānotajām aktivitātēm.

Martā izstrādāta aptaujas lapa 13-17 gadu vecuma bērnu **viedokļa noskaidrošanai par bērnu labbūtību Latvijā** (saistībā ar Latvijas Bērnu labklājības tīkla īstenoto projektu *“Bērnu labsajūta Baltijas valstīs”*, kas tika veikts sadarbībā ar NVO partneriem *Ziburio Fondas (Lighthouse Foundation*

Lithuania) no Lietuvas, *Lapse Huvikaitse Koda (Child Advocacy Chamber)* no Igaunijas un *StiftelsenFyrljuset* no Zviedrijas. Aptauja tika izplatīta caur Izglītības pārvaldēm, to aizpildīja 8286 bērni, par derīgām tika atzītas 7446 aptauju lapas.

APD pārstāvji:

- piedalījās Labklājības ministrijas un Centra organizētajā starptautiskajā konferencē “Kopā uz labākām iespējām: Inovatīvi risinājumi atbalstam bērniem ar uzvedības traucējumiem un atkarībām” un uzstājās ar prezentāciju “Individuāls atbalsts bērna dzīves ceļā”. Prezentācijā tika sniegta informācija par bērna atbalsta speciālistu redzējumu atbalsta sniegšanas procesā bērnam, sadarbības aspektiem ar speciālistiem u.c. jautājumiem;

- 6. decembrī piedalījās Labklājības ministrijas organizētajā starptautiskajā konferencē “Sociālo pakalpojumu kvalitāte. Pieredze un nākotnes plāni”, Eiropas Sociālā fonda Plus projekta “Sociālo pakalpojumu kvalitātes un efektivitātes paaugstināšana” ietvaros. Konferences galvenais mērķis bija veltīts sociālo pakalpojumu kvalitātes uzlabošanas iespējām, iesaistot gan Latvijas, gan ārzemju ekspertus. Atbalsta pakalpojumu departamenta pārstāvis piedalījās paneldiskusijā, kurā tika apspriesti izaicinājumi un risinājumi nozares uzlabošanai;

- organizēti divi jauniešu līdzdalības pasākumi 16. oktobrī “Vardarbība – kādu lomu ieņem” un 6. novembrī - “Brīvā laika pavadīšanas iespējas”. Pasākumos piedalījās 7.–11. klašu skolēni no Latvijas reģionu vispārizglītojošajām skolām. Dalībnieki diskutēja par 2024. gadā veiktās skolēnu aptaujas par bērnu labbūtību Latvijā rezultātiem, atbilstoši pasākumu tematam: par lietderīgām brīvā laika pavadīšanas iespējām un vardarbības jautājumiem izglītības iestādēs;

- veikta projekta aktivitātes *“Atbalsta sistēmas un pakalpojumu bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku un viņu ģimenēm pieejamības izvērtēšana un sabiedriskās domas izpēte”* ietvaros noslēgtā līguma ar SIA “Projektu un kvalitātes vadība” uzraudzība, sniedzot priekšlikumus Latvijā un ārvalstīs pieejamo bērnu uzvedības vai atkarības problēmu agrīnu risku novērtēšanas sistēmu, t.sk. rīku, izpētē, Latvijā un ārvalstīs pieejamā atbalsta un pakalpojumu bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām izpētes organizēšanā, t.sk. instrumentācijas izstrādē, saziņā ar pašvaldību iestādēm un pakalpojumu sniedzējiem. Tāpat saskaņoti interviju instrumentāriji sabiedriskās domas izpētes īstenošanai, kuras ietvaros tiks organizētas intervijas ar bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām un viņu ģimenēm, t.sk. audžuģimenēm un aizbildņiem, un pakalpojumu sniedzējiem, kas nodrošina atbalstu šiem bērniem un ģimenēm, lai noskaidrotu viedokli par bērnu un viņu ģimeņu vajadzībām, kā arī esošajiem un nepieciešamajiem pakalpojumiem un atbalstu uzvedības vai atkarību problēmu risināšanai;

- veikta projekta aktivitātes *“Vadlīniju izstrāde MK noteikumu 3.2. apakšpunktā minēto bērna atbalsta speciālistu funkciju īstenošanai”* ietvaros noslēgtā līguma ar SIA “Projektu un kvalitātes vadība” uzraudzība, t.sk. sniedzot priekšlikumus līguma ietvaros iesniegto nodevumu pilnveidē, Latvijas un ārvalstu prakses izpētē darbā ar bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku, identificējot speciālistus, kas veic līdzīgu darbu kā bērnu atbalsta speciālisti centrā, iespējamo sadarbības mehānismu ar potenciālajiem sadarbības partneriem analizē, lai pakalpojuma sniedzējam sniegtu nepieciešamo atbalstu Latvijas situācijai atbilstošu vadlīniju izstrādei BAS darbam ar bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām;

- veikta projekta aktivitātes *“Tematisku atbalsta grupu īstenošana”* ietvaros noslēgtā līguma ar Nodibinājumu “Sociālā atbalsta un izglītības fonds” uzraudzība, sniedzot priekšlikumus pakalpojuma sniedzējam par tematiskā atbalsta grupu norises vietām reģionos, dalībnieku pieteikšanās kārtību tematiska atbalsta grupām un mērķgrupas atbilstības pārbaudi, kā arī par atbalsta grupu dalībnieku informēšanas metodēm un plānotās informācijas saturu un vizuālo noformējumu;

- veikta projekta aktivitātes *“Mentora pakalpojuma apraksta un mentoru kompetences pilnveides programmas izstrāde, mentoru mācību organizēšana un mentora pakalpojuma nodrošināšana MK noteikumu 3.4. apakšpunktā minētajai mērķa grupa”* ietvaros noslēgtā līguma ar nodibinājumu “Sociālā atbalsta un izglītības fonds” uzraudzība, sniedzot priekšlikumus par mentoram atbilstošāko darbības virzienu darbā ar bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku. Organizētas sanāksmes ar Valsts izglītības satura centra ESF+ 4.2.3.1. pasākuma “Skola-kopienā”, Nr. 4.2.3.1/1/24/I/001 un Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras ESF+ 4.2.3.4. pasākuma “Sekmēt NEET jauniešu integrēšanos izglītībā un nodarbinātībā” projekta “PROTI un DARI 2.0.”, Nr. 4.2.3.4/1/24/I/001 pārstāvjiem, lai nodrošinātu sinerģiju mentora mācību programmu izstrādē un pakalpojuma nodrošināšanā;

- veikta projekta aktivitātes *“Speciālistu konsultāciju nodrošināšana”* ietvaros noslēgtā līguma ar SIA “Bērnu un pusaudžu resursu centrs” uzraudzība, sniedzot priekšlikumus aptaujas instrumentārija izstrādei bērniem ar uzvedības vai atkarību problēmām vai to attīstības risku un viņu ģimenēm, lai noskaidrotu iespējamās speciālistu telefona konsultāciju tēmas, speciālistus, kas nodrošinās konsultācijas, iespējamo konsultāciju norises laiku un informācijas kanālus, kurus izmantot informācijas sniegšanai sabiedrībai. Lai nodrošinātu bērniem draudzīgāku konsultāciju formu, plānots piedāvāt konsultācijas čata formātā;

- veikts aktīvs darbs, sagatavojot un izsludinot iepirkumus (kopumā 2024. gadā izsludināti astoņi iepirkumi);

- nodrošināta sabiedrības informēšana par Atbalsta pakalpojumu departamenta projekta progresu centra mājaslapā - [https://www.bac.gov.lv/lv/projekts/atbalsta-pasakumi-berniem-ar-uzvedibas-vai-atkaribu-problemam-un-gimenem-u.c.\)](https://www.bac.gov.lv/lv/projekts/atbalsta-pasakumi-berniem-ar-uzvedibas-vai-atkaribu-problemam-un-gimenem-u.c.).

10. Nodaļa “Bērna māja”

2024. gadā Bērna māja (turpmāk - BM) (gada pirmajos četros mēnešos - projekts “Atbalsts Barnahus ieviešanai Latvijā”). Projekta ietvaros realizētās aktivitātes skatāmas šī dokumenta 12. lappusē).

- Kopā programmā uzņemti **172** bērni;
- nopratināts **131** bērns;
- veiktas **32** tiesu medicīniskās ekspertīzes;
- veiktas **35** tiesu psiholoģiskās ekspertīzes (jauns pakalpojums no augusta);
- **37** reizes nodrošināta informācijas iegūšana no bērna pēc SD/BT lūguma (no tām **13** gadījumos ziņots VP, **2** gadījumos bērni pēc tam tika pratināti BM);
- veiktas **65** padziļinātas pediatra apskates;
- veiktas **18** ginekologa apskates;
- sniegtas **284** psihologa konsultācijas bērniem;
- sniegtas **55** psihologa konsultācija likumiskajām pārstāvīm;
- sniegtas **192** sociālā darbinieka konsultācijas likumiskajām pārstāvīm;
- saņēma/saņem rehabilitāciju BM **34** bērni;
- STISi, sadarbība ar SD, BT, BKUS, Krīzes centriem, Atbalsta centriem, rehabilitācijas pakalpojuma koordinēšana ar reģioniem.

No 2024. gada 1. maija uzsākta BM darbības nodrošināšana par valsts budžeta līdzekļiem. Laikā no 2024. gada janvāra līdz jūnijam BM komanda organizēja vairāk nekā 15 nacionālo un starptautisko profesionāļu grupu vizītes BM, kopā uzņemot vairāk nekā 143 speciālistu, lai iepazīstinātu ar jauno pakalpojumu (BM programma ir jauns pakalpojums centra darbības ietvarā) un pārrunātu sadarbības iespējas. Apmeklētāji pārstāv šādas mērķgrupas: prokurori, tiesneši, advokāti, izmeklētāji, bāriņtiesas, sociālie darbinieki, bērnu aizsardzības un citi bērnu tiesību speciālisti, studenti (psiholoģijas, sociālā darba, t.sk. ārvalstu), nevalstiskās organizācijas. 2024. gada 2. pusgadā BM ieviests Tiesu psiholoģiskās ekspertīzes pakalpojums, kas būtiski pozitīvi ietekmē bērna virzību cauri kriminālprocesa procesuālajām darbībām. Izstrādāta BM interneta mājas lapa, kurā atrodama informācija par pakalpojumiem un informatīvs video, kurā var “iziet cauri” BM, iepazīt telpas un speciālistus, pirms vecāks ar bērnu dodas uz iestādi, kas rada bērniem drošības sajūtu, iepazīstot vietu uz kuru viņi nāks. Tāpat notika klientu – bērnu, vecāku, speciālistu anketēšana, klientu vērtējums par sadarbību un saņemto pakalpojumu vērtēts ar rādītāju – labi un ļoti labi. Laikā no 2024. gada jūlija līdz decembrim BM komanda organizēja vairāk nekā 10 nacionālo un starptautisko (Ukrainas, Moldovas, Lietuvas) profesionāļu grupu vizītes iestādē, kopā uzņemot vairāk par 150 speciālistiem. Apmeklētāji pārstāv šādas mērķgrupas: tiesneši, akadēmiskās vides pārstāvji un pētnieki, tiesu medicīnas eksperti, bāriņtiesas, nevalstiskās organizācijas.

BM uzraudzības padome

- Apstiprināts BM uzraudzības padomes nolikums, kurā iestrādāta padomes vadības funkciju īstenošana pēc rotācijas principa uz diviem gadiem starp ministrijām (Labklājības ministrija, Tieslietu ministrija, Iekšlietu ministrija un Veselības ministrija);
- 21. maijā notikusi pirmā BM uzraudzības padomes sēde;
- 7. novembrī notikusi otrā BM uzraudzības padomes sēde.

Sabiedrības informēšana un pārstāvība profesionālajā kopienā

- 2024. gada 1. pusgadā izveidoti informatīvie materiāli par rīcību seksuālas vardarbības gadījumā un BM pakalpojumu mērķgrupām “Bērni”, “Pusaudži”, “Vecāki”, “Izmeklētāji, prokurori” un “Bāriņtiesas un sociālie dienesti”;
- 17. martā organizēta starptautiska konference “*BĒRNA MĀJAS MODELIS – ATBALSTS BĒRNAM UN SPECIĀLISTIEM*”, kā arī vizīte BM 2024. gada 26. martā. Konferencē starptautisko kopienu pārstāvēja Eiropas *Promise Barnahus Network*, Slovēnijas Barnahus Norvēģijas Barnahus, Norvēģijas policijas un tiesu sistēmas pārstāvji, savukārt Latviju - eksperti no tiesībsargājošās, medicīnas un sociālās jomas. Konferenci klātienē apmeklēja 80 dalībnieki, konference tika translēta arī tiešsaistē.

Dalība ar prezentāciju par BM pakalpojumu šādās konferencēs/semināros/vebināros:

- 20. februārī - Latvijas bērnu psihiatru asociācijas konference;
- 26. jūnijā - vebinārs Valsts Probācijas dienesta darbiniekiem;
- 20. februārī - Bērnu Klīniskās universitātes slimnīcas ārstu/pediatru vebinārs;
- 14. martā Labklājības ministrijas konference “*Pārmaiņas sociālajā darbā. Kopiena, krīze, iespējas*”. Pārstāvība resursu tirgū;
- 10. maijā - izbraukuma seminārs Valsts policijas Zemgales reģiona pārvaldes izmeklētājiem un Zemgales reģiona prokuroriem;

- 5. jūnijā - vebinārs Valsts policijas Rīgas un Rīgas reģiona pārvalžu izmeklēšanas vadītājiem un izmeklētājiem;
- 18. jūnijā - konference izglītības iestādēm, sociālajiem dienestiem un bāriņtiesām "*Kopā bērna drošībai. Par seksuālas vardarbības pret bērnu novēršanu un prevenciju*" Smiltenes vidusskolā.

BM pieaicināti jomas profesionāļi no Valsts probācijas dienesta (psihologs) un Bērnu klīniskās universitātes slimnīcas (vecmāte) specifisku zināšanu apgūšanai BM pakalpojuma uzlabošanai, saņemta viena Islandes ekspertu supervīzija par darbu ar traumu rehabilitācijā, nodrošinātas regulāras supervīzijas BM psihologiem juridiskās psiholoģijas jomā, kā arī veselības un klīniskās psiholoģijas jomā.

- 2024. gada novembrī BM kopā ar Uzticības tālruni īstenoja sabiedrības informēšanas kampaņu "Saruna pasargā", izveidoti 30 sekunžu un 1,5 minūšu gari video vecākiem par atklātu sarunu nozīmi ar bērniem dzimumaudzināšanas jautājumos, video translēti TV un pārraidīti sociālajos tīklos un platformās, kopā sasniedzot vairāk nekā 58000 skatījumu. Notikusi profesionāļu diskusija "Saruna pasargā", kas translēta tiešsaistē. Izveidoti informatīvi digitāli (pieejami mājaslapā, izdrukājami) un drukāti materiāli vecākiem, t.sk interaktīvas versijas sociālo tīklu formātā (trim vecuma grupām), kā arī faktu lapa par skaitļiem seksuālas izmantošanas jomā. Tika nodrošināta BM psihologa piesaiste Uzticības tālruņa konsultācijām kampaņas ietvarā;
- nodrošināta BM pārstāvniecība starptautiskajā konferencē "Ensuring children's right to information and participation at Barnahus" (Zviedrijā, Linšēpingā), kā arī kopā ar Labklājības ministriju nodrošināta Latvijas dalība Barnahus ISO standartu ieviešanas darba grupā.

Dalība ar prezentācijām par BM pakalpojumu šādās konferencēs/semināros/vebināros:

- 1. jūlijā - labklājības un sociālo darbinieku vebinārs;
- 23. jūlijā sniegta intervija žurnālam "Ieva";
- 12. augustā - dalība Līvānu pašvaldības rīkotajā pasākumā jauniešiem;
- 29. augustā - dalība Centra organizētajās Preiļu novada bāriņtiesu mācībās;
- 5. septembrī - dalība Centra organizētajās Kuldīgas novada bāriņtiesu mācībās;
- 8. septembrī - informatīva dalība Tēvu dienas pasākumos kopā ar Centra citu departamentu kolēģiem;
- 26. septembrī - dalība Centra organizētajās Valmieras novada bāriņtiesu mācībās;
- 9. oktobrī - dalība Centra organizētajās Jelgavas novada bāriņtiesu mācībās;
- 12. decembrī - dalība Centra organizētajās Rīgas bāriņtiesu mācībās.

11. Personāls

11.1. Cilvēkresursi

Centrā 2024. gada noslēgumā bija 136 amata vietas (123,25 amata slodzes). No tām 18 amata vietas bija vakantas, trīs no tām bija Centra īstenotajos projektos. Kopumā iestādē bija 56 ierēdņu amata vietas un 80 darbinieku amata vietas.

2024. gada beigās Centrā strādāja 122 nodarbināto (48 ierēdņi un 74 darbinieki). Pamatfunkciju struktūrvienībās bija 87 % nodarbināto, savukārt atbalsta funkciju veicēju bija 11 %, fiziskā darba veicēju – 2 %. Projektu nodrošināšanu īstenoja 33 % no nodarbināto kopskaita.

Centrā strādāja 88 % sievietes un 12 % vīrieši. Vidējais nodarbināto vecums – 44 gadi. 94 % nodarbināto ir augstākā izglītība un 6 % – vidējā vispārējā vai vidējā profesionālā izglītība.

12. Komunikācija ar sabiedrību

12.1. Centra mājaslapa

Centra mājaslapa kalpo kā būtisks izziņas un informatīvais resurss bērnu tiesību aizsardzības jomā. Tā regulāri tiek papildināta ar aktuālo informāciju, ļaujot sabiedrībai savlaicīgi iepazīties gan ar nozares jaunumiem, gan centra plānotajām un realizētajām aktivitātēm, kā arī darbības rezultātiem.

Lapas saturs ietver normatīvos aktus, metodiskos materiālus, praktiskās vadlīnijas darbam ar bērniem, kā arī informāciju par Uzticības tālruņa darbību. Tāpat apmeklētājiem ir pieejami visi centra izdotie informatīvie materiāli un videomateriāli, kurus iespējams izmantot gan izglītojošiem, gan informatīviem mērķiem. Ikviens interesents var arī nosūtīt jautājumus centra speciālistiem un saņemt atbildes tiešsaistē. Centra mājaslapa: www.bac.gov.lv.

Bērnu un pusaudžu Uzticības tālrunis 116111 aktuālāko informāciju ievieto gan centra mājaslapā, gan arī paši savā mājaslapā www.uzticibastalrunis.lv.

Nodaļa “Bērna māja” savu mājaslapu izveidojusi pavisam nesen, lai bērnam, kurš cietis no vardarbības un speciālistiem būtu visērtāk atrast nepieciešamo informāciju – www.bernamaja.lv.

Centra darbiniekiem nodrošināta informācijas apmaiņa iekšējā tīklā, kas sniedz iespēju iegūt jaunāko informāciju pēc iespējas ātrāk un ērti apmainīties ar aktualitātēm.

12.2. Sociālo tīklu profili

Līdztekus mājaslapai, centrs darbojas arī sociālajos tīklos – *Facebook*, *Linkedin* un *Instagram*. Šie kanāli nodrošina aktuālās informācijas pieejamību plašākai sabiedrībai, veicina savstarpējo komunikāciju un ļauj lietotājiem iesaistīties, ziņojot par bērnu tiesību pārkāpumiem, saņemot konsultācijas vai sniedzot citu būtisku informāciju. Gada laikā vairāki centra vai sadarbības partneru organizēti pasākumi tika pārraidīti tiešraidēs šajos profilos, nodrošinot sabiedrībai iespēju sekot līdzi notikumiem reāllaikā.

13. 2025. gadā plānotie pasākumi

2025. gads paredz kompleksu pieeju bērnu aizsardzības sistēmas stiprināšanai, mērķa grupām atbilstošu pakalpojumu attīstīšanai, iestādes tēla popularizēšanai un autoritātes veicināšanai, kā arī vienotas komandas un augstas darba kultūras stiprināšanai. Lai nodrošinātu

stipru bērnu aizsardzības sistēmu, plānots veicināt bērnam, aprūpes iestāžu un ārpusģimenes aprūpes centru pašnovērtēšanas procesus un to pilnveidi, attīstīt preventīvo darbu šajā jomā, veikt sistēmas padziļinātu analīzi, kā arī izstrādāt un ieviest skaidrus rīcības algoritmus starpinstitucionālai sadarbībai, kas tieši skar bērnu tiesības un intereses. Paralēli tiks stiprināta arī sadarbība ar citām bērnu aizsardzības sistēmas iestādēm. Liels uzsvars tiks likts uz bērnu un jauniešu līdziesaistes pasākumiem, lai noskaidrotu viņiem aktuālos jautājumus.

Lai stiprinātu iestādes pozitīvu tēlu un autoritāti sabiedrībā, plānots attīstīt sistemātisku ārējo komunikāciju, palielināt iestādes atpazīstamību un nodrošināt aktuālu un saprotamu informāciju par piedāvātajiem pakalpojumiem mērķa grupām. Tiks veicināta viedokļu līderu iesaiste bērnu aizsardzības jautājumos un realizētas izglītojošas kampaņas sabiedrībai.

Nemainīgi būtiska prioritāte ir arī vienotas iestādes komandas stiprināšana un augstas darba kultūras uzturēšana. Šajā kontekstā tiks stiprināts komandas darbs, balstoties uz iestādes vērtībām un principiem, pilnveidotas darbinieku kompetences, uzlabota iekšējā komunikācija un informācijas aprīte, kā arī izvērtēti un pilnveidoti iekšējie darba procesi, lai paaugstinātu darba efektivitāti un kvalitāti. Šāda integrēta pieeja veicinās iestādes spēju nodrošināt kvalitatīvus, uz bērna labākajām interesēm vērstus risinājumus visos darbības līmeņos.